MT 2018

Nru 33

Rapport Speċjali

Il-ġlieda kontra d-deżertifikazzjoni fl-UE: theddida dejjem akbar li tirrikjedi azzjoni addizzjonali

(skont l-Artikolu 287(4), it-tieni subparagrafu, TFUE)

CURIA RATIONUM
IL-QORTI EWROPEA TAL-AWDITURI

TIM TAL-AWDITJAR

Ir-rapporti speċjali tal-QEA jippreżentaw ir-riżultati tal-awditi li twettaq ta' politiki u programmi tal-UE, jew ta' suġġetti relatati mal-ġestjoni minn oqsma speċifiċi tal-baġit. Il-QEA tagħżel u tfassal dawn il-kompiti tal-awditjar biex timmassimizza l-impatt tagħhom billi tqis ir-riskji għall-prestazzjoni jew għall-konformità, il-livell ta' introjtu jew ta' nfiq involut, l-iżviluppi li jkunu għad iridu jseħħu u l-interess politiku u pubbliku.

Dan l-awditu tal-prestazzjoni twettaq mill-Awla I tal-Awditjar, Użu sostenibbli tar-riżorsi naturali, li hija mmexxija minn Nikolaos Milionis, Membru tal-QEA. L-awditu tmexxa minn Phil Wynn Owen, Membru tal-QEA. Fit-tħejjija tar-rapport, huwa ngħata appoġġ minn Gareth Roberts, Olivier Prigent, Katharina Bryan, u Victoria Gilson mill-Kabinett tiegħu; Colm Friel, Maniġer Prinċipali; Ramona Bortnowschi, Kap tal-Kompitu; Jan Huth, Deputat Kap tal-Kompitu; Paulo Braz, Antonio Caruda Ruiz, Marcos Homrich Hickmann, Ioan Alexandru Ilie, Michela Lanzutti, Michail Konstantopoulos, Ioannis Papadakis, Ernesto Roessing, u Raluca-Elena Sandu, Awdituri. Richard Moore pprovda appoġġ lingwistiku. Rachel O'Doherty ipprovdiet assistenza segretarjali.

Mix-xellug għal-lemin: Olivier Prigent, Phil Wynn Owen, Marcos Homrich Hickmann, Katharina Bryan, Antonio Caruda Ruiz, Jan Huth, Ramona Bortnowschi, Colm Friel, Victoria Gilson, Gareth Roberts, Ernesto Roessing, Richard Moore.

WERREJ

	Paragrafu
Abbrevjazzjonijiet	
Sommarju Eżekuttiv	I - VIII
Introduzzjoni	1 - 24
Id-deżertifikazzjoni fl-UE – theddida dejjem akbar xprunata mit-tibdil fil-klima u l-attività umana	1 - 7
Ix-xenarji tat-tibdil fil-klima jikkonfermaw il-vulnerabbiltà akbar tal-UE għad-deżertifikazzjoni	8 - 10
Il-qafas tan-NU għall-ġlieda kontra d-deżertifikazzjoni	11 - 14
Il-ġlieda kontra d-deżertifikazzjoni fl-UE	15 - 24
Ambitu u approċċ tal-awditjar	25 - 27
Osservazzjonijiet	28 - 71
Il-Kummissjoni u l-Istati Membri jiġbru data rilevanti għad-deżertifikazzjoni u d-degradazzjoni tal-art, iżda l-Kummissjoni ma tużahiex b’mod adegwat	28 - 40
Il-Kummissjoni u l-Istati Membri jiġbru *data* li hija relatata mad-deżertifikazzjoni	29 - 37
Ma teżistix metodoloġija maqbula għall-valutazzjoni tad-deżertifikazzjoni u d-degradazzjoni tal-art ġewwa l-UE	38 - 40
L-UE qed tieħu passi biex tiġġieled kontra d-deżertifikazzjoni, iżda b’koerenza limitata	41 - 56
Ma teżisti l-ebda leġiżlazzjoni speċifika fil-livell tal-UE dwar id-deżertifikazzjoni u l-ħamrija	43 - 44
L-istrateġiji, il-politiki u l-programmi ta’ nfiq tal-UE jikkontribwixxu għall-ġlieda kontra d-deżertifikazzjoni, iżda ma jiffokawx speċifikament fuq dan	45 - 56
Il-proġetti ffinanzjati mill-UE li huma relatati mad-deżertifikazzjoni jista’ jkollhom impatt pożittiv, iżda ma hemmx informazzjoni tal-prestazzjoni rilevanti dwar id-deżertifikazzjoni	57 - 66
Il-proġetti tal-UE jista’ jkollhom impatt pożittiv fuq il-ġlieda kontra d-deżertifikazzjoni	60

Iżda hemm tħassib dwar is-sostenibbiltà tagħhom fuq terminu twil 61 - 64

Użu u ambitu limitati tal-analiżi tal-ispejjeż imqabbla mal-benefiċċji 65

Il-prestazzjoni tal-proġetti dwar id-deżertifikazzjoni u d-degradazzjoni tal-art ma ġietx ivvalutata mill-awtoritajiet tal-Istati Membri 66

Il-Kummissjoni ma vvalutatx il-progress li sar lejn l-ilħuq tal-impenn għan-newtralità fir-rigward tad-degradazzjoni tal-art sal-2030 67 - 71

Konklużjonijiet u rakkomandazzjonijiet 72 - 78

Anness I – Immappjar ta’ żoni li jinsabu f’riskju ta’ deżertifikazzjoni fi Stati Membri magħżula

Anness II – *Data* addizzjonali relatata mad-deżertifikazzjoni li tiġi mmonitorjata mill-Kummissjoni

Anness III – Sommarju tal-proġetti rilevanti għad-deżertifikazzjoni li nżaru matul l-awditu

Ir-risposti tal-Kummissjoni

ABBREVJAZZJONIJIET

CORINE	Programm għall-koordinazzjoni tal-informazzjoni dwar l-ambjent
DĠ JRC	Direttorat Ġenerali tal-Kummissjoni Ewropea għaċ-Ċentru Konġunt tar-Riċerka
DĠ AGRI	Direttorat Ġenerali tal-Kummissjoni Ewropea għall-Agrikoltura u l-Iżvilupp Rurali
DĠ CLIMA	Direttorat Ġenerali tal-Kummissjoni Ewropea għall-Azzjoni Klimatika
DĠ ENV	Direttorat Ġenerali tal-Kummissjoni Ewropea għall-Ambjent
DĠ ESTAT	Direttorat Ġenerali tal-Kummissjoni Ewropea għall-Istatistika
DĠ RTD	Direttorat Ġenerali tal-Kummissjoni Ewropea għar-Riċerka u l-Innovazzjoni
EEA	Aġenzija Ewropea għall-Ambjent
FAEŻR	Fond Agrikolu Ewropew għall-Iżvilupp Rurali
FEŻR	Fond Ewropew għall-Iżvilupp Reġjonali
FSUE	Fond ta' Solidarjetà tal-Unjoni Ewropea
IPCC	Grupp Intergovernattiv ta’ Esperti dwar it-Tibdil fil-Klima
LUCAS	Stħarriġ qafas statistiku tal-Użu tal-Art taż-Żona Koperta
NAP	Programm ta’ Azzjoni Nazzjonali għall-ġlieda kontra d-deżertifikazzjoni fil-qafas tal-UNCCD
PAK	Politika Agrikola Komuni
RCP	Profil Rappreżentattiv tal-Evoluzzjoni tal-Konċentrazzjoni (Representative Concentration Pathway)
RDP	Programm tal-Iżvilupp Rurali
SDG	Għan ta’ Żvilupp Sostenibbli
SFD	Direttiva Qafas dwar il-Ħamrija
UNCCD	Konvenzjoni tan-Nazzjonijiet Uniti dwar il-Ġlieda kontra d-Deżertifikazzjoni

SOMMARJU EŻEKUTTIV

I. Id-deżertifikazzjoni, forma ta’ degradazzjoni tal-art f’żoni nexfin, hija theddida dejjem akbar fl-UE u għandha effetti sinifikanti fuq l-użu tal-art. It-terminu normalment jintuża biex jiddeskrivi proċessi relatati mal-bniedem u mal-klima li jwasslu għal problemi li jaffettwaw żoni nexfin, bħat-tnaqqis fil-produzzjoni tal-ikel, l-infertilità tal-ħamrija, it-tnaqqis fir-reżiljenza naturali tal-art, u t-tnaqqis fil-kwalità tal-ilma. Il-projezzjonijiet dwar it-tibdil fil-klima ġewwa l-Ewropa juru li r-riskju ta’ deżertifikazzjoni qed jiżdied. Diġà jeżistu semideżerti sħan fin-Nofsinhar tal-Ewropa, fejn il-klima qed tinbidel minn moderata għal niexfa. Dan il-fenomenu qiegħed jestendi lejn it-Tramuntana. Il-perjodu twil ta’ temperaturi għoljin bi ftit xita li seħħ fl-Ewropa fis-sajf tal-2018 fakkarna fl-urġenza u fl-importanza ta’ din il-problema.

II. Aħna eżaminajna jekk ir-riskju ta' deżertifikazzjoni fl-UE kienx qed jiġi indirizzat b'mod effettiv u effiċjenti. Eżaminajna wkoll jekk il-Kummissjoni kinitx għamelt użu adegwat mid-*data* disponibbli u jekk l-UE kinitx ħadet passi biex tiġġieled kontra d-deżertifikazzjoni b’mod koerenti. Aħna awditjajna proġetti li jindirizzaw id-deżertifikazzjoni fl-UE, u eżaminajna jekk huwiex probabbli li jintlaħaq l-impenn tal-UE li sal-2030 tikseb in-newtralità fir-rigward tad-degradazzjoni tal-art, jiġifieri li l-ammont u l-kwalità tar-riżorsi tal-art jibqgħu stabbli jew jiżdiedu.

III. Aħna nikkonkludu li, filwaqt li d-deżertifikazzjoni u d-degradazzjoni tal-art huma theddid attwali li dejjem qed jikber ġewwa l-UE, il-Kummissjoni ma għandhiex stampa ċara ta’ dawn l-isfidi, u l-passi li ttieħdu għall-ġlieda kontra d-deżertifikazzjoni mhumiex koerenti biżżejjed. Il-Kummissjoni ma vvalutatx il-progress li sar lejn l-ilħuq tal-impenn għan-newtralità fir-rigward tad-degradazzjoni tal-art sal-2030.

IV. Għalkemm il-Kummissjoni u l-Istati Membri jiġbru *data* dwar diversi fatturi li għandhom impatt fuq id-deżertifikazzjoni u d-degradazzjoni tal-art, il-Kummissjoni ma analizzathiex biex toħroġ b’valutazzjoni konklużiva dwar id-deżertifikazzjoni u d-degradazzjoni tal-art ġewwa l-UE.

V. Ma teżisti l-ebda strateġija fil-livell tal-UE dwar id-deżertifikazzjoni u d-degradazzjoni tal-art. Pjuttost hemm firxa ta’ strateġiji, pjanijiet ta' azzjoni u programmi ta’ nfiq, bħall-Politika Agrikola Komuni, l-Istrateġija tal-UE għall-Foresti, jew l-istrateġija tal-UE dwar l-adattament

għat-tibdil fil-klima, li huma rilevanti għall-ġlieda kontra d-deżertifikazzjoni, iżda li ma jiffokawx fuqha.

VI. Proġetti tal-UE relatati mad-deżertifikazzjoni jinsabu mifruxa fost oqsma differenti ta' politika tal-UE – prinċipalment fl-iżvilupp rurali, iżda wkoll fl-ambjent u l-azzjoni klimatika, ir-riċerka, u l-politika reġjonali. Dawn il-proġetti jista' jkollhom impatt pożittiv fuq il-ġlieda kontra d-deżertifikazzjoni, iżda hemm xi tħassib dwar is-sostenibbiltà tagħhom fuq terminu twil.

VII. Fl-2015, l-UE u l-Istati Membri impenjaw lilhom infushom li, sal-2030, jiksbu n-newtralità fir-rigward tad-degradazzjoni tal-art ġewwa l-UE. Madankollu, ma saritx valutazzjoni kompleta tad-degradazzjoni tal-art fil-livell tal-UE, u ma sarx qbil dwar il-metodoloġija ta' kif din għandha ssir. Ma kienx hemm koordinazzjoni bejn l-Istati Membri, u l-Kummissjoni ma pprovdietx gwida prattika dwar dan is-suġġett. Għadha ma teżistix viżjoni ċara u komuni fl-UE dwar kif se tinkiseb in-newtralità fir-rigward tad-degradazzjoni tal-art sal-2030.

VIII. Ibbażat fuq dan ta' hawn fuq, aħna nagħmlu rakkomandazzjonijiet lill-Kummissjoni bil-għan li jkun hemm fehim aħjar tad-degradazzjoni tal-art u tad-deżertifikazzjoni fl-UE; li tiġi vvalutata l-ħtieġa li jissaħħaħ il-qafas legali tal-UE fir-rigward tal-ħamrija; u li jiżdiedu l-isforzi biex jitwassal l-impenn li sar mill-UE u mill-Istati Membri sabiex, sal-2030, tinkiseb in-newtralità fir-rigward tad-degradazzjoni tal-art ġewwa l-UE.

INTRODUZZJONI

Id-deżertifikazzjoni fl-UE – theddida dejjem akbar xprunata mit-tibdil fil-klima u l-attività umana

1. L-Ewropa qed tkun dejjem aktar affettwata mid-deżertifikazzjoni. Ir-riskju ta' deżertifikazzjoni huwa l-aktar serju fin-Nofsinhar tal-Portugall, partijiet minn Spanja u fin-Nofsinhar tal-Italja, ix-Xlokk tal-Greċja, Malta, Ċipru, u ż-żoni li jmissu mal-Baħar l-Iswed fil-Bulgarija u r-Rumanija. Skont studji li saru, dawn iż-żoni huma spiss suġġetti għall-erożjoni tal-ħamrija, is-salinizzazzjoni, it-telf tal-karbonju organiku mill-ħamrija, it-telf tal-bijodiversità u l-uqigħ tal-art[1]. Il-perjodu twil ta' temperaturi għoljin bi ftit xita li seħħ fl-Ewropa fis-sajf tal-2018 fakkarna fl-urġenza u fl-importanza ta' din il-problema.

2. Id-deżertifikazzjoni hija forma ta' degradazzjoni tal-art f'żoni nexfin. It-terminu jintuża biex jiddeskrivi proċessi relatati mal-bniedem u mal-klima li jwasslu għal problemi li jaffettwaw żoni nexfin: pereżempju t-tnaqqis fil-produzzjoni tal-ikel, l-infertilità tal-ħamrija, it-tnaqqis fir-reżiljenza naturali tal-art, u t-tnaqqis fil-kwalità tal-ilma (ara l-***Kaxxa 1***).

Kaxxa 1 – Termini ewlenin

Deżertifikazzjoni tfisser id-degradazzjoni tal-art f'żoni aridi, semiaridi u aridi b'umdità baxxa, li tirriżulta minn diversi fatturi inklużi varjazzjonijiet klimatiċi u attivitajiet umani[2]. Id-deżertifikazzjoni tista' tikkawża faqar, problemi tas-saħħa minħabba trab li jtir bir-riħ, u tnaqqis fil-bijodiversità. Hija jista' jkollha wkoll konsegwenzi demografiċi u ekonomiċi, li jisfurzaw lill-popolazzjoni biex temigra lil hinn miż-żoni affettwati. Id-deżertifikazzjoni ma tiddeskrivix il-kundizzjonijiet f'żoni li tradizzjonalment jitqiesu bħala "deżerti". Pjuttost, hija tirreferi għal żoni nexfin.

---

[1] Montanarella, L., Toth, G. (JRC) – "Desertification in Europe" (Deżertifikazzjoni fl-Ewropa), 2008.

[2] Ara d-dokument tal-1994: United Nations Convention to Combat Desertification in Countries Experiencing Serious Drought and/or Desertification, Particularly in Africa (Il-Konvenzjoni tan-Nazzjonijiet Uniti dwar il-Ġlieda kontra d-Deżertifikazjoni f'Pajjiżi li qed Jesperjenzaw Nixfa u/jew Deżertifikazzjoni Serja, b'mod partikolari fl-Afrika) (UNCCD), l-Artikolu 1.

Id-degradazzjoni tal-art tfisser tnaqqis jew telf fil-produzzjoni bijoloġika jew ekonomika[3]. Dan huwa fenomenu li permezz tiegħu l-art fertili ssir inqas produttiva. Ġeneralment tiġi kkawżata minn attività umana. Minbarra l-produttività, fatturi oħra bħall-kopertura tal-art, l-erożjoni tal-ħamrija jew il-karbonju organiku fil-ħamrija jistgħu jintużaw għall-valutazzjoni tad-degradazzjoni tal-art. Definizzjonijiet oħra tad-degradazzjoni tal-art jenfasizzaw id-deterjorament tal-bijodiversità u tas-servizzi tal-ekosistemi[4]. Il-kunċett relatat tan-newtralità fir-rigward tad-degradazzjoni tal-art huwa ddefinit mill-UNCCD bħala stat fejn l-ammont u l-kwalità ta' riżorsi tal-art meħtieġa għall-appoġġ ta' funzjonijiet u servizzi tal-ekosistemi u għat-tisħiħ tas-sigurtà tal-ikel, jibqgħu stabbli jew jiżdiedu fi ħdan ekosistemi u skali temporali u spazjali speċifikati.

Żoni nexfin jew dawk aridi, semiaridi u nexfin b'umdità baxxa, huma żoni fejn il-proporzjon tal-preċipitazzjoni annwali mqabbel mal-evaporazzjoni u t-traspirazzjoni potenzjali tal-pjanti, l-indiċi tal-aridità, huwa bejn 0.05:1 u 0.65:1[5]. Żoni nexfin huma suxxettibbli għal nixfiet frekwenti.

In-nixfa hija fenomenu li jseħħ meta l-preċipitazzjoni tkun ilha sinifikattivament taħt il-livelli normali rreġistrati, u jikkawża żbilanċi idroloġiċi serji li jaffettwaw b'mod avvers is-sistemi tal-produzzjoni tar-riżorsi tal-art[6]. In-nixfa u d-deżertifikazzjoni huma fenomeni relatati mill-qrib, iżda n-nixfa hija avveniment perjodiku fuq terminu qasir jew medju u b'hekk hija differenti mid-deżertifikazzjoni, li hija fenomenu fuq terminu twil. Meta jippersistu għal xhur jew snin, in-nixfiet jistgħu jaffettwaw żoni kbar u jista' jkollhom impatti ambjentali, soċjali u ekonomiċi serji. Filwaq li n-nixfiet ilhom jeżistu minn dejjem, il-frekwenza u l-impatt tagħhom ġew aggravati mit-tibdil fil-klima u minn attivitajiet umani li mhumiex adattati għall-klima lokali.

---

[3] Ibid.

[4] Ara eż. id-dokument intitolat "Assessment Report on Land Degradation and Restoration (Rapport ta' Valutazzjoni dwar id-Degradazzjoni u r-Rivitalizzazzjoni tal-Art) tal-Pjattaforma Intergovernattiva Xjentifika u Politika dwar il-Bijodiversità u s-Servizzi tal-Ekosistema.

[5] Ara d-dokument li nħareġ fl-1994:United Nations Convention to Combat Desertification in Countries Experiencing Serious Drought and/or Desertification, Particularly in Africa (Il-Konvenzjoni tan-Nazzjonijiet Uniti dwar il-Ġlieda kontra d-Deżertifikazjoni f'Pajjiżi li qed Jesperjenzaw Nixfa u/jew Deżertifikazzjoni Serja, b'mod partikolari fl-Afrika) (UNCCD), l-Artikolu 1.

[6] Ibid.

L-<u>aridità</u> hija fenomenu klimatiku li huwa karatterizzat minn nuqqas ta' ilma[7]. Hija fenomenu fuq terminu twil, li jitkejjel bit-tqabbil tal-provvista medja tal-ilma fuq terminu twil (il-preċipitazzjoni) mad-domanda medja tal-ilma fuq terminu twil (l-evaporazzjoni u t-traspirazzjoni tal-pjanti).

<u>Deżerti</u> huma żoni iperaridi u għerjin bi preċipitazzjoni baxxa, fejn b'konsegwenza, il-kundizzjonijiet tal-għajxien huma ostili għall-ħajja tal-pjanti u tal-annimali.

3. Id-deżertifikazzjoni hija kkawżata kemm mill-attività umana kif ukoll mit-tibdil fil-klima.

   - **<u>Attivitajiet umani</u>**. L-użu żejjed jew ineffiċjenti tal-ilma, eż. permezz ta' tekniki ta' irrigazzjoni ineffettivi, inaqqas il-provvista kumplessiva tal-ilma f'żona, u potenzjalment iwassal għal telf ta' veġetazzjoni u eventwalment deżertifikazzjoni. Ir-rigħi eċċessiv u d-deforestazzjoni[8] jistgħu jwasslu għad-deżertifikazzjoni peress li t-tnejn ineħħu jew jagħmlu ħsara lill-veġetazzjoni li tipproteġi l-art u żżommha niedja u fertili. L-istudji sabu li l-abbandun tal-art jista' jkun fattur li jagħmel l-art aktar vulnerabbli għad-degradazzjoni u d-deżertifikazzjoni[9]. Madankollu, in-nuqqas ta' attività umana jista' jkollha wkoll xi benefiċċji, bħar-rivitalizzazzjoni tal-ħamrija, aktar bijodiversità jew riforestazzjoni attiva[10].

   - **<u>It-tibdil fil-klima</u>**. Hekk kif it-temperaturi medji jogħlew u n-nixfiet u fenomeni estremi oħra tat-temp isiru aktar frekwenti u intensi minħabba t-tibdil fil-klima (ara l-***<u>paragrafu 9</u>***), id-degradazzjoni taż-żoni nexfin (u b'hekk, id-deżertifikazzjoni) x'aktarx

---

[7] Atlas Mondjali tad-Deżertifikazzjoni, il-JRC, 2018.

[8] Ir-rigħi eċċessiv iseħħ meta l-bdiewa jżommu wisq bhejjem fi spazju żgħir jew meta jżommu l-bhejjem fi spazju wieħed għal żmien twil. Id-deforestazzjoni ħafna drabi tkun ikkawżata mill-qtugħ tal-injam għall-fjuwil jew biex jinħoloq spazju għall-biedja jew għall-abitazzjoni.

[9] Ara Rubio, J. L. u Recatalá, L., "The relevance and consequences of Mediterranean desertification including security aspects" (Ir-rilevanza u l-konsegwenzi tad-deżertifikazzjoni fil-Mediterran, inklużi l-aspetti tas-sigurtà), Centro de Investigaciones sobre Desertificación, Valenzja, Spanja, 2006 jew Salvati, L. u Bajocco, S. "Land sensitivity to desertification across Italy: Past, present, and future" (Is-sensittività tal-art fl-Italja għad-deżertifikazzjoni: Il-passat, il-preżent, u l-futur), *Applied Geography 31*, 2011.

[10] Rey Benayas, J. M., Martins, A., Nicolau, J. M. u Schulz, J. J., "*Abandonment of agricultural land: an overview of drivers and consequences*" (Abbandun tal-art agrikola: stampa ġenerali tal-fatturi ewlenin u tal-konsegwenzi), CABI Publishing, 2007.

li tiżdied. Meta l-art tkun estremament niexfa, tkun suxxettibbli għall-erożjoni inkluż matul għargħar għal għarrieda, meta l-ħamrija tal-wiċċ tinġarr f'daqqa, li jikkawża aktar degradazzjoni tal-wiċċ tal-art[11].

4. Id-deżertifikazzjoni, min-naħa tagħha, tista' wkoll taffettwa t-tibdil fil-klima minħabba li għandha effett negattiv fuqha.

– Id-degradazzjoni tal-ħamrija tirriżulta fl-emissjoni ta' gassijiet serra fl-atmosfera, li jżid ir-riskju ta' aktar tibdil fil-klima u telf tal-bijodiversità (ara l-***Figura 1***). Il-ħażniet tal-bijomassa u tal-karbonju fil-ħamrija huma suxxettibbli li jintilfu fl-atmosfera b'riżultat taż-żieda prevista fl-intensità tal-maltempati, in-nirien tal-foresti, id-degradazzjoni tal-art u t-tifqigħat ta' pesti[12].

– Ir-rivitalizzazzjoni tal-ħamrija tirriżulta fl-assorbiment gradwali ta' gassijiet serra mill-atmosfera, li jippermetti li s-siġar u l-veġetazzjoni jikbru. Dawn il-pjanti jkunu jistgħu mbagħad jassorbu aktar karbonju. F'żoni fejn il-ħamrija hija ddegradata, dan il-proċess ma jkunx jista' jaħdem sew – u l-karbonju ma jiġix assorbit mill-atmosfera.

---

11 Ara r-Rapport Speċjali Nru 25/2018 tal-Qorti "Direttiva dwar l-Għargħar: inkiseb progress fil-valutazzjoni tar-riskji, iżda jeħtieġ li jsir titjib fl-ippjanar u fl-implimentazzjoni".

12 Il-Grupp Intergovernattiv ta' Esperti dwar it-Tibdil fil-Klima (IPCC), "Global Warming of 1.5°C" (Tisħin Globali ta' 1.5°C), 2018, Sessjoni ta' Approvazzjoni, pp. 3-72; Settele, J. *et al.*, "Terrestrial and Inland Water Systems", *Climate Change 2014: Impacts, Adaptation and Vulnerability. Part A: Global and Sectoral Aspects. Contribution of Working Group II to the Fifth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change* ("Sistemi Terrestri u tal-Ilmijiet Interni", Tibdil fil-Klima 2014: Impatti, Adattament u Vulnerabbiltà. Parti A: Aspetti Globali u Settorjali. Kontribut tal-Grupp ta' Ħidma II għall-Ħames Rapport ta' Valutazzjoni tal-Grupp Intergovernattiv ta' Esperti dwar it-Tibdil fil-Klima), [Field, C. B., Barros, V. R., Dokken, D. J., Mach, K. J., Mastrandrea, M. D., Bilir, T. E., Chatterjee, M., Ebi, K. L., Estrada, Y. O., Genova, R. C., Girma, B., Kissel, E. S., Levy, A. N., MacCracken, S., Mastrandrea, P. R. U White, L. L. (eds.)]. Cambridge University Press, 2014, pp. 271-359.; Seidl, R. *et al.*, "Forest disturbances under climate change" (Disturbi forestali minħabba t-tibdil fil-klima), *Nature Climate Change, 7*, 2017, pp. 395-402, 7 doi:10.1038/nclimate3303.

Figura 1 – Relazzjoni bejn id-deżertifikazzjoni, it-telf tal-bijodiversità u t-tibdil fil-klima

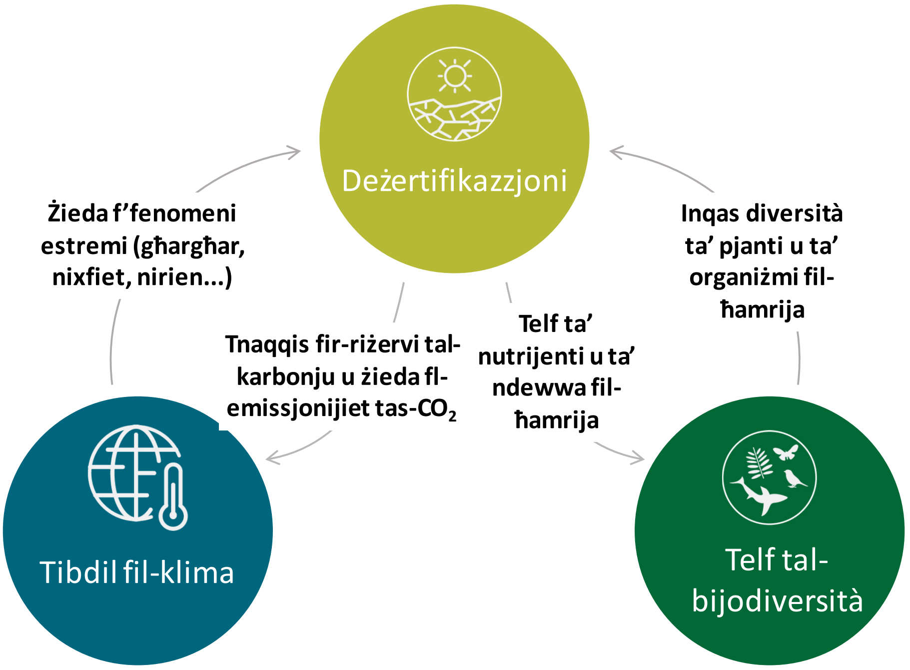

Sors: Il-QEA, ibbażat fuq l-Istitut Dinji tar-Riżorsi, Ecosystems and Human Well-being:Desertification Synthesis (Il-Benessri tal-Ekosistemi u tal-Bniedem: Sinteżi tad-Deżertifikazzjoni), 2005, p. 17.

5. Fl-2008, l-Aġenzija Ewropea għall-Ambjent (EEA) wettqet studju[13], li kien ikopri 1.68 miljun km^2, dwar id-deżertifikazzjoni fin-Nofsinhar tal-Ewropa, fl-Ewropa Ċentrali u fil-Lvant tal-Ewropa. Fl-2017 twettaq studju ta' segwitu[14] bbażat fuq l-istess metodoloġija. Din ir-riċerka wriet li, f'inqas minn deċennju, l-ammont ta' territorju b'sensittività għolja jew għolja ħafna għad-deżertifikazzjoni kien żdied b'177 000 km^2 – erja bejn wieħed u ieħor daqs il-Greċja u s-Slovakkja flimkien (ara t-***Tabella 1***).

---

[13] L-istudju kopra l-Portugall, Spanja, ir-Reġjun tan-Nofsinhar ta' Franza, l-Italja, is-Slovenja, il-Kroazja, il-Bożnija-Ħerzegovina, il-Montenegro, is-Serbja, l-Albanija, il-Greċja, l-Eks-Repubblika Jugoslava tal-Maċedonja, ir-Rumanija u l-Bulgarija.

[14] Prăvălie, R., Patriche, C., Bandoca, G., "Quantification of land degradation sensitivity areas in Southern and Central Southeastern Europe. New results based on improving DISMED methodology with new climate data" (Kwantifikazzjoni taż-żoni b'sensittività għad-degradazzjoni tal-art fin-Nofsinhar tal-Ewropa u fix-Xlokk tal-Ewropa Ċentrali), *Catena – An Interdisciplinary Journal of Soil Science – Hydrology – Geomorphology focusing on Geoecology and Landscape Evolution* , Nru 158, 2017; pp. 309-320.

Tabella 1 – Sensittività għad-deżertifikazzjoni fin-Nofsinhar tal-Ewropa u fix-Xlokk tal-Ewropa Ċentrali, 2008 u 2017

	2008		2017		Differenza bejn l-2008 u l-2017	
	eluf ta' km²	**%**	**eluf ta' km²**	**%**	**eluf ta' km²**	**%**
Għolja ħafna	10	1	28	2	+18	+1.1
Għolja	224	13	383	23	+159	+9.5
Moderata	419	25	381	23	-38	-2.2
Baxxa	560	33	475	28	-85	-5.1
Baxxa ħafna	467	28	413	24	-54	-3.2
TOTAL	**1 680**	**100**	**1 680**	**100**	**-**	**-**

Sors: Il-QEA, ibbażat fuq Prăvălie *et al.*, 2017.

6. Ibbażat fuq l-istudju ta' segwitu, il-***Figura 2*** turi s-sitwazzjoni li qed tiddeterjora fin-Nofsinhar tal-Ewropa u fil-Balkani.

Figura 2 – Indiċi tas-Sensittività għad-Deżertifikazzjoni fl-UE[15] għall-2008 u l-2017

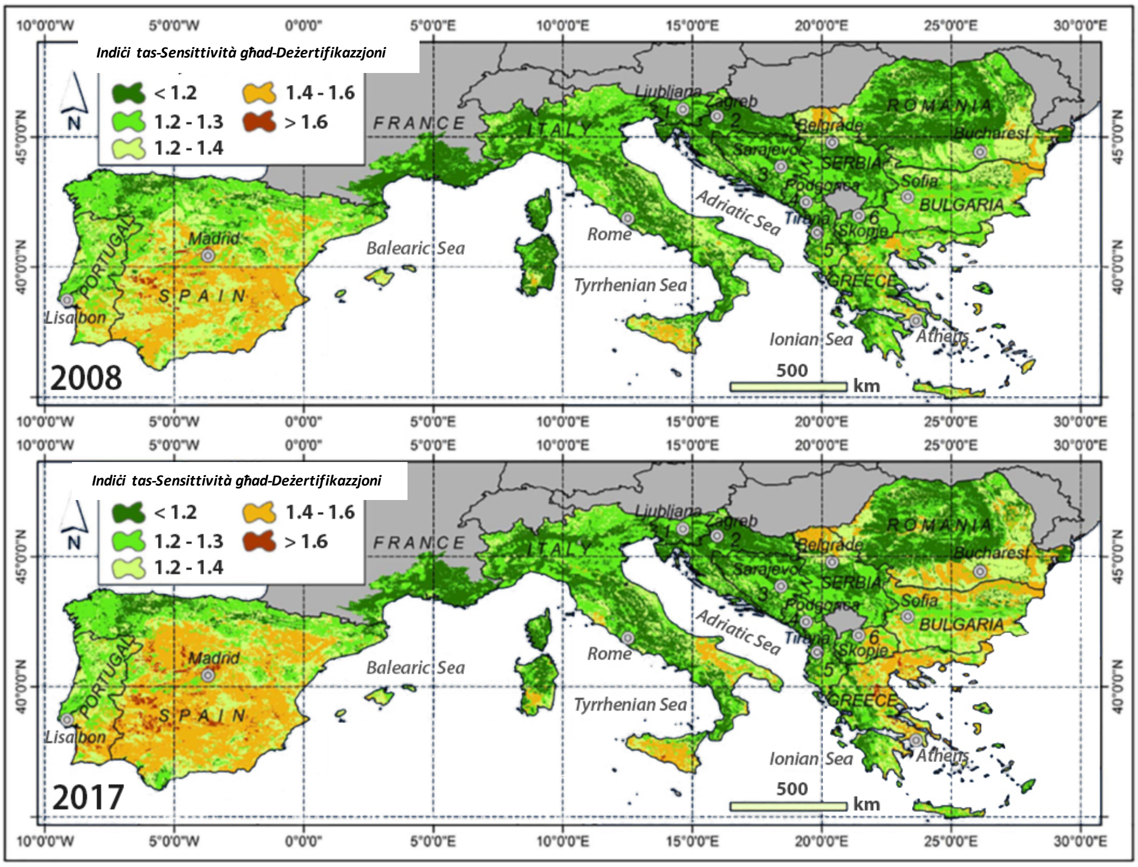

Sors: Prăvălie *et al.*, 2017.

7. Ċipru, li ma kienx inkluż fl-ambitu tal-istudju msemmi hawn fuq, huwa affettwat partikolarment ħażin: l-istudji identifikaw li 99 % tal-pajjiż huwa vulnerabbli għad-deżertifikazzjoni[16]. L-***Anness I*** jinkludi mapep li juru s-suxxettibbiltà għad-deżertifikazzjoni fil-ħames Stati Membri li żorna (ara l-***paragrafu 26***).

---

[15] Iż-żewġ mapep jużaw l-istess metodoloġija, għalkemm għall-mappa tal-2017 ittieħed inkunsiderazzjoni indiċi addizzjonali dwar il-Kwalità tal-Klima.

[16] I.A.CO Environmental & Water Consultants, Ċipru, 2008.

Ix-xenarji tat-tibdil fil-klima jikkonfermaw il-vulnerabbiltà akbar tal-UE għad-deżertifikazzjoni

8. Il-projezzjonijiet dwar it-tibdil fil-klima fl-Ewropa jindikaw li r-riskju ta' deżertifikazzjoni qed jiżdied[17]. Fin-Nofsinhar tal-Ewropa jeżistu semideżerti sħan, fejn l-istudji identifikaw li l-klima qed tinbidel minn moderata għal niexfa[18]. Dan il-fenomenu diġà qiegħed jestendi lejn it-Tramuntana. L-evidenza xjentifika tissuġġerixxi li l-emissjonijiet ikkawżati mill-bniedem żiedu sostanzjalment il-probabbiltà ta' snin ta' nixfa fir-reġjun tal-Mediterran[19].

9. Bit-tibdil fil-klima, l-ilma qed isir aktar skars f'partijiet mill-Ewropa, u l-istudji identifikaw li n-nixfiet qed iseħħu aktar ta' spiss[20]. Dan iżid il-vulnerabbiltà għad-deżertifikazzjoni. Skont il-mudelli tat-tibdil fil-klima li jintużaw mill-Kummissjoni, it-temperaturi huma projettati li jiżdiedu b'aktar minn 2°C f'ċerti reġjuni (bħal Spanja) sa tmiem is-seklu. Matul l-istess perjodu, il-preċipitazzjoni fis-sajf hija mistennija li tonqos b'50 % jew aktar fin-Nofsinhar tal-

---

[17] Il-Ħames Rapport ta' Valutazzjoni tal-IPCC, ir-Rapport tal-Grupp ta' Ħidma III "Climate Change 2014: Mitigation of Climate Change" (Tibdil fil-Klima 2014: Mitigazzjoni tat-Tibdil fil-Klima); l-EEA, Climate Change Impacts and Vulnerability (L-Impatti u l-Vulnerabbiltajiet tat-Tibdil fil-Klima), 2016; id-dokument tal-Qorti intitolat Analiżi panoramika: Azzjoni tal-UE f'dak li jirrigwarda l-enerġija u t-tibdil fil-klima, il-paragrafu 117.

[18] Ara eż. Spinoni, J., Vogt, J., Barbosa, P., McVormick, N., Dosio, A., "Is Europe at risk of desertification due to climate change?" (L-Ewropa tinsab f'riskju ta' deżertifikazzjoni minħabba t-tibdil fil-klima?), *Geophysical Research Abstracts Vol. 20*, 2018, EGU2018-9557, l-Assemblea Ġenerali tal-EGU tal-2018.

[19] IPCC, "Tisħin Globali ta' 1.5°C", 2018, Sessjoni ta' Approvazzjoni, pp. 3-36; Gudmundsson, L. u Seneviratne, S. I., "Anthropogenic climate change affects meteorological drought risk in Europe" (It-tibdil antropoġeniku fil-klima jaffettwa r-riskju meteoroloġiku ta' nixfiet fl-Ewropa), *Environmental Research Letters, 11(4)*, 2016, 044005, doi:10.1088/1748-46 9326/11/4/044005; Gudmundsson, L., Seneviratne, S. I., u Zhang, X., 2017, "Anthropogenic climate change detected in European renewable freshwater resources" (It-tibdil antropoġeniku fil-klima misjub fir-riżorsi tal-ilma ħelu rinnovabbli fl-Ewropa), *Nature Climate Change, 7*, p. 813.

[20] Ara eż. Poljansek, K., Marin Ferrer, M., De Groeve, T., Clark, I., (Eds.), "Science for disaster risk management 2017: knowing better and losing less" (Xjenza għall-ġestjoni tar-riskju ta' diżastri 2017: għarfien aħjar u inqas telf), l-Uffiċċju tal-Pubblikazzjonijiet tal-Unjoni Ewropea, il-Lussemburgu, 2017 u http://ec.europa.eu/environment/water/quantity/scarcity_en.htm.

Ewropa[21]. Fir-rapport tiegħu tal-2018[22], il-Grupp Intergovernattiv ta' Esperti dwar it-Tibdil fil-Klima (IPCC) ikkonferma b'ċertezza għolja li b'tisħin globali ta' 1.5°C, it-temperaturi fi ġranet sħan ħafna f'latitudnijiet medji se jiżdiedu b'sa madwar 3°C, u b'madwar 4°C jekk it-tisħin globali jkun ta' 2°C, u li l-għadd ta' ġranet sħan huwa previst li jiżdied fil-biċċa l-kbira tar-reġjuni tal-art.

10. Il-mudelli li jintużaw mill-Kummissjoni jipprovdu wkoll projezzjonijiet dwar ir-riskju ta' deżertifikazzjoni, li huwa mistenni jkun sinifikanti b'mod partikolari fi Spanja, fin-Nofsinhar tal-Italja, fil-Portugall, u żoni fix-Xlokk tal-Ewropa, inklużi l-Bulgarija, il-Greċja, Ċipru u d-Delta tad-Danubju fir-Rumanija (ara l-***Figura 3***). Studji oħra jirrappurtaw żidiet partikolarmanet kbar fin-nixfa u tnaqqis fid-disponibbiltà tal-ilma fin-Nofsinhar tal-Ewropa u l-Mediterran jekk it-tisħin globali jkun ta' 2°C flok 1.5°C[23].

---

[21] Climate Impacts in Europe (Impatti tal-Klima fl-Ewropa). Il-proġett PESETA II tal-JRC, 2014. Rapporti Xjentifiċi u ta' Politika maħruġa mill-JRC. *Data* minn Dosio u Paruolo 2011 u minn Dosio *et al.* 2012.

[22] IPCC, "Tisħin Globali ta' 1.5°C", 2018, Sommarju ta' Dawk li Jfasslu l-Politika, p. 9.

[23] IPCC, "Tisħin Globali ta' 1.5°C", 2018, Sessjoni ta' Approvazzjoni, pp. 3-41 u pp. 3-142; Schleussner, C.-F. *et al.*, "Differential climate impacts for policy-relevant limits to global warming: The case of 1.5°C and 2°C" (Impatti klimatiċi differenzjali għal limiti għat-tisħin globali rilevanti għall-politiki: Il-każ ta' 1.5°C u 2°C), *Earth System Dynamics, 7(2)*, 2016b, pp. 327-351, doi:10.5194/esd-7-327-2016; Lehner, F. *et al.*, "Projected drought risk in 1.5°C and 2°C warmer climates" (Riskju ta' nixfa prevista fi klimi aktar sħan b'1.5°C u 2°C), *Geophysical Research Letters, 44(14)*, 2017, pp. 7419-7428, doi:10.1002/2017GL074117; Wartenburger, R. *et al.*, "Changes in regional climate extremes as a function of global mean temperature: an interactive plotting framework" (Bidliet f'estremitajiet klimatiċi reġjonali bħala funzjoni ta' temperatura medja globali: qafas interattiv tal-ippjanar), *Geoscientific Model Development, 10*, 2017, pp. 3609-3634, doi:10.5194/gmd-2017-33; Greve, P., Gudmundsson, L., u Seneviratne, S. I., "Regional scaling of annual mean precipitation and water availability with global temperature change" (Klassifikazzjoni reġjonali tal-preċipitazzjoni medja annwali u d-disponibbiltà tal-ilma mat-tibdil fit-temperatura globali), *Earth System Dynamics, 9(1)*, 2018, pp. 227-240, doi:10.5194/esd-9-227-2018; Samaniego, L. *et al.*, "Anthropogenic warming exacerbates European soil moisture droughts" (It-tisħin antropoġeniku jaggrava n-nixfiet tal-indewwa fil-ħamrija Ewropea), *Nature Climate Change, 8(5)*, 2018, pp. 421-426, doi:10.1038/s41558-018-0138-5.

Figura 3 – Bidla prevista fir-riskju ta' deżertifikazzjoni u fl-indiċi tal-ariditÃ għall-2071-2100 mqabbel mal-1981-2010

– Bidla prevista fir-riskju ta' deżertifikazzjoni[24] f'xenarju ta' 2.4°C (RCP 4.5 – xellug) u xenarju ta' 4.3°C (RCP 8.5 – lemin) fl-2071-2100 mqabbel mal-1981-2010[25].

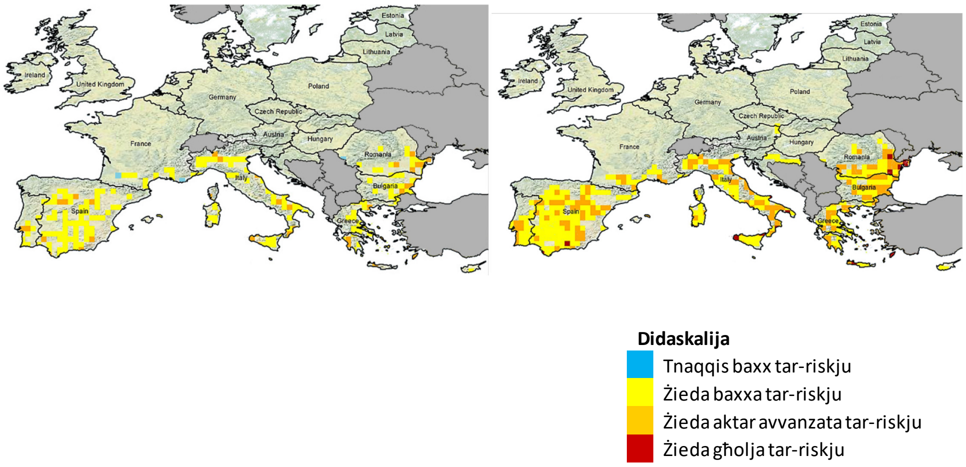

Sors: Spinoni, J., Barbosa, P., Dosio, A., McCormick, N., Vogt, J., "L-Ewropa tinsab f'riskju ta' deżertifikazzjoni minħabba t-tibdil fil-klima?", *Geophysical Research Abstracts Vol. 20*, 2018, EGU2018-9557, l-Assemblea Ġenerali tal-EGU tal-2018.

---

24 Ibbażat fuq diversi indikaturi bħall-Indiċi tal-ArÄ«ditÃ FAO-UNEP, il-Klassifikazzjoni tal-Klima Köppen-Geiger, u ż-Żoni tal-Ħajja ta' Holdridge.

25 Il-Perkorsi Rappreżentattivi ta' Konċentrazzjoni (Representative Concentration Pathways- RCPs) huma trajettorji tal-konċentrazzjoni ta' gassijiet serra użati mill-IPCC. Sal-2081-2100, l-RCP 4.5 huwa previst li jirriżulta f'żieda fit-temperatura tal-arja fis-superfiċje, meta mqabbel mal-medja għall-perjodu 1850-1900 (preindustrijali), fi ħdan firxa probabbli ta' 1.7°C sa 3.2°C (medja ta' 2.4°C). L-RCP 8.5 huwa previst li jirriżulta f'żieda fit-temperatura fi ħdan firxa probabbli ta' 3.2°C sa 5.4°C (medja ta' 4.3°C).

– Bidla prevista fl-indiċi tal-aridità f'xenarju ta' 2.4°C (RCP 4.5 – xellug) u xenarju ta' 4.3°C (RCP 8.5 – lemin) fl-2071-2100 mqabbel mal-1981-2010.

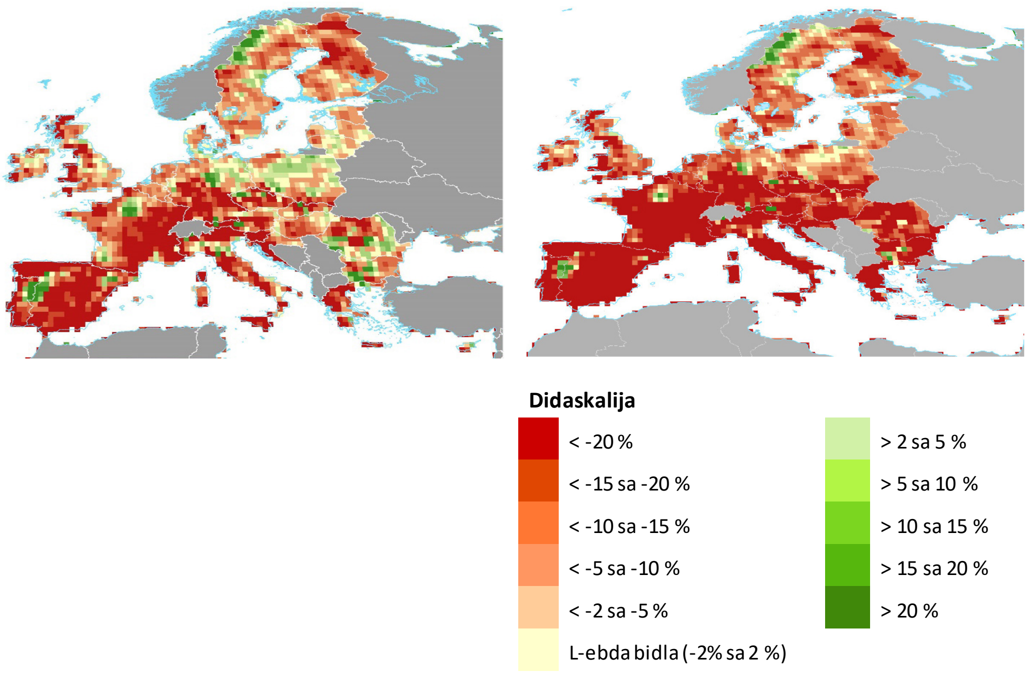

Sors: Ipproċessat minn Jian-Sheng Ye, l-Università ta' Lanzhou, iċ-Ċina, bi tħejjija ta' Atlas Mondjali tad-Deżertifikazzjoni, 2018, DOI:10.2760/06292. Sors tad-*data*: Iċ-Ċentru Klimatoloġiku tal-Preċipitazzjoni Globali u l-Unità tar-Riċerka dwar il-Klima tal-Università tal-Anglia tal-Lvant.

Sors: Cherlet, M., Hutchinson, C., Reynolds, J., Hill, J., Sommer, S., von Maltitz, G. (Eds.), Atlas Mondjali tad-Deżertifikazzjoni, l-Uffiċċju tal-Pubblikazzjonijiet tal-Unjoni Ewropea, il-Lussemburgu, 2018, p. 78.

Il-qafas tan-NU għall-ġlieda kontra d-deżertifikazzjoni

11. Il-Konvenzjoni tan-Nazzjonijiet Uniti dwar il-Ġlieda kontra d-Deżertifikazzjoni (UNCCD) hija ftehim internazzjonali li jistabbilixxi qafas globali għall-ġlieda kontra d-deżertifikazzjoni. Hija ġiet stabbilita fl-1994, wara s-Summit dwar id-Dinja f'Rio de Janeiro fl-1992[26]. Il-Konvenzjoni hija ftehim legalment vinkolanti dwar kwistjonijiet tal-art u tindirizza d-degradazzjoni tal-art u d-deżertifikazzjoni, kif ukoll tipprovdi pjattaforma għall-adattament,

---

[26] Il-UNCCD hija waħda mit-tliet Konvenzjonijiet ta' Rio, flimkien mal-Konvenzjoni tan-Nazzjonijiet Uniti għall-Bijodiversità u l-Konvenzjoni Qafas tan-Nazzjonijiet Uniti dwar it-Tibdil fil-Klima.

il-mitigazzjoni u r-reżiljenza. Fil-UNCCD hemm 197 parti kkonċernata, inklużi l-UE[27] u t-28 Stat Membru tagħha. Il-partijiet jimmiraw li jaħdmu flimkien biex itejbu l-kundizzjonijiet tal-għajxien għal persuni f'żoni nexfin, biex iżommu u jerġgħu jirrestawraw il-produttività tal-art, u biex jimmitigaw l-effetti tad-deżertifikazzjoni u tan-nixfa.

12. Il-partijiet ikkonċernati fil-UNCCD jistgħu volontarjament jiddikjaraw lilhom infushom bħala "affettwati mid-deżertifikazzjoni". Dawn il-pajjiżi jridu jfasslu u jimplimentaw programmi ta' azzjoni nazzjonali (NAPs) biex jiġġieldu kontra d-deżertifikazzjoni.

13. Fl-2015, in-Nazzjonijiet Uniti adottaw l-Aġenda 2030 għall-Iżvilupp Sostenibbli[28], li tinkludi impenn biex jinkisbu l-Għanijiet ta' Żvilupp Sostenibbli (SDGs) kollha tan-Nazzjonijiet Uniti. Minn dawn, l-SDG 15 jimmira li jipproteġi, jerġa' jistabbilixxi u jippromwovi l-użu sostenibbli tal-ekosistemi terrestri, jimmaniġġja l-foresti b'mod sostenibbli, jiġġieled kontra d-deżertifikazzjoni, iwaqqaf u jreġġa' lura d-degradazzjoni tal-art, iwaqqaf it-telf tal-bijodiversità; huwa jinkludi wkoll mira biex jiġġieled id-deżertifikazzjoni, jirrestawra l-art u l-ħamrija li jkunu ġew suġġetti għad-degradazzjoni, inkluża art affettwata mid-deżertifikazzjoni, min-nixfa u mill-għargħar, u jistinka biex tinkiseb dinja newtrali fir-rigward tad-degradazzjoni tal-art sal-2030 (il-Mira 15.3).

14. Fl-2017, il-UNCCD adottat il-qafas strateġiku 2018-2030 tagħha, li jiffoka fuq l-ilħuq tal-Mira 15.3 tal-SDG. Bħala parti kkonċernata tal-UNCCD, l-UE kkonfermat l-impenn tagħha li sal-2030 tikseb in-newtralità fir-rigward tad-degradazzjoni tal-art.

---

[27] Id-Deċiżjoni tal-Kunsill tad-9 ta' Marzu 1998 tipprovdi li fil-UNCCD, il-Kunsill se jadotta l-pożizzjoni tal-Komunità Ewropea wara proposta mill-Kummissjoni, u li l-Kummissjoni tirrappreżenta l-Komunità Ewropea fil-UNCCD. Hija r-responsabbiltà tal-Kummissjoni li tiżgura li l-qafas legali tal-UE jkun kompatibbli mal-UNCCD, u li timmonitorja li, fl-implimentazzjoni tad-dritt tal-UE, l-Istati Membri jissodisfaw l-obbligi li għandhom minħabba li l-UE hija parti kkonċernata tal-UNCCD.

[28] L-Aġenda 2030 għall-Iżvilupp Sostenibbli, adottata fil-25 ta' Settembru 2015 mill-Kapijiet ta' Stat jew ta' Gvern f'summit speċjali tan-Nazzjonijiet Uniti.

Il-ġlieda kontra d-deżertifikazzjoni fl-UE

15. L-UE ma għandhiex strateġija ddedikata jew qafas legali speċifiku fir-rigward tad-deżertifikazzjoni. Madankollu, ċerti fatturi assoċjati mad-deżertifikazzjoni huma indirizzati taħt diversi strateġiji jew programmi ta' nfiq oħra, kif jidher hawn taħt.

16. F'Settembru 2006, il-Kummissjoni adottat **Strateġija Tematika għall-Ħarsien tal-Ħamrija**[29], fejn ġie enfasizzat li l-proċessi ta' degradazzjoni tal-ħamrija jistgħu fl-aħħar mill-aħħar iwasslu għad-deżertifikazzjoni. L-objettivi tal-istrateġija kienu li jiġi żgurat l-użu sostenibbli tal-ħamrija billi tiġi pprevenuta aktar degradazzjoni tal-ħamrija u jiġu ppreservati l-funzjonijet tagħha, kif ukoll billi l-ħamrija li tkun ġiet suġġetta għad-degradazzjoni tiġi rrestawrata għal livell ta' funzjonalità li jkun konsistenti tal-inqas mal-użu attwali u intenzjonat tiegħu. L-Istrateġija Tematika tal-Ħamrija li ġiet adottata fl-2006 kienet strutturata fuq erba' pilastri: sensibilizzazzjoni; integrazzjoni ma' politiki oħra; riċerka; u leġiżlazzjoni, u kienet ibbażata fuq proposta għal **Direttiva Qafas dwar il-Ħamrija** (SFD)[30].

17. Il-proposta għal SFD kienet tirrikjedi li l-Istati Membri jidentifikaw żoni f'riskju ta' degradazzjoni, jiddefinixxu miri għall-ħarsien tal-ħamrija, u jwettqu programmi biex jinkisbu dawn il-miri. Id-direttiva proposta kellha wkoll l-intenzjoni li tikkontribwixxi għat-tmiem tad-deżertifikazzjoni li tirriżulta mid-degradazzjoni u mit-telf tal-bijodiversità tal-ħamrija. Madankollu, għal kważi tmien snin, ma ntlaħqitx maġġoranza kwalifikata[31] favur l-adozzjoni tagħha fi ħdan il-Kunsill. F'April 2014, il-Kummissjoni rtiratha.

18. F'April 2013, il-Kummissjoni adottat l-**Istrateġija 2013 tal-UE dwar l-Adattament għat-Tibdil fil-Klima**, biex tħeġġeġ lill-Istati Membri jieħdu azzjoni ta' adattament. Hija tenfasizza l-

---

29 COM(2006)231 final.

30 COM(2006)232 final.

31 Fl-2007, minoranza li timblokka magħmula minn ħames Stati Membri – il-Ġermanja, Franza, in-Netherlands, l-Awstrija u r-Renju Unit – ivvutat kontra l-proposta fil-Kunsill Ambjent. It-22 Stat Membru l-ieħor kienu kollha vvutaw favur il-proposta. Ara http://europa.eu/rapid/press-release_IP-08-924_en.htm.

ħtieġa li l-UE tieħu miżuri biex tadatta għal impatti inevitabbli tat-tibdil fil-klima, u għall-ispejjeż ekonomiċi, ambjentali u soċjali tagħhom.

19. F'Novembru 2013, l-UE adottat il-**Programm Ġenerali ta' Azzjoni Ambjentali tal-Unjoni**, biex tiżgura li sal-2020 l-art fl-Unjoni tkun immaniġġjata b'mod sostenibbli, il-ħamrija tkun imħarsa b'mod adegwat u r-rimedjar tas-siti kkontaminati jkun fi stadju avvanzat.

20. L-**Istrateġija 2013 tal-UE għall-Foresti** enfasizzat li l-foresti mhumiex biss importanti għall-iżvilupp rurali, iżda wkoll għall-ambjent u għall-ġlieda kontra t-tibdil fil-klima. Il-foresti għandhom rwol importanti fil-ġlieda kontra d-degradazzjoni tal-art u d-deżertifikazzjoni.

21. Diversi fondi tal-UE jistgħu jintużaw biex jiffinanzjaw miżuri għall-indirizzar tad-deżertifikazzjoni:

– L-implimentazzjoni tal-Politika Agrikola Komuni (PAK), bil-komponenti tagħha relatati mal-iżvilupp rurali[32], mal-ekoloġizzazzjoni u mal-kundizzjonalità[33], jista' jkollha effetti pożittivi fuq ħamrija agrikola. Madankollu, prattiki agrikoli intensivi jew li mhumiex sostenibbli jistgħu jagħmlu ħsara lill-ħamrija.

– Il-Fondi Strutturali u ta' Investiment Ewropej[34] għandhom l-għan li jnaqqsu l-iżbilanċi reġjonali ġewwa l-UE. Huma jinkludu "L-adattament għat-tbidil fil-klima u l-

---

32 Irregolat prinċipalment bir-Regolament (UE) Nru 1305/2013 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tas-17 ta' Diċembru 2013 dwar appoġġ għall-iżvilupp rurali mill-Fond Agrikolu Ewropew għall-Iżvilupp Rurali (FAEŻR) (ĠU L 347, 20.12.2013, p. 487) – fond li jgħin liż-żoni rurali fl-UE jiffaċċjaw firxa wiesgħa ta' sfidi ekonomiċi, ambjentali u soċjali.

33 Irregolati prinċipalment bir-Regolament (UE) Nru 1307/2013 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tas-17 ta' Diċembru 2013 li jistabbilixxi regoli għal pagamenti diretti lill-bdiewa taħt skemi ta' appoġġ fil-qafas tal-politika agrikola komuni (ĠU L 347, 20.12.2013, p. 608).

Il-kundizzjonalità tinkludi regoli għall-prevenzjoni tal-erożjoni tal-ħamrija u għall-manutenzjoni tal-materja organika u l-istruttura tal-ħamrija, kif ukoll għall-iżgurar ta' livell minimu ta' manutenzjoni, l-evitar tad-deterjorament ta' ħabitati, u l-ħarsien u l-ġestjoni tal-ilma. L-ekoloġizzazzjoni hija marbuta ma' għadd ta' prattiki agrikoli sostenibbli li għandhom impatt pożittiv fuq l-art, bħall-manutenzjoni ta' bwar permanenti u d-diversifikazzjoni tal-għelejjel.

34 Il-Fondi Strutturali u ta' Investiment Ewropej huma grupp ta' ħames fondi separati: il-Fond Ewropew għall-Iżvilupp Reġjonali (FEŻR); il-Fond Soċjali Ewropew; il-Fond ta' Koeżjoni; il-Fond

prevenzjoni tar-riskju" bħala objettiv tematiku. Il-proġetti għall-ġlieda kontra d-deżertifikazzjoni jistgħu jiġu kofinanzjati jekk l-Istati Membri jidentifikaw ħtieġa korrispondenti, pereżempju permezz tal-Fond Ewropew għall-Iżvilupp Reġjonali (FEŻR) jew il-Fond ta' Koeżjoni.

– Strumenti oħra ta' finanzjament mill-UE li jindirizzaw id-deżertifikazzjoni huma l-programmi ta' riċerka s-Seba' Programm Kwadru u Orizzont 2020[35], l-istrument LIFE[36] għall-ambjent, jew il-Fond ta' Solidarjetà tal-Unjoni Ewropea (FSUE)[37].

22. Għalkemm il-programmi ta' nfiq tal-UE jagħmlu l-finanzjament disponibbli għal proġetti li jindirizzaw id-deżertifikazzjoni, l-ammont ta' fondi tal-UE li huma previsti u li jintużaw biex jindirizzaw id-deżertifikazzjoni mhuwiex disponibbli.

23. Fi ħdan l-UE, il-Kunsill stabbilixxa grupp ta' ħidma dwar id-deżertifikazzjoni[38]. Dan il-grupp ta' ħidma jħejji l-pożizzjoni tal-UE għal negozjati internazzjonali relatati mad-deżertifikazzjoni u mad-degradazzjoni tal-art, u huwa l-unika forum regolari għad-diskussjoni ta' kwistjonijiet relatati mal-UNCCD u mad-deżertifikazzjoni fil-livell tal-UE.

24. Flimkien mal-Kunsill u ma' servizzi oħra tal-Kummissjoni, id-DĠ ENV jikkoordina l-pożizzjoni tal-UE għal avvenimenti tal-UNCCD bħall-Konferenza tal-Partijiet, li sseħħ kull sentejn. Ir-rwol taċ-Ċentru Konġunt tar-Riċerka (il-JRC) huwa strumentali fil-forniment ta' informazzjoni xjentifika ġenerali kif ukoll ta' parteċipanti fir-roster ta' esperti tal-UNCCD.

Agrikolu Ewropew għall-Iżvilupp Rurali (FAEŻR); u l-Fond Ewropew għall-Affarijiet Marittimi u s-Sajd.

[35] Il-programmi tal-UE ta' riċerka u innovazzjoni għall-2014-2020 (Orizzont 2020) u għall-2007-2013 (is-Seba' Programm Kwadru).

[36] FR: *L'Instrument Financier pour l'Environnement.* L-istrument finanzjarju tal-UE li jappoġġa proġetti favur l-ambjent, il-konservazzjoni tan-natura u l-azzjoni klimatika fl-UE kollha.

[37] Stabbilit bħala rispons għal diżastri naturali kbar u bħala espressjoni tas-solidarjetà Ewropea mar-reġjuni milquta mid-diżastri ġewwa l-Ewropa. L-FSUE jista' jintuża biss biex jirrestawra l-art wara li jkun seħħ diżastru naturali, mhux biex jipprevieni jew jimmitiga proċess li jista' jseħħ fil-futur.

[38] Grupp ta' Ħidma dwar Kwistjonijiet Ambjentali Internazzjonali – Deżertifikazzjoni.

Servizzi oħra tal-Kummissjoni jista' jkollhom ukoll rwol fil-kuntest tal-ġlieda kontra d-deżertifikazzjoni fl-UE, kif jidher fil-***Figura 4***. Barra minn hekk, id-Direttorat Ġenerali tal-Kummissjoni Ewropea għall-Istatistika (id-DĠ ESTAT) jippubblika rapport annwali dwar il-progress li jkun sar lejn l-ilħuq tal-SDGs f'kuntest tal-UE, inkluża valutazzjoni tal-indikaturi dwar id-degradazzjoni tal-art taħt l-SDG 15 (ara l-***paragrafu 13***).

Figura 4 – Servizzi tal-Kummissjoni li jittrattaw id-deżertifikazzjoni fl-UE

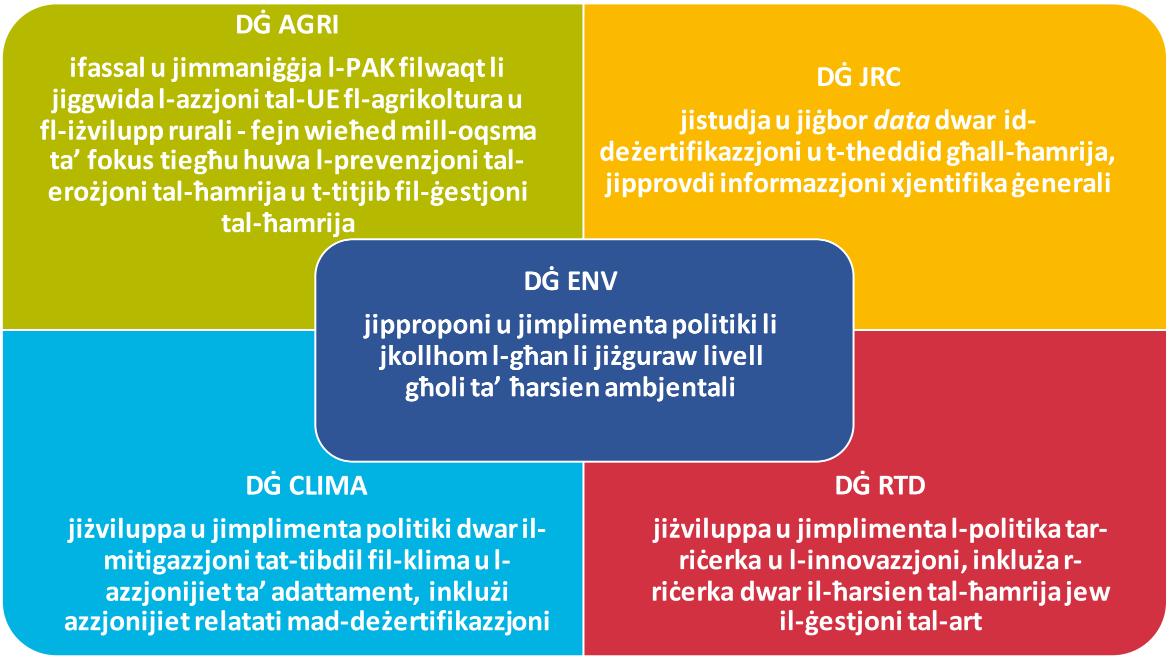

Sors: Il-QEA.

AMBITU U APPROĊĊ TAL-AWDITJAR

25. Peress li l-Ewropa qed tkun dejjem aktar affettwata mid-deżertifikazzjoni, l-awditu tagħna eżamina jekk ir-riskju ta' deżertifikazzjoni fl-UE huwiex qed jiġi indirizzat b'mod effettiv u effiċjenti. B'mod partikolari, aħna eżaminajna:

- jekk il-Kummissjoni u l-Istati Membri kinux għamlu użu adegwat mid-*data* disponibbli;
- jekk l-UE kinitx ħadet passi biex tiġġieled kontra d-deżertifikazzjoni b'mod koerenti;
- jekk proġetti li jindirizzaw id-deżertifikazzjoni fl-UE kienx kellhom impatt pożittiv;

– jekk kienx probabbli li jintlaħaq l-impenn tal-UE li sal-2030 tikseb in-newtralità fir-rigward tad-degradazzjoni tal-art.

26. Aħna wettaqna l-awditu tagħna bejn Settembru 2017 u Mejju 2018, u ġbarna evidenza għall-awditjar minn dawn is-sorsi li ġejjin:

– analiżijiet dokumentarji u intervisti mal-persunal minn ħames Direttorati Ġenerali[39];

– żjarat tal-awditjar f'ħames Stati Membri li ġew iddikjarati li huma affettwati mid-deżertifikazzjoni: Spanja, l-Italja, Ċipru, il-Portugall u r-Rumanija, magħżula minħabba l-vulnerabbiltà tagħhom għad-deżertifikazzjoni, u biex ikopru firxa ta' kundizzjonijiet klimatiċi, veġetazzjoni, attivitajiet umani, u riskji identifikati. Aħna wettaqna intervisti, analizzajna dokumenti strateġiċi (inklużi programmi tal-iżvilupp rurali), proċeduri u *data*;

– żjarat lil kampjun ta' 25 proġett li ġew identifikati minn dawn il-5 Stati Membri bħala rilevanti għad-deżertifikazzjoni u li huma finanzjati jew kofinanzjati mill-UE. Dawn il-proġetti kienu jinkludu l-investimenti għall-irrigazzjoni, il-proġetti tal-forestrija, in-newba tal-għelejjel, jew ir-restawr ta' ħitan jew digi tal-ġebel niexef (sejjieħ) għall-prevenzjoni tal-erożjoni tal-ħamrija. L-għan għaż-żjarat tal-proġetti kien biex jiġi vvalutat jekk il-proġetti kinux ħallew impatt sostenibbli fuq l-indirizzar tad-deżertifikazzjoni, u mhux biex tinħareġ opinjoni dwar il-legalità jew ir-regolarità tagħhom. Aħna awditjajna wkoll proġetti li jinvolvu riċerka dwar it-tekniki għall-indirizzar tad-deżertifikazzjoni (ara l-***Anness III***);

– laqgħat ma' diversi partijiet ikkonċernati, inklużi l-UNCCD, l-EEA u esperti akkademiċi, biex jiġu diskussi approċċi jew tekniki strateġiċi għall-indirizzar u l-monitoraġġ tad-deżertifikazzjoni u d-degradazzjoni tal-art ġewwa l-UE.

---

[39] Id-DĠ Agrikoltura u Żvilupp Rurali (AGRI), id-DĠ Azzjoni Klimatika (CLIMA), id-DĠ Ambjent (ENV), id-DĠ Ċentru Konġunt tar-Riċerka (JRC) u d-DĠ Riċerka u Innovazzjoni (RTD).

27. L-ambitu tal-awditu ma kienx jinkludi l-art li ttieħdet b'riżultat ta' żvilupp urban jew żvilupp artifiċjali ieħor. Skont l-EEA[40], bejn l-2006 u l-2012, it-teħid annwali ta' art fil-pajjiżi tal-EU 28 kien ta' bejn wieħed u ieħor 850 km^2 – inqas minn 0.1 % tal-erja totali tal-art fl-UE. Meta indirizzajna l-mistoqsijiet tal-awditjar imsemmija fil-***paragrafu 25***, aħna ma vvalutajniex il-qafas stabbilit mill-UNCCD għall-ġlieda kontra d-deżertifikazzjoni.

OSSERVAZZJONIJIET

Il-Kummissjoni u l-Istati Membri jiġbru* data *rilevanti għad-deżertifikazzjoni u d-degradazzjoni tal-art, iżda l-Kummissjoni ma tużahiex b'mod adegwat

28. Aħna eżaminajna l-użu li l-Kummissjoni tagħmel mid-*data* disponibbli dwar id-deżertifikazzjoni u d-degradazzjoni tal-art. Jeħtieġ li l-Kummissjoni tiġbor u tanalizza d-*data* dwar id-deżertifikazzjoni u r-riskji assoċjati magħha, tiddeċiedi x'azzjoni tkun trid tieħu biex tindirizzaha, u mbagħad tieħu din l-azzjoni. Din id-*data* trid tkun suffiċjenti, koerenti, affidabbli u trid tiġi aġġornata u riveduta regolarment.

Il-Kummissjoni u l-Istati Membri jiġbru *data* li hija relatata mad-deżertifikazzjoni

29. Sistema ewlenija li tintuża għall-monitoraġġ tal-indikaturi rilevanti għad-deżertifikazzjoni u d-degradazzjoni tal-art ġewwa l-UE hija l-Programm ta' Osservazzjoni tad-Dinja Copernicus, li huwa kkoordinat u mmaniġġjat mill-Kummissjoni[41]. Din is-sistema tuża varjetà ta' teknoloġiji, minn satelliti fl-ispazju sa sistemi ta' kejl fuq l-art, fil-baħar u fl-ajru. Copernicus jipprovdi, liberament u b'mod miftuħ, *data* dwar firxa kbira ta' oqsma: l-atmosfera, l-ambjent marin, l-art, il-klima, is-sitwazzjonijiet ta' emerġenza u s-sigurtà. Wieħed mill-komponenti tiegħu, is-Servizz ta' Monitoraġġ tal-Art ta' Copernicus, jipprovdi informazzjoni ġeografika dwar il-kopertura tal-art u dwar elementi varjabbli relatati; pereżempju, dwar il-kopertura veġetali u ċ-ċiklu tal-ilma. Fl-2015 ġiet varata satellita addizzjonali. Wieħed mill-

---

[40] L-Aġenzija Ewropea għall-Ambjent, Indikaturi dwar it-teħid ta' art, Mejju 2018.

[41] Implimentat fi sħubija mal-Istati Membri, l-Aġenzija Spazjali Ewropea, l-Organizzazzjoni Ewropea għall-Esplojtazzjoni ta' Satelliti Meteoroloġiċi, iċ-Ċentru Ewropew għall-Previżjonijiet Metereoloġiċi fuq Perijodu Medju, l-Aġenziji tal-UE u Mercator Océan.

objettivi ddikjarati tagħha huwa li timmonitorja d-deżertifikazzjoni[42], iżda għad ma hemmx informazzjoni ċara dwar dan (ara wkoll il-***paragrafu 39***).

30. Il-Kummissjoni tiġbor regolarment informazzjoni utli u rilevanti dwar diversi elementi relatati mal-istat tal-ħamrija fl-UE, inkluża informazzjoni dwar it-tliet subindikaturi ddefiniti mill-UNCCD (ara l-***paragrafu 38***).

31. Il-**produttività tal-art** ġiet analizzata mill-JRC f'rapport ibbażat fuq osservazzjonijiet bis-satellita bejn l-1982 u l-2010 bl-użu tad-*data* ta' Copernicus[43]. Il-***Figura 5***, ibbażata fuq id-*data* komprensiva l-aktar reċenti li ġiet ippubblikata mill-Kummissjoni dwar id-dinamika tal-produttività tal-art ġewwa l-UE[44], turi li l-pajjiżi tal-Mediterran bi klima sħuna u niexfa huma aktar suxxettibbli għal tnaqqis fil-produttività tal-art.

---

42 Is-satellita Sentinel-2A, ara http://www.copernicus.eu/main/sentinel-2a-orbit

43 Cherlet, M., Ivits, E., Sommer, S., Tóth, G., Jones, A., Montanarella, L., Belward, A., "Land Productivity Dynamics in Europe, Towards a Valuation of Land Degradation in the EU" (Id-Dinamika tal-Produttività tal-Art ġewwa l-Ewropa, Lejn Valutazzjoni tad-Degradazzjoni tal-Art fl-UE), iċ-Ċentru Konġunt tar-Riċerka, l-Istitut għall-Ambjent u s-Sostenibbiltà, l-Unità tal-Ġestjoni tar-Riżorsi tal-Art, 2013.

44 Ir-rapport jistma li 85.1 % tal-erja totali tal-UE attwalment mhijiex affettwata minn tnaqqis fil-produttività tal-art, 5.6 % turi sinjali bikrija ta' tnaqqis fil-produttività tal-art, u 1.5 % qed tesperjenza tnaqqis.

Figura 5 – Dinamika tal-produttività tal-art ġewwa l-Ewropa (1982-2010)

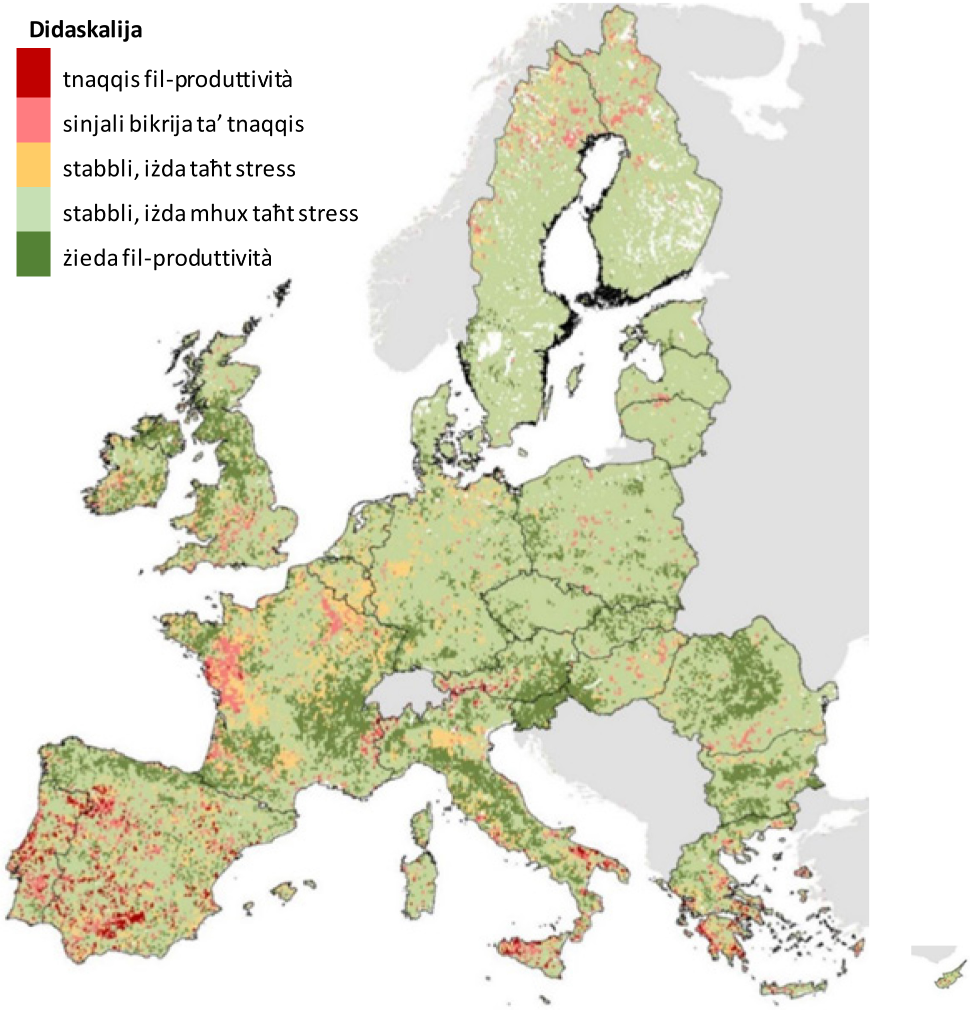

Sors: Il-JRC, 2012.

32. Il-Kummissjoni timmonitorja l-**karbonju organiku fil-ħamrija** bl-użu tal-pjattaforma bi skopijiet multipli tal-Istħarriġ qafas statistiku tal-Użu tal-Art taż-Żona Koperta (LUCAS)[45], analiżi standardizzata tal-karatteristiki tal-ħamrija tal-wiċċ fl-UE kollha, li ssir kull tliet snin u li hija operata mill-JRC. Skont l-EEA huwa probabbli li, bħala medja, il-ħamrija fl-Ewropa takkumula l-karbonju. Il-ħamrija taħt il-bwar u l-foresti hija bir ta' karbonju, filwaqt li ħamrija

[45] LUCAS 2015 ipprovda osservazzjonijiet dwar aktar minn 270 000 punt fit-28 Stat Membru tal-UE. L-istħarriġ LUCAS 2018 inbeda f'Marzu 2018 (jinkludi aktar minn 240 000 punt u madwar 99 000 interpretazzjoni bir-ritratti), u r-riżultati tiegħu se jkunu disponibbli fl-2019.

taħt raba' li tinħadem hija sors iżgħar ta' karbonju[46]. Il-***Figura 6*** turi li hemm korrelazzjoni bejn iż-żoni li jinsabu f'riskju ta' deżertifikazzjoni, fil-Greċja, Spanja, l-Italja, il-Portugall u r-Rumanija, u l-livell baxx ta' karbonju organiku fil-ħamrija.

Figura 6 – LUCAS – Karbonju organiku fil-ħamrija ġewwa l-UE – 2015 (g/kg)

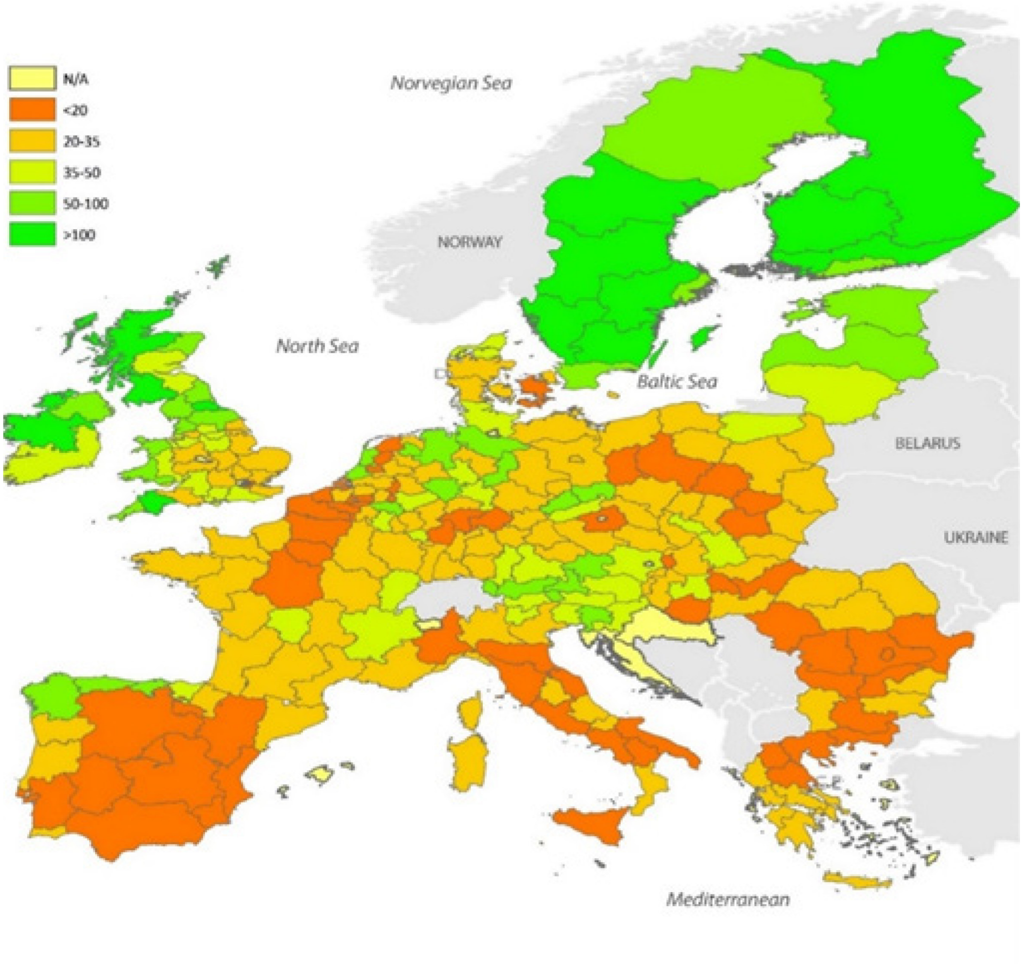

Sors: Il-JRC, 2018.

33. Il-**kopertura tal-art u l-bidliet fil-kopertura tal-art** ġewwa l-UE huma mmonitorjati regolarment permezz tal-Programm għall-koordinazzjoni tal-informazzjoni dwar l-ambjent

---

[46] https://www.eea.europa.eu/data-and-maps/indicators/soil-organic-carbon-1/assessment. L-akbar emissjonijiet ta' CO_2 mill-ħamrija huma dovuti għall-konverżjoni (skular) ta' ħamrija organika.

(CORINE)[47], komponent ta' Copernicus, li huwa mmaniġġjat mill-EEA. Kull sitt snin, mis-sena 2000 'il quddiem, ġew prodotti settijiet tad-*data* rilevanti fil-qafas tal-programm CORINE, u l-aktar sett reċenti nħareġ fl-2012. Flimkien, l-art agrikola u l-foresti jkopru 85 % tal-art ġewwa l-UE[48].

34. Kif jidher fl-***Anness II***, il-Kummissjoni tiġbor u tikkompila regolarment *data* addizzjonali dwar diversi fatturi relatati mad-deżertifikazzjoni fl-UE, bħall-erożjoni tal-ħamrija, in-nixfiet, l-ilma u n-nirien fil-foresti. Madankollu, il-Kummissjoni ma tużax din id-*data* biex tivvaluta l-firxa tad-deżertifikazzjoni u d-degradazzjoni tal-art.

35. Atlas Mondjali tad-Deżertifikazzjoni ġie ppubblikat għall-ewwel darba fl-1992 min-Nazzjonijiet Uniti[49], u mbagħad ġie aġġornat fl-1997. Wara dan, il-Kummissjoni ġiet inkarigata mill-pubblikazzjoni tal-Atlas u ħarġet it-tielet verżjoni fl-2018. Huwa fih mapep ta' fatturi li jistgħu jwasslu għad-deżertifikazzjoni, bħall-erożjoni tal-ħamrija, is-salinizzazzjoni, l-urbanizzazzjoni, u l-migrazzjoni. L-Atlas il-ġdid jipprovdi mapep u *data* dwar għadd ta' interazzjonijiet bejn il-bniedem u l-ambjent li huma rilevanti għad-degradazzjoni tal-art, iżda ma fihx mapep speċifikament dwar id-deżertifikazzjoni. Il-Kummissjoni tqis li d-deżertifikazzjoni ma tistax tiġi mmappjata faċilment, minħabba li hija proċess kumpless ferm, u li, skont studji li saru, huwa kkaġunat minn bosta fatturi differenti[50].

36. L-Istati Membri li saritilhom żjara pproduċew mapep dwar ir-riskju ta' deżertifikazzjoni (ara l-***Anness I***). Madankollu, dawn il-mapep ma ġewx aġġornati regolarment, u ma jistgħux

---

47 Il-programm CORINE huwa bbażat fuq analiżi ta' immaġni bis-satellita u mapep 44 klassi ta' użu tal-art, miġbura f'ħames kategoriji prinċipali: superfiċji artifiċjali, żoni agrikoli, foresti u żoni seminaturali, artijiet mistagħdra u korpi tal-ilma.

48 Ara l-CAP context indicators 2014-2020 report, 2017 update (ir-Rapport 2014-2020 dwar l-indikaturi tal-kuntest relatati mal-PAK, aġġornament tal-2017).

49 Il-Programm tan-Nazzjonijiet Uniti għall-Ambjent.

50 Ara eż. Cherlet, M., Zdruli, P., Zucca, C., "Desertification: Mapping Constraints and Challenges; Encyclopedia of Soil Science" (Deżertifikazzjoni: Immappjar tar-Restrizzjonijiet u tal-Isfidi; Enċiklopedija tax-Xjenza tal-Ħamrija), it-Tielet Edizzjoni, Taylor & Francis, 2017.

jitqabblu billi jużaw indikaturi u kodifikazzjoni bil-kulur differenti. B'hekk, ma jistgħux jipprovdu stampa komprensiva tad-deżertifikazzjoni fil-livell tal-UE.

37. L-Istati Membri li żorna mmonitorjaw ukoll fatturi assoċjati mad-deżertifikazzjoni u d-degradazzjoni tal-art, bħall-ilma, in-nixfiet jew il-monitoraġġ tal-preċipitazzjoni. Rigward il-mekkaniżmi ta' ġbir tad-*data* relatata mal-ħamrija, aħna sibna li:

- Spanja, l-Italja u r-Rumanija kellhom is-sistemi proprji tagħhom, li pprovdew *data* aktar speċifika relatata mal-ħamrija iżda li sa ċertu punt jidduplikaw il-mekkaniżmi ta' ġbir proprji tal-UE. Id-*data* nazzjonali dwar il-ħamrija ma kinitx kompleta, ma nġabritx u ma ġietx interpretata regolarment, u mhux dejjem kienet affidabbli[51].
- Ċipru u l-Portugall ibbażaw esklussivament fuq il-pjattaforma LUCAS tal-Kummissjoni biex jiġbru *data* relatata mal-ħamrija.

Ma teżistix metodoloġija maqbula għall-valutazzjoni tad-deżertifikazzjoni u d-degradazzjoni tal-art ġewwa l-UE

38. Id-deżertifikazzjoni u d-degradazzjoni tal-art huma fenomeni kumplessi li huma affettwati minn bosta fatturi interdipendenti, u ma hemmx kunsens xjentifiku dwar kif dawn il-fatturi għandhom jiġu vvalutati. Madankollu, jistgħu jintużaw indikaturi indiretti biex jaqbdu d-deterjorament fl-istat tal-art. Hemm bosta indikaturi indiretti bħal dawn, iżda l-UNCCD tirrakkomanda l-użu ta' tliet subindikaturi għall-valutazzjoni tad-degradazzjoni tal-art: il-produttività tal-art, il-karbonju organiku fil-ħamrija, kif ukoll il-kopertura tal-art u l-bidliet fil-kopertura tal-art[52].

39. Il-Kummissjoni u l-Istati Membri ma laħqux qbil dwar metodoloġija għall-kompilazzjoni tal-indikaturi disponibbli biex ikunu jistgħu joħorġu valutazzjoni konsistenti tad-

---

[51] Fir-Rapport 2012 tiegħu dwar l-istat tal-ħamrija fl-Ewropa, il-JRC osserva li l-immappjar tal-ħamrija fl-Istati Membri mhuwiex suffiċjenti għall-ħtiġijiet attwali u li huwa diffiċli li jsiru analiżijiet transfruntieri minħabba d-differenzi bejn id-diversi settijiet tad-*data* nazzjonali.

[52] Eżempji oħra huma s-salinizzazzjoni u l-kontaminazzjoni.

deżertifikazzjoni u d-degradazzjoni tal-art ġewwa l-UE. Dan jagħmilha diffiċli biex isir tqabbil tal-firxa tad-deżertifikazzjoni fl-Istati Membri differenti tal-UE.

40. Fir-rapport ta’ monitoraġġ tal-2018 dwar il-progress lejn l-ilħuq tal-SDGs fil-kuntest tal-UE, il-Kummissjoni tuża żewġ indikaturi għad-degradazzjoni tal-art, li huma parzjalment allinjati mal-indikaturi tal-UNCCD: il-kopertura artifiċjali tal-art *per capita*, u stima tal-erożjoni tal-ħamrija bl-ilma (ara it-***Tabella 2***). Hemm bosta karatteristiki oħra tad-degradazzjoni tal-art li mhumiex koperti minn dawn l-indikaturi, bħall-karbonju organiku fil-ħamrija, il-produttività tal-art, is-salinizzazzjoni, jew il-kontaminazzjoni. Fil-livell tal-Kummissjoni hemm disponibbli informazzjoni addizzjonali dwar indikaturi rilevanti oħra bħal dawn (ara l-***paragrafi 30 u 34***) iżda din ma tintużax għall-iskopijiet ta’ valutazzjoni tad-degradazzjoni tal-art ġewwa l-UE.

Tabella 2 – Tqabbil bejn l-indikaturi għad-degradazzjoni tal-art li jintużaw mill-Kummissjoni u dawk li jintużaw mill-UNCCD

Kummissjoni	UNCCD
Kopertura artifiċjali tal-art *per capita*	Kopertura tal-art u l-bidliet fil-kopertura tal-art
	Karbonju organiku fil-ħamrija
Stima tal-erożjoni tal-ħamrija bl-ilma	Produttività tal-art

Sors: Il-QEA, ibbażat fuq il-UNCCD u d-DĠ ESTAT.

L-UE qed tieħu passi biex tiġġieled kontra d-deżertifikazzjoni, iżda b’koerenza limitata

41. Aħna eżaminajna jekk l-UE hijiex qed tieħu azzjoni biex tiġġieled kontra d-deżertifikazzjoni b’mod koerenti. Azzjoni bħal din teħtieġ struttura ta’ governanza koerenti u

pjan tajjeb fuq terminu twil biex jiġi mmitigat ir-riskju ta' deċiżjonijiet li jirriżultaw f'nuqqas ta' valur għall-flus, u biex jiġu evitati azzjonijiet frammentati u mhux koordinati.

42. Il-qafas tal-UNCCD u l-implimentazzjoni tiegħu ġewwa l-UE huma deskritti fil-***Kaxxa 2***.

Kaxxa 2 – Il-qafas tal-UNCCD fl-UE

Taħt il-UNCCD, il-partijiet kollha li ddikjaraw li kienu affettwati mid-deżertifikazzjoni jridu jfasslu programmi ta' azzjoni nazzjonali (NAPs). L-UE għadha ma ddikjaratx li hija affettwata mid-deżertifikazzjoni, u ma ġie stabbilit l-ebda programm ta' azzjoni fil-livell tal-UE għall-ġlieda kontra d-deżertifikazzjoni. Ibbażat fuq l-awtovalutazzjoni tagħhom, 13-il Stat Membru tal-UE ddikjaraw, fil-qafas tal-UNCCD, li huma affettwati mid-deżertifikazzjoni: il-Bulgarija, il-Greċja, Spanja, il-Kroazja, l-Italja, Ċipru, il-Latvja, l-Ungerija, Malta, il-Portugall, ir-Rumanija, is-Slovenja u s-Slovakkja. Dawn jinkludu sebgħa mit-tmien Stati Membri b'kosta Mediterranja.

In-NAPs tal-Istati Membri jkopru ħafna setturi bħall-agrikoltura, il-forestrija u l-ġestjoni tal-ilma. Eżempji ta' miżuri li huma inklużi fin-NAPs huma: il-promozzjoni ta' attivitajiet ta' riċerka, il-pjanijiet ta' kontinġenza f'każ ta' nixfa, l-afforestazzjoni, il-bini ta' għelieqi mtarrġa għall-prevenzjoni tal-uqigħ tal-art, u titjib tas-sistemi ta' twissija bikrija.

Rigward it-13-il Stat Membru li ddikjaraw lilhom infushom li huma affettwati mid-deżertifikazzjoni, u bbażat fuq l-informazzjoni disponibbli għall-pubbliku:

- In-NAPs ta' ħames Stati Membri ġew ippubblikati fuq is-sit web tal-UNCCD[53]. Mit-tmien Stati Membri l-oħra, aħna nafu bi tnejn li għandhom NAP[54]. In-NAPs ippubblikati issa għandhom aktar minn 10 snin. Għall-Portugall, in-NAP li ġie aġġornat fl-2014 għadu ma ġiex ippubblikat.

- Ċipru għandu NAP, imfassal fl-2008, li qatt ma ġie adottat uffiċjalment mill-Kunsill nazzjonali tal-Ministri, u li ma ġiex ippreżentat lill-UNCCD.

Ibbażat fuq l-informazzjoni limitata disponibbli, il-Kummissjoni tqis li n-NAPs tal-Istati Membri għall-ġlieda kontra d-deżertifikazzjoni ma kinux effettivi biżżejjed, peress li ma ġewx integrati għalkollox fil-

[53] Il-Greċja (NAP 2001), Spanja (NAP 2008), l-Italja (NAP 2000), il-Portugall (NAP 1999) u r-Rumanija (NAP 2000).

[54] Il-Bulgarija u s-Slovakkja.

proċessi nazzjonali tal-ippjanar, u ma kienx hemm biżżejjed kapaċità u riżorsi tekniċi u finanzjarji disponibbli biex jimplimentawhom[55]. L-analiżi tagħna kkonfermat din il-valutazzjoni.

Ma teżisti l-ebda leġiżlazzjoni speċifika fil-livell tal-UE dwar id-deżertifikazzjoni u l-ħamrija

43. Kif issemma fil-***paragrafu 16***, l-**Istrateġija Tematika tal-UE għall-Ħarsien tal-Ħamrija**, li ġiet adottata fl-2006, kienet tinkludi proposta għal **Direttiva Qafas dwar il-Ħamrija** (SFD). Wieħed mill-objettivi tad-direttiva proposta kien li tikkontribwixxi biex twaqqaf id-deżertifikazzjoni li tirriżulta mid-degradazzjoni u mit-telf tal-bijodiversità tal-ħamrija. Il-proposta leġiżlattiva ma kisbitx maġġoranza fil-Kunsill u fl-2014 ġiet irtirata mill-Kummissjoni. Għalhekk, filwaqt li riżorsi ambjentali vitali oħra bħall-arja u l-ilma huma rregolati taħt diversi direttivi u regolamenti tal-UE, ma teżisti l-ebda leġiżlazzjoni integrata simili tal-UE dwar il-ħamrija.

44. Studju reċenti kkonkluda li l-irtirar tal-proposta għal SFD kien opportunità mitlufa għall-ħolqien ta' fehim u ta' viżjoni komuni dwar il-ħarsien tal-ħamrija ġewwa l-UE[56]. L-istess studju kkonferma li, filwaqt li fil-livell tal-UE ma teżisti l-ebda leġiżlazzjoni kumplessiva dwar il-ħarsien tal-ħamrija, il-leġiżlazzjoni nazzjonali dwar dan – fejn teżisti – ma rnexxilhiex tipprevieni d-deżertifikazzjoni u d-degradazzjoni tal-ħamrija ġewwa l-UE.

L-istrateġiji, il-politiki u l-programmi ta' nfiq tal-UE jikkontribwixxu għall-ġlieda kontra d-deżertifikazzjoni, iżda ma jiffokawx speċifikament fuq dan

45. Ma teżisti l-ebda strateġija speċifika fil-livell tal-UE relatata mal-indirizzar tad-deżertifikazzjoni u d-degradazzjoni tal-art. Ir-referenzi għad-deżertifikazzjoni jinsabu mifruxa f'diversi strateġiji, politiki u programmi ta' nfiq tal-UE, u minn dawn, l-aktar rilevanti għad-deżertifikazzjoni huma l-PAK, u l-istrateġija tal-UE dwar l-adattament għat-tibdil fil-klima.

---

[55] April 2018, il-Kummissjoni kkonfermat lin-NU s-sejbiet tal-2008 dwar id-deżertifikazzjoni.

[56] Wunder, S., Kaphengst, T., Frelih-Larsen, Dr. A., McFarland, K., Albrecht, S., "Implementing SDG target 15.3 on "Land Degradation Neutrality" – Development of an indicator based on land use changes and soil values" (Implimentazzjoni tal-Mira 15.3 tal-SDG dwar "Newtralità fir-rigward tad-Degradazzjoni tal-Art" – Żvilupp ta' indikatur ibbażat fuq bidliet fl-użu tal-art u l-valuri tal-ħamrija), l-Istitut Ekoloġiku, Berlin f'isem l-Aġenzija Ġermaniża għall-Ambjent, 2018.

46. Filwaqt li l-**PAK** għandha l-potenzjal li jkollha rwol importanti fl-indirizzar tad-deżertifikazzjoni, aħna osservajna l-limitazzjonijiet li ġejjin:

- Skont l-EEA, il-**pagamenti diretti** jistgħu jikkawżaw l-intensifikazzjoni tal-agrikoltura li, min-naħa tagħha, twassal għat-telf ta' materja organika fil-ħamrija, it-tnaqqis fiż-żamma tal-ilma mill-ħamrija u bidliet fl-użu tal-art[57].

- Id-dispożizzjonijiet tal-**kundizzjonalità** jinkludu tliet Kundizzjonijiet Agrikoli u Ambjentali Tajba li l-għan tagħhom huwa l-prevenzjoni tad-degradazzjoni tal-ħamrija, jiġifieri, il-kundizzjonijiet dwar il-kopertura minima bil-ħamrija, il-ġestjoni tal-art biex tiġi limitata l-erożjoni, u l-manutenzjoni tal-materja organika fil-ħamrija. Skont l-EEA, il-kundizzjonalità tista' tikkontribwixxi għall-manutenzjoni tal-livelli tal-materja organika fil-ħamrija u għall-ħarsien tal-ħamrija mill-erożjoni[58]. Madankollu, għalkemm ma jasalx għal konklużjoni speċifika dwar l-effett tal-kundizzjonalità fuq id-degradazzjoni tal-ħamrija, ir-Rapport Speċjali Nru 26/2016 tal-QEA sab li l-informazzjoni disponibbli ma ppermettietx li l-Kummissjoni tivvaluta l-effettività kumplessiva tal-kundizzjonalità b'mod adegwat[59]. Rapport ieħor osserva li l-effetti ambjentali tagħha ma jistgħux jiġu kkwantifikati[60].

- L-**ekoloġizzazzjoni** ma għandhiex loġika ta' intervent żviluppata għalkollox, b'miri ambizzjużi u ddefiniti b'mod ċar. Il-baġit tagħha mhuwiex direttament marbut mal-ilħuq tal-objettivi ambjentali u klimatiċi, iddefiniti fil-qafas tal-politika. Barra minn hekk, jeżistu bosta eżenzjonijiet għar-regoli ta' ekoloġizzazzjoni[61], skont is-sitwazzjoni

---

[57] Ara r-Rapport Nru 8/2016 tal-EEA "The direct and indirect impacts of EU policies on land" (L-impatti diretti u indiretti tal-politiki tal-UE dwar l-art), p. 11 u p. 66.

[58] Ara r-Rapport Nru 8/2016 tal-EEA "L-impatti diretti u indiretti tal-politiki tal-UE dwar l-art" (L-impatti diretti u indiretti tal-politiki tal-UE dwar l-art), p. 66.

[59] Ara r-Rapport Speċjali Nru 26/2016 "Iż-żieda fl-effettività tal-kundizzjonalità u l-ksib ta' simplifikazzjoni għadhom diffikultużi".

[60] Il-Bord Żvediż tal-Agrikoltura, Environmental Effects of Cross-Compliance, 2011 (Effetti Ambjentali tal-Kundizzjonalità), 2011.

[61] Pereżempju: il-bdiewa żgħar, il-bdiewa organiċi, il-bdiewa bi proporzjon kbir ta' bwar. Ara https://ec.europa.eu/agriculture/direct-support/greening_en.

individwali tal-bdiewa u l-art agrikola tagħhom. Fir-Rapport 2017 tagħna aħna kkonkludejna li mhuwiex probabbli li l-ekoloġizzazzjoni, bil-mod kif qed tiġi implimentata attwalment, tipprovdi benefiċċji sinifikanti għall-ambjent u għall-klima[62]. L-istatistika ppubblikata mill-Kummissjoni fl-2018[63] tindika li l-parti tal-erja agrikola użata li hija suġġetta għal tal-inqas obbligu wieħed ta' ekoloġizzazzjoni fl-Istati Membri affettwati mir-riskju ta' deżertifikazzjoni bħall-Greċja, il-Kroazja, l-Italja, Malta, il-Portugall jew ir-Rumanija, kienet biss ta' madwar 50 % jew inqas[64].

– Skont il-Kummissjoni, il-**programmi tal-iżvilupp rurali** (RDPs) tal-Istati Membri affettwati mid-deżertifikazzjoni jirrikonoxxu d-deżertifikazzjoni jew id-degradazzjoni tal-art bħala riskju. Aħna eżaminajna ħames RDPs nazzjonali, u żewġ RDPs reġjonali[65]. Minn dawn:

  - l-RDPs kollha kienu jinkludu miżuri[66] li jistgħu jikkontribwixxu għall-ġlieda kontra d-deżertifikazzjoni u d-degradazzjoni tal-art, bħal miżuri agroambjentali u klimatiċi, għajnuna għal żoni b'restrizzjonijiet naturali, miżuri tal-forestrija, jew investimenti għall-irrigazzjoni;

  - RDP wieħed biss kien jinkludi pakkett speċifiku kontra d-deżertifikazzjoni, iżda dan ma kienx imfassal tajjeb (ara l-***Kaxxa 3***).

---

[62] Ara r-Rapport Speċjali Nru 21/2017 - "Ekoloġizzazzjoni: skema aktar kumplessa ta' appoġġ għall-introjtu, li għadha mhijiex ambjentalment effettiva", il-paragrafi 26 sa 57.

[63] Ir-rapport tal-Kummissjoni dwar Pagamenti Diretti ta' Ekoloġizzazzjoni, 2018, ibbażat fuq *data* tal-2015.

[64] L-art koperta minn obbligi ta' ekoloġizzazzjoni tista' tkun jerġa' aktar baxxa minn hekk, anki jekk obbligi bħal dawn japplikaw biss għal roqgħa art waħda, irrispettivament mid-daqs tagħha, għax l-erja tal-azjenda agrikola kollha xorta waħda tiġi inkluża fl-indikatur.

[65] Aħna eżaminajna l-RDPs nazzjonali tal-ħames Stati Membri kollha li żorna, u l-RDPs reġjonali ta' Andalusija (Spanja) u Sqallija (l-Italja).

[66] Dawn il-miżuri kienu, ġeneralment, imfassla taħt il-prijorità "Ir-restawr, l-ippreżervar u t-titjib tal-ekosistemi relatati mal-agrikoltura u mal-forestrija" tal-RDPs.

Kaxxa 3 – Eżempju ta' miżura ineffettiva għall-indirizzar tad-deżertifikazzjoni

Il-Programm tal-Iżvilupp Rurali Rumen għall-2014-2020 jinkludi pakkett agroambjentali li għandu l-għan speċifiku li jindirizza l-problemi ta' deżertifikazzjoni fir-Rumanija. Il-pakkett jikkonċerna bdiewa f'żoni magħżula b'riskju għoli ta' deżertifikazzjoni. L-ammont tal-għajnuna huwa ta' EUR 125 għal kull ettaru. Biex ikunu jistgħu jirċevuha, il-bdiewa jridu jidħlu għall-impenn li jiżirgħu għelejjel reżistenti għan-nixfa, li jipprattikaw in-newba tal-għelejjel, u li jżommu l-ħdim tar-raba' għall-minimu. Huma eliġibbli biss il-bdiewa b'inqas minn 10 ettari ta' raba' li tinħadem.

Il-pakkett jinkludi għadd ta' karatteristiki li jistgħu jkunu ta' benefiċċju għall-art. Madankollu, ma ġiex imfassal tajjeb. L-ammont ta' għajnuna disponibbli ma jipprovdix ġustifikazzjoni finanzjarja suffiċjenti biex bdiewa bħal dawn b'inqas minn 10 ettari jikkonformaw mar-rekwiżiti impenjattivi tal-miżura. B'riżultat ta' dan, ma applika l-ebda benefiċjarju eliġibbli għall-pakkett ta' deżertifikazzjoni, u ma sar l-ebda pagament.

47. Il-ħarsien tal-ħamrija huwa karatteristika tal-proposta tal-Kummissjoni għall-PAK li jmiss[67], li tipproponi diversi standards relatati mal-ħarsien u l-kwalità tal-ħamrija. Il-proposta tistipula wkoll indikaturi tar-riżultati[68] u indikaturi tal-impatti possibbli għall-ħarsien tal-ħamrija, f'dak li jirrigwarda r-rappurtar mill-Istati Membri. Dawn il-karatteristiki proposti fil-qafas tal-PAK il-ġdida għandhom il-potenzjal li jipprovdu inċentivi aħjar għall-bdiewa sabiex dawn jieħdu ħsieb b'mod adegwat il-ħamrija ġewwa l-UE. Dawn il-proposti għadhom qed jiġu diskussi. B'hekk għadu kmieni wisq biex jiġi vvalutat kemm l-arranġamenti proposti jistgħu jaħdmu fil-prattika.

48. L-**Istrateġija 2013 tal-UE dwar l-adattament għat-tibdil fil-klima** tirrikonoxxi l-importanza tal-ġlieda kontra d-deżertifikazzjoni bħala waħda mill-azzjonijiet ta' adattament għat-tibdil fil-klima li għandhom jiġu appoġġati. L-Istati Membri huma mħeġġa jiżviluppaw l-istrateġiji nazzjonali proprji tagħhom. Bl-użu ta' dokumentazzjoni disponibbli fil-

---

[67] COM(2018) 392 final tal-1 ta' Ġunju 2018, Proposta għal Regolament tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill li jistabbilixxi regoli dwar l-appoġġ għall-pjanijiet strateġiċi li jridu jitfasslu mill-Istati Membri taħt il-Politika Agrikola Komuni.

[68] L-indikaturi tar-riżultati proposti jinkludu: il-ħżin tal-karbonju fil-ħamrija u l-bijomassa (R14), it-titjib tal-ħamrija (R18), il-ġestjoni sostenibbli tan-nutrienti (R21).

Kummissjoni, aħna sibna li f'Novembru 2018 mit-13-il Stat Membru li ddikjaraw li kienu affettwati mid-deżertifikazzjoni (ara l-***Kaxxa 2***):

- tmienja kienu inkludew azzjonijiet speċifiċi kontra d-deżertifikazzjoni fl-istrateġiji tagħhom ta' adattament għat-tibdil fil-klima, inklużi l-ħames Stati Membri li żorna[69];
- tnejn, l-Ungerija u s-Slovenja, ma semmewx id-deżertifikazzjoni fl-istrateġiji ta' adattament tagħhom;
- tlieta, il-Bulgarija, il-Kroazja, u l-Latvja, kienu għadhom ma stabbilewx strateġiji ta' adattament għat-tibdil fil-klima.

49. Dawn l-istrateġiji jimplimentawhom l-Istati Membri. Bħalissa l-Kummissjoni ma għandhiex informazzjoni komprensiva li tirrigwarda l-UE kollha dwar ir-riżultati tal-implimentazzjoni tagħhom. Fl-2016, il-Kummissjoni niedet evalwazzjoni tal-istrateġija tal-UE dwar l-adattament biex teżamina l-implimentazzjoni u l-prestazzjoni tagħha. Hija mistennija li tkun ikkompletata sa tmiem l-2018.

50. Hemm politiki u programmi ta' nfiq oħra tal-UE li huma rilevanti għad-deżertifikazzjoni, iżda l-impatt tagħhom ma ġiex iddokumentat (kif spjegat hawn taħt).

51. **Fondi reġjonali:** Il-FEŻR u l-Fond ta' Koeżjoni jistgħu jiffinanzjaw investimenti f'infrastrutturi għall-adattament għat-tibdil fil-klima. L-investimenti għal digi u għal sistemi ta' irrigazzjoni huma l-aktar rilevanti għad-deżertifikazzjoni u d-degradazzjoni tal-art. L-impatti tagħhom fuq l-art ivarjaw (ara l-***paragrafi 62 sa 63***). Skont l-EEA, il-proġetti taħt il-FEŻR jista' jkollhom firxa kbira ta' impatti fuq l-art; xi investimenti, bħal dawk għat-trasport bit-triq, jistgħu jaggravaw ix-xejriet għat-tifrix u għat-teħid tal-art[70]. Barra minn hekk, il-Fond ta' Solidarjetà tal-UE ntuża għar-riabilitazzjoni tal-art wara emerġenzi li jżidu r-riskju ta' deżertifikazzjoni, bħan-nixfiet u n-nirien fil-foresti.

---

[69] Xi wħud mill-Istati Membri inkorporaw id-deżertifikazzjoni fl-istrateġija tagħhom għat-tibdil fil-klima billi rreferew għan-NAPs tagħhom.

[70] Ara r-Rapport tal-EEA Nru 8/2016 "L-impatti diretti u indiretti tal-politiki tal-UE dwar l-art" (L-impatti diretti u indiretti tal-politiki tal-UE dwar l-art).

52. **Riċerka tal-UE:** Għadd ta' proġetti ta' riċerka li jittrattaw id-deżertifikazzjoni direttament jew indirettament[71] ġew iffinanzjati taħt il-programmi qafas ta' riċerka tal-UE. Dawn iffukaw prinċipalment fuq il-fehim tal-fenomenu tad-deżertifikazzjoni, l-iżvilupp ta' indikaturi għall-monitoraġġ tad-deżertifikazzjoni, jew l-appoġġ ta' azzjoni kkoordinata għas-sensibilizzazzjoni tal-pubbliku. Madankollu, la l-Istati Membri u lanqas il-Kummissjoni ma sfruttaw b'mod effettiv ir-riżultati tar-riċerka biex jivvalutaw il-firxa tad-deżertifikazzjoni, jibnu sistema effettiva ta' monitoraġġ, jew jiżviluppaw stateġija relatata.

53. **Ilma:** Id-Direttiva Qafas dwar l-Ilma tqis l-iskarsezza tal-ilma bħala aspett wieħed tal-ġestjoni integrata tal-ilma u għandha l-objettiv kumplessiv li sal-2015 jinkiseb status tajjeb għall-ilmijiet tal-Ewropa. F'Mejju 2018, il-Kummissjoni pproponiet abbozz ta' Regolament dwar l-użu mill-ġdid tal-ilma, li jiffoka fuq l-użu mill-ġdid ta' ilma mormi ttrattat, għall-irrigazzjoni agrikola. Fil-ġlieda kontra d-deżertifikazzjoni, il-garanzija li jkun hemm disponibbli biżżejjed ilma ta' kwalità tajba tippreżenta sfida kbira.

54. **Forestrija:** L-Istrateġija 2013 tal-UE għall-Foresti mhijiex legalment vinkolanti. Il-ħames Stati Membri kollha li żorna kellhom leġiżlazzjoni nazzjonali dwar il-forestrija. Il-programmi nazzjonali dwar il-forestrija u l-prattiki nazzjonali għal forestrija sostenibbli għandhom effetti pożittivi fuq il-ħamrija. L-UE tappoġġa ċerti azzjonijiet għall-forestrija taħt il-politika ta' żvilupp rurali li jista' jkollhom ukoll impatt pożittiv fuq id-deżertifikazzjoni.

55. Diversi servizzi tal-Kummissjoni (ara l-***paragrafu 24***) jinteraġixxu, fuq bażi *ad hoc*, dwar kwistjonijiet relatati mad-deżertifikazzjoni. Fl-2015, il-Kummissjoni stabbiliet grupp ta' esperti għall-ħarsien tal-ħamrija, biex flimkien mal-Istati Membri, jirrifletti dwar kif il-problemi tal-kwalità tal-ħamrija jistgħu jiġu indirizzati bl-użu ta' approċċ immirat, proporzjonat, u bbażat fuq ir-riskju fi ħdan qafas legali vinkolanti[72].

---

[71] Eż. LEDDRA, PRACTICE, RECARE, BIODESERT.

[72] http://ec.europa.eu/environment/soil/process_en.htm

56. Għalhekk, fil-livell tal-UE u f'dak nazzjonali, teżisti firxa ta' strateġiji, pjanijiet ta' azzjoni u programmi ta' nfiq li huma rilevanti għall-ġlieda kontra d-deżertifikazzjoni, iżda li ma jiffukawx fuqha.

Il-proġetti ffinanzjati mill-UE li huma relatati mad-deżertifikazzjoni jista' jkollhom impatt pożittiv, iżda ma hemmx informazzjoni tal-prestazzjoni rilevanti dwar id-deżertifikazzjoni

57. Aħna eżaminajna jekk il-proġetti li jindirizzaw id-deżertifikazzjoni fl-UE kellhomx impatt pożittiv. Biex dawn ikollhom impatt pożittiv fuq l-indirizzar ta' dan il-fenomenu, iridu jindirizzaw il-ħtiġijiet rilevanti, u jkunu sostenibbli kemm ambjentalment kif ukoll finanzjarjament. L-informazzjoni dwar il-prestazzjoni f'dak li jirrigwarda l-effettività u l-effiċjenza tal-infiq tgħin biex jiġi evalwat x'ikun inkiseb bil-baġit tal-UE.

58. L-istudji wrew li, b'mod ġenerali, ir-rivitalizzazzjoni ta' art iddegradata tiswa aktar mill-prevenzjoni tad-deżertifikazzjoni u d-degradazzjoni tal-art[73]. Jenħtieġ li l-proġetti rilevanti għad-deżertifikazzjoni jsiru wkoll f'waqthom, billi azzjonijiet li jiddewmu jistgħu potenzjalment ikunu jiswew aktar jew ma jkunux jistgħu jipprevienu konsegwenzi negattivi irriversibbli fuq l-art.

59. Ma hemmx disponibbli *data* komprensiva dwar infiq ippjanat jew dak reali fuq proġetti li huma rilevanti għad-deżertifikazzjoni fil-livell reġjonali, nazzjonali jew tal-UE. Ma hemm l-ebda *data* dwar kemm jeżistu proġetti bħal dawn fl-UE. Aħna għażilna kampjun illustrattiv ta' 25 proġett (ara l-***paragrafu 26***) mil-listi li bagħtulna l-ħames Stati Membri li żorna, u li huma identifikaw bħala rilevanti għad-deżertifikazzjoni[74].

---

[73] Nkonya, E., Mirzabaev, A., u von Braun, J., "Economics of Land Degradation and Improvement: An Introduction and Overview,"Economics of Land Degradation and Improvement – A Global Assessment for Sustainable Development" (Ekonomija tad-Degradazzjoni u t-Titjib tal-Art: Introduzzjoni u Stampa Ġenerali, Ekonomija tad-Degradazzjoni u t-Titjib tal-Art: Introduzzjoni u Stampa Ġenerali – Valutazzjoni Kumplessiva għall-Iżvilupp Sostenibbli), 2016, pp. 24-26; Intergovernmental Science-Policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Services, "Thematic assessment of land degradation and restoration" (Pjattaforma Intergovernattiva Xjentifika u Politika dwar il-Bijodiversità u s-Servizzi tal-Ekosistema, Valutazzjoni tematika tad-degradazzjoni u r-rivitalizzazzjoni tal-art), Marzu 2018.

[74] L-Istati Membri li żorna sabuha diffiċli biex jipproduċu lista ta' proġetti relatati mad-deżertifikazzjoni għall-awditu tagħna, billi ma kienx hemm politika speċifika relatata. B'mod

Il-proġetti tal-UE jista' jkollhom impatt pożittiv fuq il-ġlieda kontra d-deżertifikazzjoni

60. Fil-kampjun tagħna, aħna identifikajna żewġ proġetti li kellhom suċċess partikolari u, li aħna qisna bħala eżempji ta' prattika tajba. Dawn il-proġetti kienu ppermettew li ħamrija li preċedentement ma kinitx produttiva tiġi arrikkita u mħarsa kontra d-degradazzjoni tal-art. Filwaqt li indirizzaw id-deżertifikazzjoni, it-tnaqqis tal-erożjoni u t-titjib tal-kundizzjoni tal-art, dawn il-proġetti kienu wkoll ta' vantaġġ ekonomiku għall-benefiċjarji jew ikkontribwew għall-bijodiversità (ara l-***Kaxxa 4***).

Kaxxa 4 – Prattiki tajba – proġetti rilevanti għad-deżertifikazzjoni

Proġett kofinanzjat mill-FEŻR fi Sqallija, l-Italja, kellu l-għan li jiġġieled kontra d-deżertifikazzjoni billi jistabbilizza x-xaqlibiet, jarrikkixxi l-ħamrija, u jiżgura skular aħjar tal-ilma. Huwa kkontribwixxa wkoll għat-tkabbir tal-veġetazzjoni adattata għal kundizzjonijiet klimatiċi lokali. Il-proġett ikkontribwixxa għall-mitigazzjoni tal-erożjoni tal-wiċċ, iż-żieda fil-bijodiversità u t-titjib tal-kundizzjoni tal-art.

Titjib tal-kundizzjoni tal-ħamrija fl-Italja (Sqallija)

Sors: Il-QEA.

Proġett kofinanzjat mill-FAEŻR fil-Portugall ippermetta li jinkisbu benefiċċji ekonomiċi minn ħamrija li qabel ma kinitx produttiva. Tħawlet foresta tal-arżnu f'żona b'ħamrija ramlija. Il-ħamrija ġiet arrikkita b'materja organika, u ntużaw metodi ta' irrigazzjoni u ta' kontroll tal-veġetazzjoni la ma kinux jinvolvu ħrit. Il-proġett tejjeb il-produttività tal-art filwaqt li pproteġa l-ħamrija mill-erożjoni mir-riħ.

ġenerali, il-proġetti ma ġewx identifikati bħala relatati mad-deżertifikazzjoni, iżda indirizzawha pjuttost indirettament.

Afforestazzjoni fil-Portugall

Sors: Il-QEA.

Iżda hemm tħassib dwar is-sostenibbiltà tagħhom fuq terminu twil

61. L-investiment fl-irrigazzjoni kien l-aktar tip komuni ta' proġetti fil-kampjun tagħna (10 minn 25, li 9 minnhom kienu kofinanzjati mill-FAEŻR). L-istudji juru li proġetti bħal dawn jista' jkollhom impatti differenti fuq id-deżertifikazzjoni u d-degradazzjoni tal-art[75].

62. Minn naħa waħda, l-irrigazzjoni tista' żżid il-profittabilità tal-art: hija tista' żżid ir-rendiment tal-għelejjel – speċjalment fuq terminu qasir, tagħmel aktar art disponibbli għall-biedja, u tista' żżid ukoll ir-reżistenza għan-nixfa. Aħna osservajna dawn l-effetti pożittivi kollha fil-proġetti li kienu fil-kampjun tagħna.

63. Min-naħa l-oħra, l-irrigazzjoni tista' twassal għal problemi ta' sostenibbiltà: riżorsi tal-ilma mnaqqsa, ilma ta' taħt l-art ikkontaminat, żieda fl-erożjoni tal-ħamrija jew fir-riskju ta'

---

[75] Podimata, M. V. u Yannopoulos, P. C., "Evolution of Game Theory Application in Irrigation Systems" (Evoluzzjoni tal-Applikazzjoni tat-Teorija Matematika dwar Deċiżjonijiet f'Sistemi ta' Irrigazzjoni), *Agriculture and Agricultural Science Procedia 4*, 2015, pp. 271-281; Muñoz, P., Antón, A., Nuñez, M., Paranjpe, A., Ariño, J., Castells, X., Montero, J.I., Rieradevall, J., "International Symposium on High Technology for Greenhouse System Management" (Simpożju Internazzjonali dwar Teknoloġija ta' Livell Għoli għall-Ġestjoni tas-Sistemi ta' Gassijiet Serra), *ISHS Acta Horticulturae 801,* Greensys, 2007; Kattakulov, F., Špoljar, M., Razakov, R., "Advantages and disadvantages of irrigation: focus on semi-arid regions. The Holistic Approach to Environment" (Vantaġġi u żvantaġġi tal-irrigazzjoni: fokus fuq reġjuni semiaridi. L-Approċċ Olistiku għall-Ambjent), 2017, pp. 29-38.

salinizzazzjoni[76] u tnaqqis fil-fertilità tal-ħamrija. Biex dawn il-problemi jiġu indirizzati, ir-Regolamenti tal-FAEŻR jirrikjedu li l-proġetti ta' irrigazzjoni jissodisfaw kundizzjonijiet speċifiċi ta' sostenibbiltà ambjentali biex ikunu jistgħu jiġu ffinanzjati[77]. Il-***Kaxxa 5*** tiddeskrivi xi problemi ta' sostenibbiltà fuq terminu twil li aħna identifikajna għal żewġ proġetti ta' irrigazzjoni li żorna.

Kaxxa 5 – Tħassib dwar is-sostenibbiltà ta' proġetti tal-irrigazzjoni li jindirizzaw id-deżertifikazzjoni

Fi **Sqallija, l-Italja**, aħna żorna proġett tal-irrigazzjoni kofinanzjat mill-FAEŻR matul il-perjodu ta' programmazzjoni 2007-2013. Dan il-proġett ma użax il-kejl bl-arloġġ tal-konsum tal-ilma. L-ilma ġie fatturat fuq il-bażi tal-għadd ta' ettari ta' raba' saqwi, mhux fuq il-konsum innifsu. Din il-prattika ma tħeġġiġx l-użu effiċjenti tar-riżorsi tal-ilma. Din il-kwistjoni ġiet indirizzata fil-perjodu ta' programmazzjoni attwali (2014-2020), meta huwa meħtieġ li sistemi ta' kejl bl-arloġġ tal-konsum tal-ilma jkunu stabbiliti għall-investimenti l-ġodda kollha fl-irrigazzjoni.

Fil-**Portugall**, proġett tal-irrigazzjoni taħt il-FAEŻR għall-perjodu 2014-2020 kopra erja li kienet fil-biċċa l-kbira kkultivata bir-ross – għalla li teħtieġ ħafna ilma. Minħabba l-livelli ta' salinità fil-ħamrija lokali, l-awtoritajiet kompetenti qiesu li r-ross kien l-unika għalla adatta. Madankollu, il-proġett kien f'żona fejn l-ilma kien skars. Ma kien hemm l-ebda assigurazzjoni li l-infrastruttura tal-irrigazzjoni kienet se tipprovdi biżżejjed ilma biex tappoġġa l-produzzjoni tar-ross b'mod sostenibbli. L-awtoritajiet ma kinux wettqu analiżi tal-ispejjeż imqabbla mal-benefiċċji fir-rigward ta' alternattivi oħra bħad-desalinazzjoni, jew l-użu ta' sistema ta' irrigazzjoni eżistenti li kienet aktar imbiegħda.

64. Il-proġetti tal-forestrija (kollha kofinanzjati mill-FAEŻR fil-kampjun tagħna) għandhom impatt pożittiv fuq il-prevenzjoni tad-deżertifikazzjoni u d-degradazzjoni tal-art: il-kopertura tal-foresta tipproteġi lill-ħamrija mill-erożjoni, u l-kapaċità għall-assorbiment tal-karbonju tiżdied. Ir-rivitalizzazzjoni tal-pajsaġġi tal-foresti jista' jirriżulta fil-konservazzjoni tal-bijodiversità u t-tnaqqis tad-degradazzjoni tal-art. L-inizjattivi tal-agroforestrija jistgħu wkoll

---

[76] L-EEA tistma li 25 % tal-art agrikola saqwija fir-reġjun tal-Mediterran hija affettwata minn salinizzazzjoni (2015 State of the Environment Report (Rapport tal-2015 dwar il-Qagħda tal-Ambjent)).

[77] Ara l-Artikolu 46 tar-Regolament (UE) Nru 1305/2013. Pereżempju, l-analiżi ambjentali trid turi li l-investiment ma jkollu l-ebda impatt negattiv fuq l-ambjent.

jikkontribwixxu għall-indirizzar tad-degradazzjoni tal-art permezz ta' sforzi bbażati fuq il-komunità f'żoni aktar marġinali[78]. Aħna qisna li wieħed mill-erba' proġetti tal-forestrija fil-kampjun tagħna kien eżempju ta' prattika tajba (ara l-***Kaxxa 4***). Madankollu, il-proġetti tal-forestrija jirnexxu inqas jekk il-kopertura veġetali tkun inqas adattata għall-kundizzjonijiet klimatiċi lokali (ara l-***Kaxxa 6***).

Kaxxa 6 – Tħassib dwar is-sostenibbiltà ta' proġett tal-forestrija li jindirizza d-deżertifikazzjoni

Għal proġett tal-afforestazzjoni kofinanzjat mill-FAEŻR f'Ċipru, aħna osservajna li tal-inqas ħames snin wara li l-proġett intemm, madwar 20 % tas-siġar li kienu tħawlu ma kinux għadhom ħajjin, billi xi wħud mill-ispeċijiet ma kinux adattati tajjeb għall-kundizzjonijiet klimatiċi.

Sors: Il-QEA.

Użu u ambitu limitati tal-analiżi tal-ispejjeż imqabbla mal-benefiċċji

65. L-analiżijiet tal-ispejjeż imqabbla mal-benefiċċji u l-valutazzjonijiet tas-sostenibbiltà ambjentali huma essenzjali għal proġetti relatati mad-deżertifikazzjoni. L-aktar sors komuni ta' kofinanzjament mill-UE fil-kampjun tagħna kien il-FAEŻR (17 minn 25 proġett). Ir-Regolament tal-FAEŻR ma jirrikjedix li titwettaq analiżi tal-ispejjeż imqabbla mal-benefiċċji. Xi wħud mill-Istati Membri għamluha obbligatorja li din issir għal proġetti speċifiċi tal-

[78] IPCC, "Tisħin Globali ta' 1.5°C", 2018, Sessjoni ta' Approvazzjoni, it-Tabella 5.2, pp. 5-64 u pp. 5-68.

irrigazzjoni, inkluż Ċipru u r-Rumanija. Għal sitta mid-disa' proġetti tal-irrigazzjoni taħt il-FAEŻR fil-kampjun tagħna, kienet saret analiżi tal-ispejjeż imqabbla mal-benefiċċji. F'dawn il-każijiet, l-analiżi kellha l-għan li turi li l-proġett kellu benefiċċji finanzjarji meta mqabbel ma' xenarju fejn ma tittieħed l-ebda azzjoni. Madankollu, hija ma ħaditx inkunsiderazzjoni l-ispiża tal-miżuri li ttieħdu biex l-impatt ambjentali potenzjalment negattiv jiġi kkoreġut (għalkemm kienu meħtieġa diversi permessi mingħand l-awtoritajiet ambjentali) bħala parti mill-ispejjeż ta' investiment tal-proġett.

Il-prestazzjoni tal-proġetti dwar id-deżertifikazzjoni u d-degradazzjoni tal-art ma ġietx ivvalutata mill-awtoritajiet tal-Istati Membri

66. L-Istati Membri mhumiex meħtieġa jiġbru *data* dwar l-impatt tal-proġetti tal-UE fuq id-deżertifikazzjoni u d-degradazzjoni tal-art[79], jew jevalwaw dan l-impatt. L-ebda waħda mill-awtoritajiet tal-Istati Membri li żorna ma kienet ivvalutat kemm dawn il-proġetti kienu effettivi fl-indirizzar tad-deżertifikazzjoni.

Il-Kummissjoni ma vvalutatx il-progress li sar lejn l-ilħuq tal-impenn għan-newtralità fir-rigward tad-degradazzjoni tal-art sal-2030

67. Aħna eżaminajna jekk huwiex probabbli li jintlaħaq l-impenn tal-UE li sal-2030 tikseb in-newtralità fir-rigward tad-degradazzjoni tal-art. Biex jinkiseb dan l-għan fil-livell tal-UE, jeħtieġ li titwettaq valutazzjoni regolari tad-degradazzjoni tal-art; li jiġu stabbiliti kooperazzjoni u koordinazzjoni transkonfinali u li jiġu implimentati azzjonijiet rilevanti; kif ukoll li l-Istati Membri jingħataw gwida rilevanti dwar il-miżuri li jridu jittieħdu biex tinkiseb in-newtralità fir-rigward tad-degradazzjoni tal-art. Jenħtieġ li din il-gwida tkun tinkludi disseminazzjoni ta' prattiki tajba, u tekniki għall-evalwazzjoni tal-impatt tal-investimenti fl-irrigazzjoni fuq l-art u għall-valutazzjoni tat-telf tal-bijodiversità.

---

[79] L-oqfsa ta' evalwazzjoni eżistenti, b'mod partikolari għall-FAEŻR, ma għandhomx indikaturi speċifiċi ta' monitoraġġ dwar id-deżertifikazzjoni jew id-degradazzjoni tal-art, għalkemm hemm indikaturi tal-kuntest marbuta, sa ċertu punt, mad-degradazzjoni tal-art: il-kopertura tal-art, il-materja organika fil-ħamrija f'raba' li tinħadem, l-erożjoni tal-ħamrija bl-ilma.

68. L-UE u l-Istati Membri approvaw l-impenn tan-Nazzjonijiet Uniti li, sal-2030, tinkiseb in-newtralità fir-rigward tad-degradazzjoni tal-art (ara l-***paragrafi 13 u 14***). Kull sena d-DĠ ESTAT jippubblika rapport dwar il-progress li jkun sar lejn l-ilħuq tal-SDGs f'kuntest tal-UE, inklużi indikaturi li jkopru żewġ aspetti li jikkonċernaw id-degradazzjoni tal-art: il-kopertura artifiċjali u l-erożjoni tal-ħamrija bl-ilma (ara l-***paragrafu 40*** u t-***Tabella 2***). Id-DĠ ESTAT – f'isem il-Kummissjoni – janalizza biss il-bidliet f'dawn l-indikaturi, u ma jislitx konklużjoni dwar l-istatus tan-newtralità fir-rigward tad-degradazzjoni tal-art ġewwa l-UE[80].

69. Id-degradazzjoni tal-art għandha impatt transkonfinali: il-ħamrija mhijiex statika u l-fatturi ewlenin tad-degradazzjoni tagħha ħafna drabi huma globali. Id-degradazzjoni tal-art spiss titqies bħala fenomenu lokali iżda l-partikoli tal-ħamrija jiċċaqalqu minn post għall-ieħor. L-istudji juru li l-proċessi tal-erożjoni bl-ilma u r-riħ, il-maltempati tat-trab[81] jew l-attivitajiet umani bħat-tniġġis mill-pestiċidi, huma rilevanti f'termini tal-impatt transkonfinali tad-degradazzjoni tal-ħamrija u għandhom konsegwenzi ekonomiċi, soċjali u ambjentali[82], bħat-tibdil fil-klima, problemi tas-saħħa u nuqqas ta' ikel. Minkejja n-natura transkonfinali tal-problema, l-Istati Membri u l-Kummissjoni ma jikkoordinawx l-isforzi tagħhom biex jilħqu l-għan tal-UE li tinkiseb in-newtralità fir-rigward tad-degradazzjoni tal-art.

70. Il-Kummissjoni ma vvalutatx il-progress li sar lejn l-ilħuq tal-impenn biex tinkiseb in-newtralità fir-rigward tad-degradazzjoni tal-art sal-2030. Dan huwa appoġġat minn studji bħal dak li sar f'isem l-Aġenzija Ambjentali tal-Ġermanja, li jiddikjara li d-diskussjoni dwar l-implimentazzjoni tal-SDGs inġenerali u b'mod partikolari n-newtralità fir-rigward tad-degradazzjoni tal-art għadha fi stadju bikri u li l-UE kellha rwol importanti fil-proċess tal-

---

[80] Fir-Rapport ta' Monitoraġġ dwar l-SDGs tal-UE 2018 tiegħu, id-DĠ ESTAT jikkonferma li l-analiżi tiegħu għall-Mira 15.3 tiffoka biss fuq żewġ aspetti: il-kopertura artifiċjali tal-art u l-erożjoni tal-ħamrija. Minħabba li proċessi oħra ta' degradazzjoni tal-art bħall-kontaminazzjoni, it-telf tal-bijodiversità tal-ħamrija, l-erożjoni mir-riħ, it-tnaqqis fil-materja organika, il-kompressjoni, is-salinizzazzjoni u d-deżertifikazzjoni mhumiex koperti mill-indikatur stabbilit, ir-riżultati tal-analiżi huma limitati.

[81] Pereżempju, fl-2016, il-gvern Ċiprijott ħareġ 21 avviż dwar maltempati tat-trab.

[82] Ara eż. Hagemann, N., SOILS4EU, "Transboundary effects of soil degradation in the EU" (Effetti transkonfinali tad-degradazzjoni tal-ħamrija ġewwa l-UE), iċ-Ċentru Helmholtz għar-Riċerka Ambjentali, 2018 u http://ec.europa.eu/environment/soil/index_en.htm.

iżvilupp tal-SDGs, madankollu l-implimentazzjoni tagħhom ġewwa l-UE mxiet bil-mod[83]. Għadha ma teżistix viżjoni ċara u komuni fl-UE dwar kif se tinkiseb in-newtralità fir-rigward tad-degradazzjoni tal-art sal-2030.

71. Il-UNCCD stabbiliet programm volontarju biex tappoġġa lill-pajjiżi li daħlu għal impenji dwar in-newtralità fir-rigward tad-degradazzjoni tal-art, pereżempju billi tiddefinixxi linji bażi nazzjonali, miri jew miżuri assoċjati. F'Novembru 2018, 119-il pajjiż kienu qed jipparteċipaw f'dan il-programm. L-Italja hija l-unika Stat Membru tal-UE li qed jipparteċipa. Il-Kummissjoni ma tipprovdix gwida lill-Istati Membri dwar aspetti prattiċi dwar il-ksib tan-newtralità fir-rigward tad-degradazzjoni tal-art.

KONKLUŻJONIJIET U RAKKOMANDAZZJONIJIET

72. Id-deżertifikazzjoni hija forma ta' degradazzjoni tal-art f'żoni nexfin. Hija theddida dejjem akbar fl-UE b'effetti sinifikanti fuq l-art. Ix-xenarji futuri dovuti għat-tibdil fil-klima jindikaw żieda fil-vulnerabbiltà għad-deżertifikazzjoni fl-UE matul dan is-seklu, b'żieda fit-temperatura u fin-nixfiet u inqas preċipitazzjoni fil-partijiet tan-Nofsinhar tal-Ewropa. L-effetti tagħha se jkunu partikolarment serji fin-Nofsinhar tal-Portugall, parti kbira minn Spanja, in-Nofsinhar tal-Italja, ix-Xlokk tal-Greċja, Ċipru, u l-kosti tal-Bulgarija u r-Rumanija (ara l-***paragrafi 1 sa 24***).

73. Aħna sibna li r-riskju ta' deżertifikazzjoni fl-UE ma kienx qed jiġi indirizzat b'mod effettiv u effiċjenti. Filwaqt li d-deżertifikazzjoni u d-degradazzjoni tal-art huma theddid attwali li dejjem qed jikber ġewwa l-UE, il-Kummissjoni ma għandhiex stampa ċara ta' dawn l-isfidi, u l-passi li ttieħdu għall-ġlieda kontra d-deżertifikazzjoni mhumiex koerenti biżżejjed.

74. Aħna sibna li ma teżistix metodoloġija maqbula għall-valutazzjoni tad-deżertifikazzjoni u d-degradazzjoni tal-art ġewwa l-UE. Għalkemm il-Kummissjoni u l-Istati Membri jiġbru *data* dwar diversi fatturi li għandhom impatt fuq id-deżertifikazzjoni u d-degradazzjoni tal-art, il-

---

[83] Wunder, S., Kaphengst, T., Frelih-Larsen, Dr. A., McFarland, K., Albrecht, S., Implimentazzjoni tal-Mira 15.3 tal-SDG dwar "Newtralità fir-rigward tad-Degradazzjoni tal-Art" – Żvilupp ta' indikatur ibbażat fuq bidliet fl-użu tal-art u l-valuri tal-ħamrija, l-Istitut Ekoloġiku, Berlin f'isem l-Aġenzija Ġermaniża għall-Ambjent; 2018, pp. 12 u 38.

Kummissjoni ma tanalizzahiex biex toħroġ b'valutazzjoni konklużiva dwar id-deżertifikazzjoni u d-degradazzjoni tal-art ġewwa l-UE (ara l-***paragrafi 28 sa 40***).

Rakkomandazzjoni 1 – Fehim tad-degradazzjoni tal-art u tad-deżertifikazzjoni fl-UE

Jenħtieġ li l-Kummissjoni, f'kooperazzjoni mal-Istati Membri:

(a) tistabbilixxi metodoloġija u indikaturi rilevanti – billi tibda bit-tliet indikaturi tal-UNCCD – biex tivvaluta l-firxa tad-deżertifikazzjoni u d-degradazzjoni tal-art ġewwa l-UE;

Data mmirata għall-implimentazzjoni: il-31 ta' Diċembru 2020.

(b) ibbażat fuq metodoloġija maqbula, tiġbor u tanalizza d-*data* rilevanti dwar id-deżertifikazzjoni u d-degradazzjoni tal-art, li ħafna minnha diġà qed tinġabar, u tippreżentaha regolarment b'mod ċar u faċli għall-użu pubbliku, preferibbilment fl-għamla ta' mapep interattivi għall-użu ġewwa l-UE.

Data mmirata għall-implimentazzjoni: il-31 ta' Diċembru 2021.

75. L-azzjonijiet tal-UE biex jittrattaw id-deżertifikazzjoni mhumiex koerenti biżżejjed. L-UE ma għandhiex leġiżlazzjoni stabbilita biex tittratta speċifikament id-deżertifikazzjoni. Filwaqt li riżorsi ambjentali vitali oħra bħall-arja jew l-ilma huma rregolati taħt diversi direttivi u regolamenti tal-UE, ma teżisti l-ebda leġiżlazzjoni integrata simili tal-UE dwar il-ħamrija.

76. Ma teżisti l-ebda strateġija fil-livell tal-UE dwar id-deżertifikazzjoni u d-degradazzjoni tal-art. Pjuttost hemm firxa ta' strateġiji, pjanijiet ta' azzjoni u programmi ta' nfiq fil-livell tal-UE, bħall-Politika Agrikola Komuni jew l-istrateġija tal-UE dwar l-adattament għat-tibdil fil-klima, li huma rilevanti għall-ġlieda kontra d-deżertifikazzjoni, iżda li ma jiffokawx fuqha. L-indirizzar tad-deżertifikazzjoni u d-degradazzjoni tal-art mhuwiex kkoordinat tajjeb fil-prattika (ara l-***paragrafi 41 sa 56***).

Rakkomandazzjoni 2 – Valutazzjoni tal-ħtieġa li jissaħħaħ il-qafas legali tal-UE fir-rigward tal-ħamrija

Jenħtieġ li l-Kummissjoni tivvaluta x-xerqien tal-qafas legali attwali għall-użu sostenibbli tal-ħamrija ġewwa l-UE, inkluż l-indirizzar tad-deżertifikazzjoni u d-degradazzjoni tal-art.

Data mmirata għall-implimentazzjoni: it-30 ta' Ġunju 2021.

77. Aħna sibna li l-proġetti tal-UE jista’ jkollhom impatt pożittiv fuq id-deżertifikazzjoni. Proġetti relatati mad-deżertifikazzjoni jinsabu mifruxa fost oqsma differenti ta' politika tal-UE – prinċipalment fl-iżvilupp rurali, iżda wkoll fl-ambjent u l-azzjoni klimatika, kif ukoll fir-riċerka u l-politika reġjonali. Madankollu, hemm xi tħassib dwar is-sostenibbiltà tagħhom fuq terminu twil. L-Istati Membri għamlu użu limitat mill-analiżijiet tal-ispejjeż imqabbla mal-benefiċċji, u ma vvalutawx l-impatt ta’ proġetti relatati mad-deżertifikazzjoni u ffinanzjati mill-UE, peress li d-deżertifikazzjoni ma kinitx l-objettiv primarju tagħhom (ara l-***paragrafi 57 sa 66***).

78. Il-Kummissjoni ma vvalutatx il-progress li sar lejn l-ilħuq tal-impenn biex tinkiseb in-newtralità fir-rigward tad-degradazzjoni tal-art sal-2030. Ma saret l-ebda valutazzjoni tad-degradazzjoni tal-art fil-livell tal-UE. Il-Kummissjoni ma pprovdietx gwida prattika lill-Istati Membri dwar kif jistgħu jiksbu n-newtralità fir-rigward tad-degradazzjoni tal-art. Għadha ma teżistix viżjoni ċara u komuni fl-UE dwar kif se tinkiseb in-newtralità fir-rigward tad-degradazzjoni tal-art sal-2030 (ara l-***paragrafi 67 sa 71***.

Rakkomandazzjoni 3 – Ksib tan-newtralità fir-rigward tad-degradazzjoni tal-art ġewwa l-UE sal-2030

Jenħtieġ li l-Kummissjoni:

(a) tispjega f’aktar dettall kif l-impenn tal-UE għan-newtralità fir-rigward tad-degradazzjoni tal-art se jinkiseb sal-2030, u tirrapporta perjodikament dwar il-progress li jkun sar;

Data mmirata għall-implimentazzjoni: il-31 ta’ Diċembru 2020.

(b) tipprovdi gwida lill-Istati Membri dwar l-aspetti prattiċi tal-preżervazzjoni tal-ħamrija u l-ksib tan-newtralità fir-rigward tad-degradazzjoni tal-art ġewwa l-UE, inkluża d-disseminazzjoni ta’ prattiki tajba;

Data mmirata għall-implimentazzjoni: il-31 ta’ Diċembru 2020.

(c) fuq talba tal-Istati Membri, tipprovdilhom appoġġ tekniku biex jistabbilixxu pjanijiet ta’ azzjoni nazzjonali sabiex jiksbu n-newtralità fir-rigward tad-degradazzjoni tal-art sal-2030, u li jkunu jinkludu

l-identifikazzjoni ta' miżuri mmirati, stadji importanti ċari, u pjan għar-rappurtar intermedju fil-livell tal-Istat Membru.

Data mmirata għall-implimentazzjoni: il-31 ta' Diċembru 2022.

Dan ir-Rapport ġie adottat mill-Awla I, immexxija mis-Sur Nikolaos A. Milionis, Membru tal-Qorti tal-Awdituri, fil-Lussemburgu fil-laqgħa tagħha tal-14 ta' Novembru 2018.

Għall-Qorti tal-Awdituri

Klaus-Heiner LEHNE

President

ANNESS I

Immappjar ta' żoni li jinsabu f'riskju ta' deżertifikazzjoni fi Stati Membri magħżula

L-Istati Membri li żorna pproduċew mapep dwar ir-riskju ta' deżertifikazzjoni. Madankollu, dawn il-mapep ma ġewx aġġornati regolarment, u ma jistgħux jitqabblu ma' xulxin billi jużaw indikaturi u kodifikazzjoni bil-kulur differenti. B'riżultat ta' dan, ma jistgħux jipprovdu stampa komprensiva tad-deżertifikazzjoni fil-livell tal-UE.

Ċipru

Is-sensittività għad-deżertifikazzjoni f'Ċipru ġiet ivvalutata fuq il-bażi tad-definizzjoni ta' Żoni Ambjentalment Sensittivi proposta fil-qafas tal-proġett MEDALUS[84]. Din il-valutazzjoni ppermettiet li jiġi konkluż li t-tnaqqis mistenni fix-xita u ż-żieda fit-temperatura tal-arja, flimkien ma' żieda fl-indiċi tal-aridità, se jirriżultaw f'vulnerabbiltà akbar għad-deżertifikazzjoni fuq il-gżira kollha ta' Ċipru.

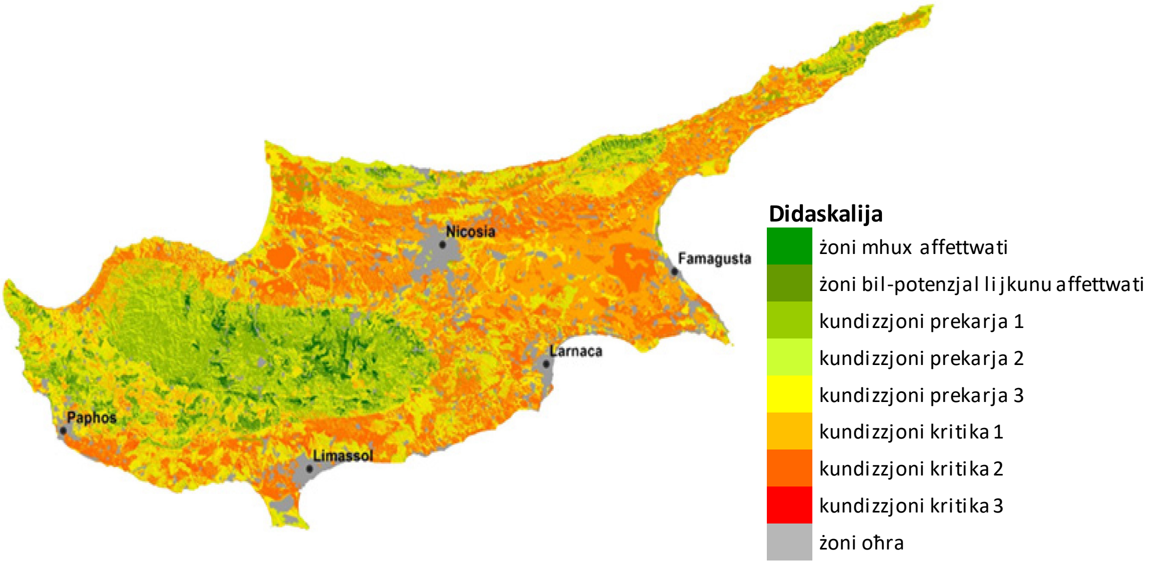

Sors: Il-Ministeru tal-Agrikoltura, l-Iżvilupp Rurali u l-Ambjent, "Climate Change Risk Assessment, Land Desertification" (Valutazzjoni tar-Riskju tat-Tibdil fil-Klima, id-Deżertifikazzjoni tal-Art), 2016, p. 24.

[84] Il-mudell MEDALUS (akronimu ta' "Mediterranean Desertification and Land Use" (Deżertifikazzjoni u Użu tal-Art fil-Mediterran)) ġie ttestajt l-aktar fil-pajjiżi tal-baċir tal-Mediterran u jintuża b'mod mifrux bħala għodda għad-detezzjoni taż-żoni li jinsabu fl-akbar riskju f'termini ta' degradazzjoni tal-art.

Il-Portugall

Aktar minn 5.5 miljun ettaru tal-Portugall kontinentali (aktar minn 50 % tal-erja totali tal-parti kontinentali tal-Portugall) jinsabu f'riskju ta' deżertifikazzjoni[85]. Il-mappa tal-vulnerabbiltà għad-deżertifikazzjoni fin-NAP 2014 tal-Portugall tikkonferma li dan il-pajjiż huwa fil-parti l-kbira affettwat mid-deżertifikazzjoni, filwaqt li aktar minn 30 % tat-territorju tiegħu għandu vulnerabbiltà "għolja ħafna" jew "għolja" għad-deżertifikazzjoni.

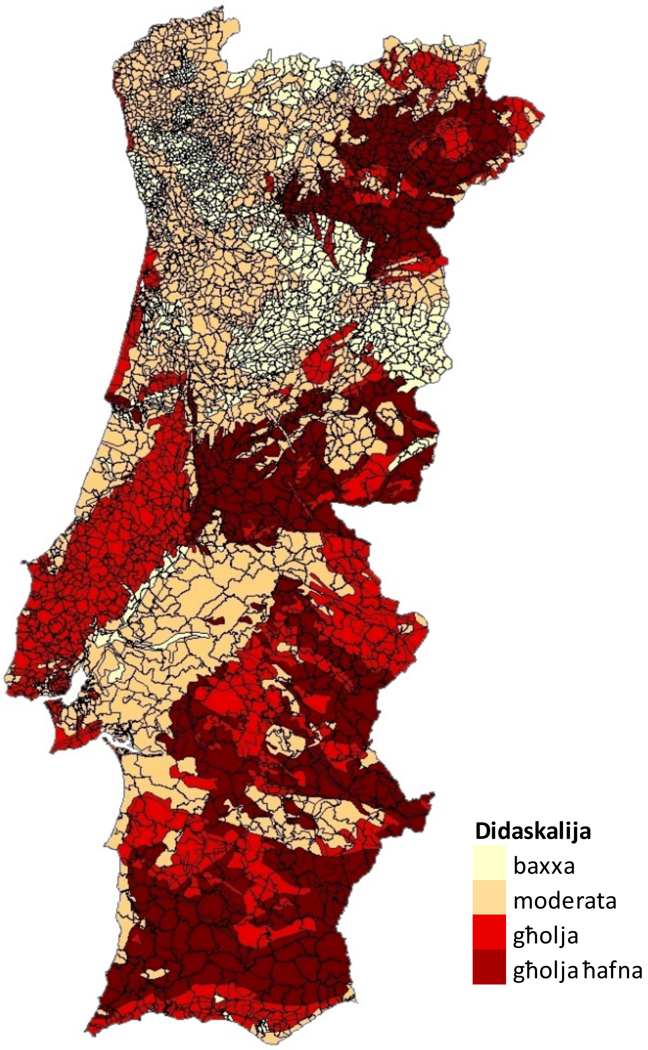

Sors: L-Istitut tal-Iżvilupp Rurali u tal-Idrawlika, Stazzjon Agronomiku Nazzjonali, il-proġett DISMED, 2003, għal Lúcio do Rosário, "Desertification Indicators for the Continental Portugal" (Indikaturi tad-Deżertifikazzjoni għall-Portugall Kontinentali), 2004; u d-Direttorat Ġenerali Territorjali, Mappa Amministrattiva Uffiċjali tal-Portugall, 2016.

---

[85] Sanjuan, M. E., del Barrio, G., Ruiz, A., Puigdefabregas, J., DesertWatch project (Proġett DesertWatch), 2011.

Spanja

Skont in-NAP 2008 ta' Spanja għall-UNCCD, madwar 74 % ta' Spanja jinsab f'riskju ta' deżertifikazzjoni, filwaqt li 18 % jinsab f'riskju "għoli" jew "għoli ħafna", u 19 % f'riskju "medju". Is-sitwazzjoni hija partikolarment preokkupanti fir-Reġjun ta' Murcia, il-Komunità ta' Valenzja u l-Gżejjer Kanarji, fejn ir-riskju ta' deżertifikazzjoni huwa jew "għoli" jew "għoli ħafna" f'aktar minn 90 % tat-territorju.

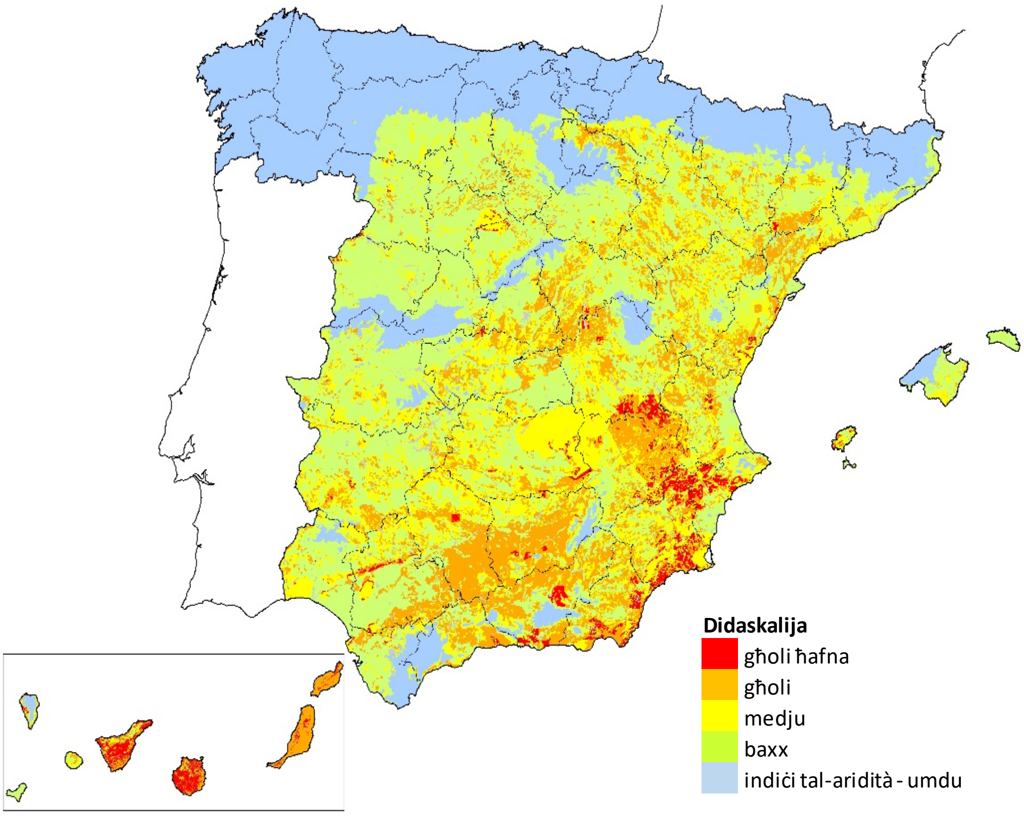

Sors: Il-Ministeru tal-Agrikoltura, is-Sajd u l-Ikel, Programm ta' Azzjoni Nazzjonali għall-Ġlieda kontra d-Deżertifikazzjoni, 2008, p. 137.

L-Italja

Is-sensittività għad-deżertifikazzjoni fl-Italja ġiet ivvalutata fuq il-bażi tad-definizzjoni ta' Żoni Ambjentalment Sensittivi proposta fil-qafas tal-proġett MEDALUS. Fl-2008 din il-valutazzjoni kkonkludiet li 10 % tat-territorju tal-Italja kellu sensittività għolja għad-deżertifikazzjoni, u li 49 % kellu sensittività medja. B'mod partikolari, 70 % tas-superfiċje fi Sqallija għandha livell medju jew għoli ta' vulnerabbiltà. Iżda żoni oħra, speċjalment fix-Xlokk tal-Italja u f'Sardenja, huma wkoll affettwati b'mod sinfikanti.

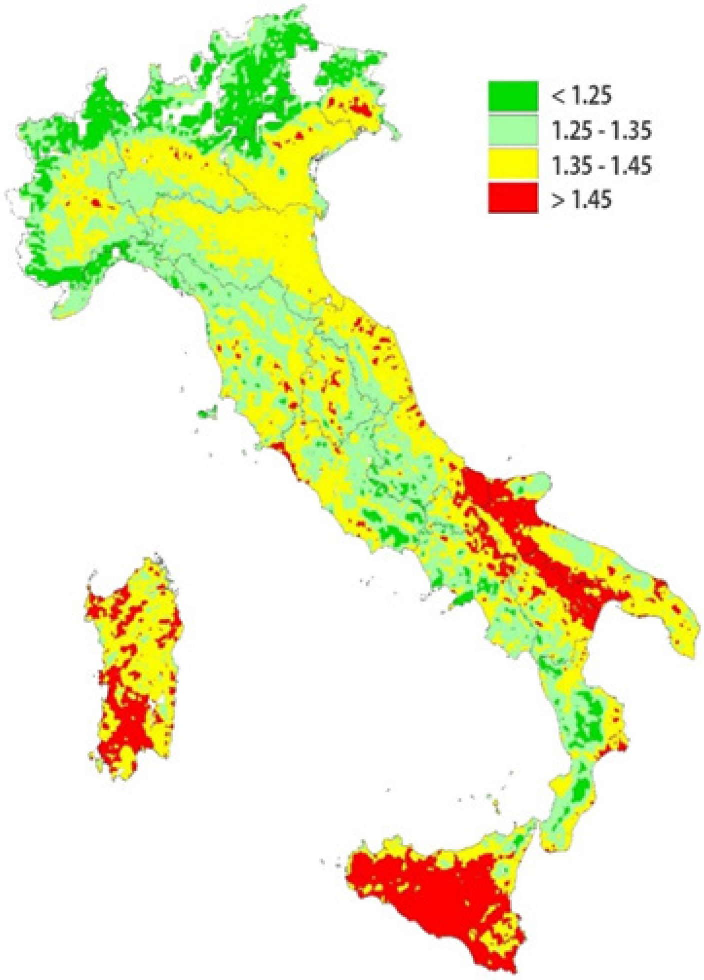

Sors: Perini, L. *et al.*, "Desertification in Italy" (Deżertifikazzjoni fl-Italja), 2008, ibbażat fuq *data* tal-2000.

Ir-Rumanija

Fis-Sitt Komunikazzjoni Nazzjonali tagħhom dwar it-Tibdil fil-Klima u l-Ewwel Rapport Biennali (Diċembru 2013), l-awtoritajiet Rumeni stmaw li t-territorju huwa suġġett għad-deżertifikazzjoni, ikkaratterizzat minn klima arida, semiarida jew niexfa b'umdità baxxa, huwa bejn wieħed u ieħor 30 % tas-superfiċje totali tar-Rumanija, u jkopri prinċipalment Dobrogea, il-Moldova, in-Nofsinhar tal-Pjan Rumen u l-Pjan tal-Punent.

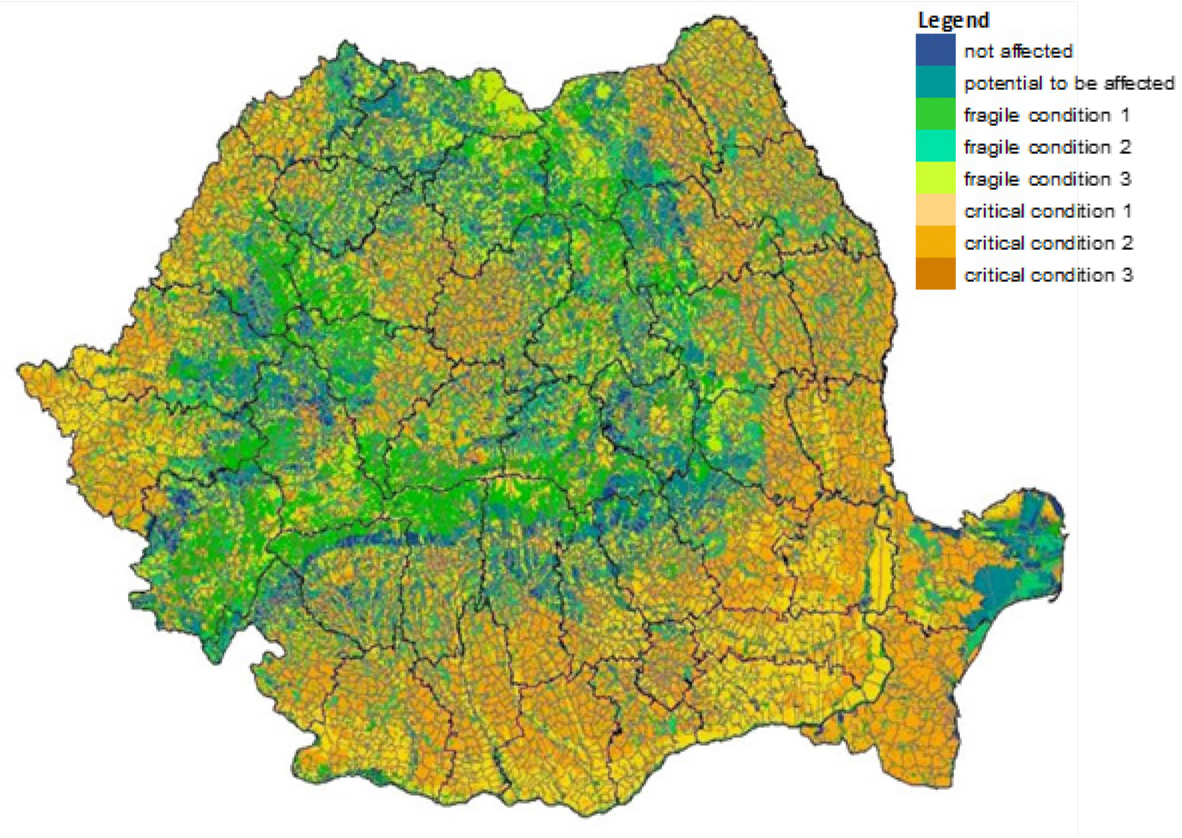

Sors: L-Istitut Nazzjonali tar-Riċerka u l-Iżvilupp għall-Ħamrija, l-Agrokimika u l-Ħarsien tal-Ambjent, Programm Settorjali tal-Ministeru tal-Agrikoltura u l-Iżvilupp Rurali, 2007.

ANNESS II

Data addizzjonali relatata mad-deżertifikazzjoni li tiġi mmonitorjata mill-Kummissjoni

- Erożjoni tal-ħamrija: skont ir-Rapport 2012 tal-Implimentazzjoni tal-Istrateġija Tematika dwar il-Ħamrija[86] 22 % tas-superfiċje tal-art fl-Ewropa hija suġġetta għall-erożjoni. Ir-riskju tal-erożjoni tal-ħamrija jibqa' għoli fir-reġjuni Mediterranji. Dawn ir-reġjuni, li jirrappreżentaw 11 % tas-superfiċje totali tal-art fl-UE, jesperjenzaw kważi 70 % tat-telf totali tal-ħamrija li jseħħ fl-UE[87]. Matul l-aħħar deċennju r-rata tat-telf tal-ħamrija fl-Ewropa tnaqqset b'9.5 % bħala medja, u b'20 % fuq raba' li tinħadem[88]. Id-*data* dwar l-erożjoni tal-ħamrija hija bbażata fuq informazzjoni pprovduta minn Copernicus, CORINE, LUCAS u sorsi oħra tal-UE.

- Nixfiet: l-Osservatorju Ewropew tan-Nixfa jippubblika informazzjoni rilevanti għan-nixfiet bħal mapep ta' indikaturi meħuda minn sorsi ta' *data* differenti (eż. kejl tal-preċipitazzjoni, kejl bis-satellita, u mudelli tal-kontenut tal-indewwa fil-ħamrija). Id-*data* turi li x-xejra tal-frekwenza tan-nixfiet u tad-durata tan-nixfiet f'żoni nexfin fl-UE żdiedet matul dawn l-aħħar deċennji.

- Monitoraġġ tal-ilma: il-monitoraġġ tal-ilma tal-wiċċ, li jitwettaq mill-JRC, juri xejriet fl-erja li hija koperta bl-ilma tal-wiċċ (eż. digi ġodda), iżda ma jiżvela l-ebda informazzjoni dwar il-kwantità tal-ilma disponibbli jew il-ħtiġijiet għall-ilma. Ir-riżultati ta' dan il-monitoraġġ jindikaw li, fi snin reċenti, kien hemm żieda fil-erja koperta bl-ilma tal-wiċċ f'żoni nexfin ġewwa l-UE (eż. Spanja, Ċipru, il-Portugall). Il-monitoraġġ tal-ilma ta' taħt l-art ukoll ilu li sar obbligatorju ġewwa l-UE mill-2006.

    - Nirien fil-foresti: in-nirien fil-foresti huma mmonitorjati mis-Sistema Ewropea ta' Informazzjoni dwar in-Nirien fil-Foresti, li tkopri 40 pajjiż fl-Ewropa, fl-Afrika ta' Fuq u fil-Lvant Nofsani. Għalkemm ma hemmx korrelazzjoni ċara bejn id-deżertifikazzjoni u n-nirien, il-Kummissjoni tqis li t-tibdil fil-klima żied l-intensità tan-nirien fil-foresti, u t-tul tal-istaġun tan-nirien ġewwa l-UE. B'riżultat ta' dan, ir-riskju ta' deżertifikazzjoni żdied.

---

[86] COM(2012) 46 final, it-13 ta' Frar 2012, L-implimentazzjoni tal-Istrateġija Tematika dwar il-Ħamrija u attivitajiet kontinwi.

[87] Preżentazzjoni tal-JRC (Panagos, P.) lis-sessjoni ta' ħidma tad-DĠ AGRI "Identifikazzjoni ta' sfidi relatati mal-erożjoni tal-ħamrija u mal-agrikoltura", 2018.

[88] https://esdac.jrc.ec.europa.eu/content/soil-erosion-water-rusle2015

ANNESS III

Sommarju tal-proġetti rilevanti għad-deżertifikazzjoni li nżaru matul l-awditu

Tip ta' proġett	Sors ta' kofinanzjament mill-UE	Nru ta' proġetti kkampjunati	Nru ta' proġetti kkompletati	Stati Membri	Valutazzjoni mill-QEA tal-impatt potenzjali fuq il-ġlieda kontra d-deżertifikazzjoni
Investimenti fl-irrigazzjoni	FAEŻR	9	6	L-Istati Membri kollha li nżaru	Imħallta
	FEŻR	1	1		
Miżuri ta' forestrija	FAEŻR	4	4	L-Italja, Ċipru, il-Portugall	Pożittiva, minħabba li l-kopertura veġetali hija adattata għall-kundizzjonijiet klimatiċi
Restawr ta' ħitan jew digi tal-ġebel niexef	FAEŻR	3	3	Spanja, l-Italja	Pożittiva – jipprevieni l-erożjoni tal-ħamrija
Użu ta' pjanti aktar adattati	LIFE / Azzjoni Klimatika LIFE	2	0	Spanja, il-Portugall	Proġetti mhux ikkompletati
Riċerka dwar tekniki biex tiġi indirizzata d-deżertifikazzjoni	FP7	2	1	Ċipru, il-Portugall	Pożittiva, minħabba li r-riżultati tar-riċerka jiġu disseminati
	FEŻR	1	1	Spanja	
Newba tal-uċuħ tar-raba'	FAEŻR	1	0	Ċipru	Proġett mhux ikkompletat
Riabilitazzjoni tal-art wara nirien fil-foresti	FSUE	1	0	Ċipru	Proġett mhux ikkompletat
Stabbilizzazzjoni tax-xaqlibiet, iżjed kopertura bil-pjanti u l-ħamrija	FEŻR	1	1	L-Italja	Pożittiva – tipprevieni d-deżertifikazzjoni u l-erożjoni tal-ħamrija
	Total	**25**	**17**		

TWEĠIBIET TAL-KUMMISSJONI GĦAR-RAPPORT SPEĊJALI TAL-QORTI EWROPEA TAL-AWDITURI

"IL-ĠLIEDA KONTRA D-DEŻERTIFIKAZZJONI FL-UE: THEDDIDA DEJJEM TIKBER LI TEĦTIEĠ AKTAR AZZJONI"

SOMMARJU EŻEKUTTIV

I. Id-deżertifikazzjoni u d-degradazzjoni tal-art tabilħaqq huma theddidiet dejjem jikbru fil-livell globali u Ewropew, kif enfasizzat fil-Global Land Outlook tal-UNCCD (Konvenzjoni tan-NU għall-Ġlieda kontra d-Deżertifikazzjoni)[1], fir-rapport dwar il-valutazzjoni tad-degradazzjoni u r-restawr tal-art tal-IPBES (il-Pjattaforma Intergovernattiva tal-Politika tax-Xjenza dwar il-Bijodiversità u s-Servizzi Ekosistemiċi)[2] u fit-Tielet Atlas Dinji ta' Deżertifikazzjoni[3]. Filwaqt li d-definizzjoni ta' deżertifikazzjoni hija minquxa fil-kamp ta' applikazzjoni tal-UNCCD, għad m'hemmx definizzjoni unika u maqbula b'mod komuni dwar id-degradazzjoni tal-art u n-newtralità fir-rigward tad-degradazzjoni tal-art fil-livell Ewropew. Dan kellu jitqies meta jissemma l-kunċett tan-Newtralità fir-rigward tad-Degradazzjoni tal-Art (LDN) u tal-azzjonijiet ta' implimentazzjoni relatati.

III. Il-Kummissjoni taqbel li d-deżertifikazzjoni u d-degradazzjoni tal-art huma theddid attwali u dejjem jikber fl-UE. Filwaqt li d-degradazzjoni tal-art qed taffettwa l-pajjiżi kollha tal-UE, ir-riskju ta' deżertifikazzjoni qed jiżdied, b'mod partikolari fl-Ewropa tan-Nofsinhar u f'żoni madwar il-Baħar l-Iswed fil-Bulgarija u r-Rumanija.

Direttiva li tistabbilixxi qafas għall-ħarsien tal-ħamrija u li temenda d-Direttiva 2004/35/KE ġiet proposta mill-Kummissjoni fit-22 ta' Settembru 2006 (COM(2006) 232 final) u kellha tiġi rtirata fl-2014 fin-nuqqas ta' maġġoranza kwalifikata fil-Kunsill. Konsegwentement, ma hemm l-ebda leġiżlazzjoni oħra fil-livell tal-UE b'approċċ komprensiv dwar din il-kwistjoni.

Madankollu, il-Kummissjoni ilha taħdem f'livelli differenti dwar din il-kwistjoni (ara §44) u fl-2015 il-Kummissjoni waqqfet Grupp ta' Esperti tal-UE biex timplimenta dispożizzjonijiet dwar il-ħarsien tal-ħamrija tas-seba' Programm ta' Azzjoni Ambjentali tal-UE (id-Deċiżjoni Nru 1386/2013/UE). Barra minn hekk, il-programmi ta' finanzjament differenti tal-UE jindirizzaw ukoll dan l-aspett.

IV. Il-Kummissjoni ġabret *data* għall-valutazzjoni tad-deżertifikazzjoni fl-UE bi tħejjija għall-proposta tagħha għal Direttiva Qafas dwar il-Ħamrija (COM(2006)232). Fin-nuqqas ta' qafas legali speċifiku m'hemm l-ebda obbligu legali biex tkompli tinġabar informazzjoni dwar id-deżertifikazzjoni fil-livell tal-UE.

Madankollu, il-politiki tal-Kummissjoni huma stabbiliti u qed jappoġġaw l-azzjonijiet tal-Istati Membri f'aspetti differenti (l-aktar fil-Politika Agrikola Komuni) biex jindirizzaw din il-problema b'mod individwali u mhux taħt il-kappa ta' politika integrata tal-UE.

V. Il-Kummissjoni kellha l-għan li tistabbilixxi strateġija globali biex tindirizza d-deżertifikazzjoni bħala parti mill-Istrateġija Tematika tal-UE u l-proposta għal Direttiva Qafas dwar il-Ħamrija.

Wara l-irtirar tal-proposta għal Direttiva ta' Qafas dwar il-Ħamrija, il-Kummissjoni għamlet l-almu tagħha biex tindirizza din il-kwistjoni taħt il-qafas legali fis-seħħ, permezz tal-implimentazzjoni tal-Istrateġija Tematika tal-UE għall-Ħarsien tal-Ħamrija (COM(2006)232) u l-integrazzjoni tal-ħarsien

[1] https://knowledge.unccd.int/glo

[2] https://www.ipbes.net/assessment-reports/ldr

[3] https://wad.jrc.ec.europa.eu/

tal-ħamrija f'politiki u programmi oħra tal-UE (eż. il-Politika Agrikola Komuni, il-Politika Reġjonali u ta' Koeżjoni, l-istrateġija tal-UE dwar l-adattament għat-tibdil fil-klima, id-Direttiva Qafas dwar l-Ilma, il-Programm għall-Ambjent u l-Azzjoni Klimatika u programmi ta' Riċerka).

Il-programmi ta' finanzjament tal-UE previsti fil-perjodu ta' programmazzjoni li jmiss 2021–2027 għandhom fil-biċċa l-kbira l-istess għanijiet bħal dawk attwalment fis-seħħ u għalhekk huma se jkomplu jikkontribwixxu biex jindirizzaw id-deżertifikazzjoni u d-degradazzjoni tal-art u l-ħamrija.

Diversi inizjattivi tal-Istati Membri appoġġjati minn programmi ta' finanzjament differenti tal-UE għandhom l-għan li jindirizzaw id-deżertifikazzjoni bl-aħjar mod possibbli fil-qafas legali attwali.

VI. Il-fond għall-iżvilupp rurali jistabbilixxi l-kundizzjonijiet ta' eliġibbiltà li jridu jiġu ssodisfati minn proġetti u investimenti (eż. l-irrigazzjoni, l-afforestazzjoni) u dawn jinkludu kundizzjonijiet li għandhom l-għan li jiżguraw il-karattru sostenibbli tal-proġett.

VII. Il-Kummissjoni pproponiet lill-Istati Membri (fil-Grupp ta' Ħidma tal-Kunsill dwar Kwistjonijiet Ambjentali Internazzjonali dwar id-deżertifikazzjoni u fil-Grupp ta' Esperti tal-UE dwar il-Ħamrija) biex jiffaċilitaw l-iskambji u l-koordinazzjoni fil-livell tal-UE dwar l-għan tan-newtralità fir-rigward tad-degradazzjoni tal-art. Studju mniedi mill-Kummissjoni se jkompli jappoġġja dawn l-isforzi mill-Kummissjoni.

VIII. Il-Kummissjoni taċċetta r-rakkomandazzjonijiet.

Rigward ir-rakkomandazzjoni dwar fehim aħjar tad-degradazzjoni u d-deżertifikazzjoni tal-art fl-UE, il-ftehim dwar metodoloġija komuni se jkun soġġett għal deċiżjoni tal-Istati Membri. Il-ġbir u l-preżentazzjoni ta' *data* f'għodda interattiva se jkun suġġett ukoll għall-allokazzjoni ta' riżorsi adegwati lill-Kummissjoni.

Fir-rigward tar-rakkomandazzjoni biex tivvaluta l-ħtieġa biex jissaħħaħ il-qafas legali tal-UE, il-Kummissjoni, appoġġjata minn Grupp ta' Esperti tal-UE dwar il-Ħamrija, se tkompli tirrifletti dwar kif kwistjonijiet tal-kwalità tal-ħamrija jistgħu jiġu indirizzati fil-livell tal-UE u f'dak nazzjonali. Ir-riflessjoni mhux se tkun limitata biss għat-tisħiħ tal-qafas legali tal-UE dwar il-ħamrija, iżda se timmira wkoll biex issib l-aktar azzjonijiet xierqa biex tiġġieled id-deżertifikazzjoni u d-degradazzjoni tal-art fl-UE.

Il-Kummissjoni taċċetta wkoll ir-rakkomandazzjoni li tilħaq il-mira tan-newtralità fir-rigward tad-degradazzjoni tal-art sal-2030.

INTRODUZZJONI

Kaxxa 1 — Termini ewlenin

Għan-nixfa jeżistu diversi definizzjonijiet.

3.

L-ewwel inċiż: L-aktar eżempji riċenti mill-peniżola Iberika jikkonfermaw li waħda mill-kawżi ewlenin tan-nirien il-kbar huwa l-abbandun tal-art u n-nuqqas ta' ġestjoni tajba tal-art. Wara n-nirien, l-erożjoni tad-degradazzjoni tal-art tista' tibda l-proċess ta' deżertifikazzjoni.

In-nuqqas ta' ġestjoni xierqa tal-art u tal-veġetazzjoni jista' wkoll jikkawża deżertifikazzjoni meta minħabba l-bijomassa akkumulata u mhux ġestita, hija tinħaraq u twitti t-triq għall-erożjoni, id-degradazzjoni tal-art u d-deżertifikazzjoni[4]. Fuq in-naħa l-oħra, attivitajiet tal-bniedem, bħal

[4] Álvarez-Martínez, J., Gómez-Villar, A., Lasanta, T., 2016. The use of goats grazing to restore pastures invaded by shrubs and avoid desertification: a preliminary case study in the Spanish Cantabrian Mountains. Land Degrad. Dev. 27, 3–13.

afforestazzjoni xierqa u l-ġestjoni tal-art jistgħu jillimitaw u saħansitra jreġġgħu lura d-deżertifikazzjoni.

It-tieni inċiż: Ir-rapport tal-Aġenzija Ewropea għall-Ambjent dwar problemi ta' riżorsi tal-ilma fin-Nofsinhar tal-Ewropa[5] jiddeskrivi tajjeb iċ-ċirku vizzjuż tad-deżertifikazzjoni: "*id-deżertifikazzjoni tista' tikkawża tnaqqis fl-infiltrazzjoni fil-ħamrija u b'hekk, fluss akbar mal-wiċċ, b'żieda korrispondenti fl-iskariki massimi tal-għargħar. Id-deżertifikazzjoni tikkawża wkoll modifiki lill-kopertura veġetali, li bħalissa għaddejja minn tibdil rapidu bħala riżultat tad-*deforestazzjoni*, jew biex tagħti l-karburant inkella biex tinkiseb aktar raba' li jinħadem . Il-kopertura veġetali l-ġdida, meta tiżisti, tikkonsisti jew f'għelejjel inkella f'veġetazzjoni fqira. Il-ħamrija hija mingħajr protezzjoni u l-erożjoni kkawżata minn fluss tal-wiċċ dejjem jiżdied fuq l-art isir iktar serju, u b'hekk jibda l-proċess ta' spiraling.*"

4.

It-tieni inċiż: Ir-restawr tal-ħamrija spiss isir billi ssir kopertura vegetali/ta' siġar (mhux bil-kontra).

9. Barra minn hekk, skont ir-rapport tal-Grupp Intergovernattiv dwar it-Tibdil fil-Klima r-riskji minn nixfa u n-nuqqas ta' xita huma mbassra li jiżdiedu wkoll, minkejja li b'anqas fiduċja.

21.

L-ewwel u t-tieni inċiż: Wieħed mill-għanijiet tal-PAK huwa li tiżgura l-iżvilupp sostenibbli tal-agrikoltura. Xi strumenti taħt il-PAK għandhom il-potenzjal li jindirizzaw (jreġġgħu lura jew jipprevjenu) l-impatt negattiv possibbli ta' ċerti prattiki u metodi ta' biedja fuq l-istat ta' riżorsi naturali inkluża l-ħamrija. Hemm miżuri obbligatorji (il-kundizzjonalità u l-ekoloġizzazzjoni), li jinkludu prattiċi bil-għan li jimpedixxu ħsara lill-ħamrija u li jiżguraw il-ħarsien tagħha. Dawn jistgħu jiġu kkombinati ma' miżuri ta' żvilupp rurali volontarji, li jappoġġjaw prattiki agrikoli applikati biex itejbu l-istat tar-riżorsi naturali, inkluża l-ħamrija. Minħabba li hemm flessibbiltà kbira f'idejn l-Istati Membri dwar l-għażla tal-miżuri, il-livell ta' ambizzjoni ta' miżuri bħal dawn jista' jvarja. Dan ġie analizzat fid-dettall fit-taqsima "Inventarju u valutazzjoni tal-istrumenti tal-politika għall-ħarsien tal-ħamrija fl-Istati Membri tal-UE[6].

Barra minn hekk, id-dispożizzjonijiet għall-iżvilupp rurali (taħt il-Fond Agrikolu Ewropew għall-Iżvilupp Rurali (FAEŻR) — parti mill-Fondi Strutturali u ta' Investiment tal-UE) jinkludu salvagwardji għall-investimenti appoġġjati (inklużi dawk dwar l-irrigazzjoni) li jimmiraw li jiġu evitati pressjonijiet possibbli minn investimenti bħal dawn fuq ir-riżorsi naturali.

Fil-perjodu ta' programmazzjoni 2014–2020, l-Istati Membri allokaw aktar minn 20 % tal-FAEŻR (aktar minn EUR 20 biljun) għal dan l-għan tematiku, li huwa biss wieħed mill-ftit għanijiet li taħtu jistgħu jiġu indirizzati d-deżertifikazzjoni u d-degradazzjoni tal-art.

22. Filwaqt li d-*data* preċiża dwar il-livell ta' appoġġ tal-PAK li jintuża għad-deżertifikazzjoni mhijiex disponibbli, l-istruttura ta' politika tipprovdi ċerta indikazzjoni f'dan ir-rigward. Dan isir billi jintrabtu l-ħlasijiet diretti mal-osservanza ta' kundizzjonijiet agrikoli u ambjentali tajbin (GAEC) inkluż ir-rekwiżiti tal-ħarsien tal-ħamrija u permezz ta' allokazzjoni konsiderevoli mill-Istati Membri ta' fondi għall-iżvilupp rurali għal prijorità 4, u billi tiġi indirizzata l-ġestjoni tal-ilma, tal-ħamrija u tal-bijodiversità (44 % tal-fondi huma allokati għal din il-prijorità kollha kemm hi). Id-*data* tal-Fond Ewropew għall-Iżvilupp Reġjonali (FEŻR) u l-Fond ta' Koeżjoni hija rrapportata għar-riskji kollha flimkien. Biex ittejjeb l-informazzjoni miġbura, il-Kummissjoni pproponiet

[5] https://www.eea.europa.eu/publications/92-9167-056-1/page012.html

[6] http://ec.europa.eu/environment/soil/pdf/Soil_inventory_report.pdf

analiżi iktar dettaljata tal-allokazzjonijiet għall-adattament għat-tibdil fil-klima għall-Qafas Finanzjarju Pluriennali li jmiss 2021–2027, inkluża *data* dwar l-allokazzjonijiet tal-FEŻR u tal-Fond ta' Koeżjoni għal għargħar, nirien u riskji oħra relatata mal-klima (eż. maltempati u nixfa).

L-AMBITU U L-APPROĊĊ TAL-VERIFIKA

27. Fil-livell tal-UE bejn l-2000 u l-2012, l-erja medja tal-art meħuda għall-iżvilupp ġiet stmata għal 926 km^{2}fis-sena li huwa ogħla mill-mira "li ma jsir l-ebda teħid ta' art" tal-Pjan direzzjonali dwar l-effiċjenza tar-riżorsi u s-7 Programm ta' Azzjoni Ambjentali (EAP) (sors: Ir-Rapport dwar l-Indikaturi Ambjentali tal-2017tal-Aġenzija Ewropea għall-Ambjent.

OSSERVAZZJONIJIET

28. Il-Kummissjoni ġabret *data*għall-valutazzjoni tad-deżertifikazzjoni fl-UE fit-tħejjija tal-proposta tagħha għal Direttiva Qafas dwar il-Ħamrija (COM(2006)232).

F'dan il-kuntest jista' jitqies li l-Kummissjoni diġà għamlet użu adegwat mid-*data* disponibbli dwar id-deżertifikazzjoni u d-degradazzjoni tal-art.

Madankollu, fin-nuqqas ta' leġislazzjoni dwar il-ħamrija tal-UE ma hemm ebda obbligu għall-ġbir jew l-aġġornament tad-*data* u l-kontroll tad-deżertifikazzjoni u d-degradazzjoni tal-art fil-livell tal-UE.

32. Fil-livell tal-UE, id-*data*tal-LUCAS (l-Istħarriġ qafas statistiku tal-Użu/Erja ta' Kopertura tal-Art) tipprovdi informazzjoni dettaljata dwar l-użu tal-art u l-kopertura tal-art miġbura fuq il-post kull tliet snin f'270,000 punt madwar l-Ewropa, li hija utli biex jiġu kkalibrati jew ivvalidati l-immaġnijiet satellitari.

Il-Kummissjoni bħalissa qed tanalizza d-*data* tal-Karbonju Organiku tal-Ħamrija tal-LUCAS billi tqabbel id-*data* tal-LUCAS 2015 ma' settijiet ta' *data* preċedenti (LUCAS 2009+2012). Din l-analiżi se tipprovdi aktar informazzjoni dwar ix-xejriet tal-karbonju organiku fil-ħamrija f'art li tinħadem u fi bwar b'mod partikolari.

33. Konklużjonijiet misluta mid-*data*tal-CORINE (koordinazzjoni ta' informazzjoni dwar l-ambjent) huma kkorroborati mil-LUCAS. LUCAS jipprovdi wkoll informazzjoni importanti dwar il-kopertura tal-art u l-bidliet tal-użu tal-art fl-Ewropa ppubblikata kull tliet snin mill-Kummissjoni Ewropea, id-Direttorat Ġenerali għall-Istatistika (DĠ ESTAT). Tabella ta' referenza fin-nota ta' qiegħ il-paġna 53(rapport tal-indikaturi fil-Kuntest tal-PAK għall-2014–2020, aġġornament tal-2017),li tikkonċerna d-*data*mill-2012; fl-2015, skont LUCAS, jekk jittieħdu flimkien l-art agrikola u l-imsaġar ikopru 88 % tal-art fl-UE[7].

34. Xi *data* miġbura fil-livell tal-UE (dwar it-tibdil tal-kopertura tal-art u l-ħamrija, b'mod partikolari) għal skopijiet oħra (eż. indikaturi agroambjentali, ir-Rapport tal-Istat tal-ħamrija tal-UE, ir-Rapport dwar l-Istat tal-Ambjent taż-ŻEE) huma utli wkoll għall-valutazzjoni tal-punt sa fejn saret id-deżertifikazzjoni u d-degradazzjoni tal-art, iżda m'hemm l-ebda obbligu legali li dan isir fil-livell tal-UE.

Il-Kummissjoni tipproċessa d-*data* tal-ħamrija tal-LUCAS miġbura fuq il-post biex tipprovdi indikaturi ta' riskju tal-erożjoni tal-ħamrija, it-telf ta' karbonju organiku fil-ħamrija ecc. L-indikatur tal-Għan ta' Żvilupp Sostenibbli tal-UE stabbilit bħalissa jinkludi indikatur dwar l-erożjoni tal-ħamrija stmata mill-ilma; indikaturi oħra tal-ħamrija se jitqiesu matul ir-reviżjonijiet annwali tal-Kummissjoni tal-ġabra

---

7 Tabella 1 fil- Kopertura tal-art fl-UE.

B’referenza għall-Anness II, ir-rispett għall-ambjent huwa parti intrinsika ta’ agrikoltura organika. Il-biedja organika hija metodu ta’ produzzjoni tal-ikel li jgħaqqad flimkien l-aħjar prattiki ambjentali, livell għoli ta’ bijodiversità u l-preservazzjoni tar-riżorsi naturali, inkluża l-ħamrija[8]. L-erja organika totali fl-UE-28 (jiġifieri ż-żona kkonvertita kompletament u ż-żona f’konverżjoni) kienet kważi 12-il miljun ettaru fl-2016 u rrappreżentat 6,7 % tat-total taż-żona agrikola użata (UAA). Is-sehem tal-UAA ddedikat għall-produzzjoni organika qed jiżdied b’rata mgħaġġla. Għall-perjodu 2010–2016, l-erja organika żdiedet bi 30% fl-UE-28, b’rata annwali medja ta’ tkabbir ta’ 4,4% u din iż-żieda hija partikolarment sinifikanti fil-Bulgarija, il-Kroazja, Franza u Ċipru[9].”

35. Fit-tielet verżjoni tal-Atlas Dinji ta’ Deżertifikazzjoni l-approċċ kien biex jiġu deskritti l-ixpruni tad-degradazzjoni u d-deżertifikazzjoni tal-art u l-impatti tagħhom, minflok ma tingħata mappa statika tad-deżertifikazzjoni, li huwa proċess dinamiku u kumpless.

37.

L-ewwel inċiż: Il-ġbir ta’ *data* armonizzata fil-livell tal-UE (id-*data* tal-LUCAS, CORINE u ta’ Copernicus) kien attivat minħabba n-nuqqas ta’ *data* komparabbli fl-Istati Membri. Xi Stati Membri għandhom sistema ta’ monitoraġġ tal-ħamrija tajba u dettaljata ħafna iżda xi oħrajn m’għandhomx *data* dwar il-ħamrija miġbura regolarment.

38. Minħabba l-irtirar tad-Direttiva, l-aspetti tekniċi tal-implimentazzjoni ulterjuri tagħha ma ġewx indirizzati. Madankollu, il-Kummissjoni appoġġat il-proġetti ta’ riċerka li kkontribwew biex itejjbu l-metodoloġija biex jiġu vvalutati d-deżertifikazzjoni u d-degradazzjoni tal-art.

Il-Kummissjoni issa tipprevedi li tipproponi azzjoni ta’ koordinazzjoni u appoġġ għall-Programm Qafas li jmiss għar-riċerka Orizzont Ewropa. L-għan se jkun li tiġi vvalutata u kkonsolidata l-bażi eżistenti tal-evidenza (għodod, miżuri, sistemi ta’ monitoraġġ, l-immappjar), li tlaqqa’ l-partijiet interessati kollha fil-qasam flimkien, biex jiddiskutu u jipproponu azzjonijiet ta’ restawr kosteffettivi, strateġiji ta’ prevenzjoni, u s-simplifikazzjoni ta' dawn l-azzjonijiet u l-miżuri ta’ rakkomandazzjoni waqt il-ħidma fil-Konvenzjoni tal-UNCCD, u b’hekk il-finalizzazzjoni ta’ Pjanijiet ta’ Azzjoni Nazzjonali għall-ġlieda kontra d-Desertifikazzjoni, għat-trawwim tal-azzjonijiet tal-UE lejn newtralità fir-rigward tad-degradazzjoni tal-art u l-promozzjoni ta’ Strateġija fil-livell tal-UE dwar id-deżertifikazzjoni u d-degradazzjoni tal-art.

39. Biex toħroġ b’evalwazzjoni kompletament konsistenti tad-deżertifikazzjoni u d-degradazzjoni tal-art madwar l-UE, il-Kummissjoni teħtieġ il-qbil tal-Istati Membri dwar metodoloġija komuni għall-ġbir ta’ indikaturi disponibbli.

40. Il-Kummissjoni tiġbor *data* rilevanti għall-monitoraġġ tad-deżertifikazzjoni fuq il-kopertura tal-art/użu tal-art, l-umdità fil-ħamrija, l-indikaturi tal-veġetazzjoni/bijomassa derivati minn *data* tas-satellita (Copernicus) u d-*data* miġbura permezz ta’ programmi tal-LUCAS u programmi nazzjonali. Dik id-*data* diġà hija inkorporata f’indikaturi fil-livell tal-UE (indikaturi agroambjentali, indikaturi ta’ SDGs eċċ.). Il-Kummissjoni ppubblikat l-Atlas Dinji ta’ Deżertifikazzjoni fl-2018 fuq il-bażi tad-*data* miġbura fil-livell tal-UE u dak globali.

43. Anki fin-nuqqas ta’ leġiżlazzjoni tal-UE integrata dwar il-ħamrija, l-Istati Membri jistgħu jużaw l-istrumenti disponibbli tal-UE għall-finanzjament (imsemmi mill-QEA f’dan ir-rapport) biex jilħqu l-għanijiet tagħhom stess f’din il-kwistjoni.

---

8 Sors: https://ec.europa.eu/agriculture/organic/consumer-trust/environment_en

9 Sors: CAP context indicator 19 – Area under organic farming: https://ec.europa.eu/agriculture/cap-indicators/context/2017/c19_en.pdf

44. Fl-irtirar tal-proposta tagħha dwar id-Direttiva Qafas dwar il-Ħamrija, il-Kummissjoni Ewropea qalet li hija "tibqa' impenjata għall-għan li tħares il-ħamrija u se teżamina l-alternattivi għal x'inhu l-aħjar biex dan jintlaħaq. Madankollu, kwalunkwe inizjattiva ulterjuri f'dan ir-rigward se jkollha tiġi kkunsidrata mill-kulleġġ li jmiss"[10].

45. L-għan tal-Istrateġija Tematika tal-UE għall-Ħarsien tal-Ħamrija huwa li tindirizza l-ħarsien tal-ħamrija inkluża d-deżertifikazzjoni u forom oħra ta' degradazzjoni. Madankollu, fin-nuqqas ta' leġislazzjoni dwar il-ħamrija tal-UE, il-ħarsien tal-ħamrija u d-degradazzjoni tal-art huma mifruxa f'diversi strumenti, bħalma huma l-PAK, l-istrateġija tal-UE dwar l-adattament għat-tibdil fil-klima iżda wkoll f'politiki oħra ambjentali (l-ilma, l-iskart, il-kwalità tal-arja, il-bijodiversità, l-emissjonijiet industrijali, id-Direttiva ta' responsabbiltà ambjentali eċċ.).

46. Il-Kummissjoni tqis li l-ħlasijiet diretti bħala tali mhumiex fattur ta' limitazzjoni biex tiġi indirizzata d-deżertifikazzjoni (ara t-tweġiba tal-Kummissjoni, §46, l-ewwel inċiż).

L-ewwel inċiż: B'referenza għall-konklużjonijiet taż-ŻEE, 90% tal-ħlasijiet diretti huma diżakkoppjati, jiġifieri ma jinvolvu l-ebda inċentiv għall-produzzjoni (u għaldaqstant l-ebda inċentiv għal intensifikazzjoni tal-produzzjoni) u jistgħu jitħallsu biż-żamma tal-art agrikola fi stat tajjeb għar-ragħa u l-kultivazzjoni. L-Istati Membri għandhom jistabbilixxu l-attivitajiet minimi li għandhom jitwettqu għall-manutenzjoni tal-art. Għal raġunijiet ambjentali, f'ċerti oqsma, attivitajiet bħal dawn jistgħu jseħħu kull sentejn.

Is-suġġeriment li l-ħlasijiet diretti bħala tali jistgħu jikkawżaw l-intensifikazzjoni tal-agrikoltura u jikkontribwixxu għal xi fatturi relatati mad-deżertifikazzjoni ta' art, ifisser li jiġi injorat kwalunkwe benefiċċju ambjentali ppreżentat minn ħlasijiet diretti diżakkoppjati (inkluż tas-salvagwardji introdotti bir-rekwiżiti ta' kundizzjonalità u "l-obbligi tal-ekoloġizzazzjoni. ").

It-tieni inċiż: Il-kundizzjonalità tagħmel rabta bejn il-ħlasijiet tal-PAK riċevuti minn bidwi u r-rispett ta' ċerti regoli ambjentali, b'mod partikolari dwar il-ħarsien tal-ħamrija. Fir-rigward tal-kejl tal-effettività tagħha l-Kummissjoni aċċettat ir-rakkomandazzjoni tal-Qorti Ewropea tal-Awdituri (QEA) fir-Rapport Speċjali Nru 26/2016 u bħala parti mill-valutazzjoni tal-impatt għall-PAK wara l-2020, eżaminat il-mod kif tivvaluta aħjar il-prestazzjoni tal-kundizzjonalità, b'mod partikolari billi tkompli tiżviluppa l-ġabra ta' indikaturi tagħha fil-kuntest tal-proposta għall-PAK tal-futur.

It-tielet inċiż: Il-ħlasijiet ekoloġiċi diretti ("ekoloġizzazzjoni") għandhom l-għan li jħallsu għall-provvediment ta' beni pubbliċi minn bdiewa, b'mod partikolari fejn jikkonċerna l-ħarsien tal-ħamrija. Il-proporzjon kbir ta' Erja Agrikola Użata (EAU) koperta mir-rekwiżiti ta' ekoloġizzazzjoni (Erja ta' Interess Ekoloġiku, ħarsien permanenti tal-bwar u d-diversifikazzjoni tal-għelejjel) tenfasizza l-potenzjal ta' ekoloġizzazzjoni biex jiġu indirizzati l-kwistjonijiet b'mod wiesa'). Filwaqt li huwa veru li, għal raġunijiet ta' simplifikazzjoni tal-ġestjoni tal-iskema, ċerti bdiewa huma eżentati, l-erja kkonċernata mir-rekwiżiti ta' ekoloġizzazzjoni tibqa' sinifikanti anki f'pajjiżi fejn l-eżenzjonijiet huma aktar frekwenti.

Ir-raba' inċiż: L-Ipprogrammar ta' żvilupp rurali jista' jgħin biex jiżgura l-koerenza ta' azzjonijiet li jikkonċernaw il-ġestjoni tal-ħamrija u tal-art. Billi jistabbilixxu strateġiji ta' żvilupp rurali tagħhom stess ibbażati fuq il-prijoritajiet u l-għanijiet ġenerali tal-UE u billi jidentifikaw il-ħtiġijiet u l-għanijiet speċifiċi tagħhom, l-Istati Membri jistgħu jistabbilixxu approċċ integrat għat-trattament ta' problema/bżonn definiti, bħal pereżempju l-kwalità u l-ġestjoni tal-ħamrija.

Kaxxa 3 — Eżempju ta' miżura ineffettiva biex tiġi indirizzata d-deżertifikazzjoni

[10] ĠU C 153, il-21 ta' Mejju 2014 u corrigendum fil-ĠU C 163 tat-28 ta' Mejju 2014.

It-tieni inċiż: Il-ħlasijiet, kif propost mir-Rumanija, għandhom jiġu kkalkulati abbażi tat-telf tad-dħul u tal-kostijiet addizzjonali minħabba l-impenji meħuda, kif ukoll, possibbilment, il-kostijiet tranżazzjonali. Meta operazzjoni ma tilħaqx il-livell ta' parteċipazzjoni mistenni, l-awtoritajiet maniġerjali jistgħu jipproponu modifika tal-kontenut tar-rekwiżiti u tal-primjum relatat.

47. Wieħed mill-għanijiet speċifiċi proposti tal-proposta tal-Kummissjoni dwar il-PAK ta' wara l-2020 b'mod espliċitu jkopri l-kura tal-ħamrija. Il-proposta tippermetti li l-Istati Membri jużaw firxa ta' tipi ta' intervent fl-ewwel u t-tieni pilastru tal-PAK biex jindirizzaw dan l-għan. Barra minn hekk, is-sistema proposta ta' "kundizzjonalità" tinkludi diversi standards relatati mal-ħarsien u l-kwalità tal-ħamrija. Il-proposta tistabbilixxi mhux biss indikaturi tar-riżultati iżda wkoll indikaturi tal-impatt possibbli[11] għall-ħarsien tal-ħamrija.

49. Waħda mill-prijoritajiet taħt l-istrateġija ta' Adattament tal-UE hija l-promozzjoni ta' azzjoni mill-Istati Membri u b'mod partikolari li jitħeġġeġ u jiġi appoġġat l-iżvilupp ta' strateġiji u pjanijiet ta' adattament Nazzjonali.

L-Istati Membri huma l-atturi ewlenin fl-iżvilupp u l-implimentazzjoni ta' strateġiji u pjanijiet ta' adattament tagħhom. Huma jistgħu jużaw l-istrumenti disponibbli tal-UE għall-finanzjament (eż. LIFE, H2020, PAK, FEŻR, eċċ.) biex jilħqu l-għanijiet tagħhom stess f'din il-kwistjoni. L-Istati Membri għandhom jirrappurtaw ukoll *"[...] informazzjoni dwar l-ippjanar u l-istrateġiji ta' adattament nazzjonali tagħhom, filwaqt li jiddeskrivu l-azzjonijiet implimentati jew ippjanati tagħhom biex jiġi ffaċilitat l-adattament għat-tibdil fil-klima. [...]"* f'konformità mal-Artikolu 15 tal-Mekkaniżmu ta' Monitoraġġ ta' Gass b'effett ta' serra[12] , li għandu jinbidel dalwaqt bir-Regolament dwar il-Governanza tal-Unjoni tal-Enerġija [13].

51. Filwaqt li xi proġetti ta' irrigazzjoni ġew kofinanzjati matul il-perjodu 2007–2013, l-irrigazzjoni (li taqa' fil-kompetenza tal-FAEŻR) ma kinitx prijorità għall-FEŻR u l-Fond ta' Koeżjoni fil-perjodu 2014–2020. B'kuntrast ma' dan, il-politika ta' koeżjoni tiffinanzja firxa wiesgħa ta' miżuri għall-adattament għat-tibdil fil-klima, inklużi d-digi iżda wkoll proġetti ta' infrastruttura ekoloġika bħal riforestazzjoni.

52. Matul l-2018 kienu għaddejjin proġetti ta' riċerka ffinanzjati taħt il-Programmi Qafas tal-UE, u għalhekk jeħtieġu analiżi bir-reqqa tar-riżultati tagħhom qabel kwalunkwe pass ulterjuri (ara t-tweġiba tal-Kummissjoni għal §38).

Taħt l-Orizzont 2020, il-Kummissjoni qed taħdem flimkien mal-Istati Membri biex toħloq Programm Konġunt Ewropew dwar il-ġestjoni tal-ħamrija agrikola. Dan l-EJP se jippermetti lill-Istati Membri u lill-Kummissjoni Ewropea biex jikkapitalizzaw fuq proġetti tal-passat u jimxu mir-riċerka fil-laboratorju għal ittestjar fuq skala kbira u prattika. L-interess tal-Istati Membri u pajjiżi assoċjati huwa sinifikanti. Dan l-investiment finanzjarju kbir (Eur 40 miljun mill-baġit tal-Unjoni Ewropea u Eur 40 miljun mill-pajjiżi) huwa mistenni li jirrispond għall-ħtiġijiet tal-politika u jipprovdi opportunitajiet issir ħidma fuq suġġetti li jenħtieġ li jiġu indirizzati fil-livell nazzjonali, bħad-deżertifikazzjoni.

54. Ir-Regolament Omnibus (ir-Regolament (UE) 2017/2393 li jemenda l-Artikolu 23 tar-Regolament dwar il-Programm tal-Iżvilupp Rurali) introduċa bidla għal miżura tal-agroforestrija

---

11 L-Indikaturi ta' impatt proposti jinkludu: "it-tnaqqis tal-erożjoni tal-ħamrija" (I.13) u "t-tisħiħ tal-ġbir tal-karbonju" (I.11). Dan l-indikatur tal-aħħar huwa formalment allokat għall-għan speċifiku dwar it-tibdil fil-klima aktar milli l-għan speċifiku fuq il-ġestjoni tar-riżorsi naturali iżda madankollu huwa rilevanti ħafna għall-ħarsien u l-kwalità tal-ħamrija.

12 https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013R0525&from=EN

13 https://ec.europa.eu/energy/en/topics/energy-strategy-and-energy-union/governance-energy-union

biex ikun kapaċi jiġġenera mill-ġdid jew iġedded is-sistemi ta' agroforestrija. Din hija possibilità konkreta favur it-tnaqqis tal-proċessi tad-deżertifikazzjoni f'dawn is-sistemi Mediterranji, Dehesa u Montados u biex titjieb ir-reżiljenza tagħhom.

55. Fil-kuntest tal-Grupp ta' Esperti dwar il-Ħarsien tal-Ħamrija, ġie kkummissjonat studju mill-Kummissjoni Ewropea għall-immappjar tal-politiki eżistenti tal-UE u dawk nazzjonali relatati mal-ħamrija u l-analiżi tal-lakuni, li ġie ppubblikat fl-2017 "*L-Inventarju Aġġornat u l-Valutazzjoni tal-Istrumenti tal-Politika dwar il-Ħarsien tal-Ħamrija fl-Istati Membri tal-UE*"[14].

59. Jekk jogħġbok ara t-tweġiba tal-Kummissjoni għal §22.

63. Mill-perjodu ta' programmazzjoni 2014–2020, il-FAEŻR jistabbilixxi kundizzjonijiet li jridu jiġu ssodisfati minn proġetti ta' irrigazzjoni biex dawn jirċievu finanzjament. Dawn il-kundizzjonijiet huma biex jiġi żgurat il-karattru sostenibbli tal-proġetti u investimenti relatati. Fuq il-bażi ta' dawn il-kundizzjonijiet, jistgħu jiġu appoġġjati biss dawk il-proġetti tal-irrigazzjoni li jikkonċernaw l-erja li għaliha huma notifikati l-pjanijiet ta' mmaniġġjar tal-baċini tax-xmajjar, li jwassal għal iffrankar tal-ilma u li għalih analiżi ambjentali turi li mhu ser ikun hemm l-ebda impatt negattiv sinifikanti fuq l-ambjent.

64. Jenħtieġ li jitfakkar li f'każ ta' proġetti ta' afforestazzjoni u l-ħolqien ta' msaġar, l-Istati Membri huma obbligati jiżguraw li huma u jagħżlu l-ispeċijiet, il-varjetajiet u l-provenjenza ta' siġar, għandhom iqisu l-ħtieġa għal reżiljenza għat-tibdil fil-klima kif ukoll għall-kundizzjonijiet idroloġiċi.

65. Strateġiji ta' żvilupp rurali tal-Istati Membri, ibbażati fuq analiżi SWOT, għandhom jinkludu l-ġustifikazzjoni għall-allokazzjoni ta' riżorsi finanzjarji għall-miżuri proposti. Dan l-approċċ għat-tfassil ta' programm ta' żvilupp rurali jimplika l-ħtieġa li titwettaq analiżi tal-kost-benefiċċju, fil-livell tal-programm u tal-miżuri, tal-ħtiġijiet, l-għanijiet u l-miri stabbiliti.

Il-proġetti ta' investiment, appoġġati mill-FAEŻR, li jista' jkollhom impatt negattiv fuq l-ambjent, għandhom jiġu preċeduti minn valutazzjoni tal-impatt ambjentali. Barra minn hekk, għal proġetti ta' irrigazzjoni mmirati lejn iż-żieda tar-raba' saqwi, hija meħtieġa analiżi tal-impatt ambjentali li ma turi l-ebda effetti negattivi sinifikanti. Din l-analiżi għandha tevita l-ħtieġa għal miżuri ta' korrezzjoni.

66. Il-Politika tal-Iżvilupp Rurali 2014–2020 tipprovdi għal erja ta' fokus speċifiku għat-titjib tal-agrikoltura u tal-ġestjoni tal-ħamrija tal-forestrija u/jew il-prevenzjoni tal-erożjoni tal-ħamrija (erja ta' fokus 4C). L-Istati Membri li pprogrammaw il-proġetti fil-Programmi ta' Żvilupp Rurali għall-2014-2020 (RDPs) biex jindirizzaw din l-erja ta' focus jivvalutawhom kif previst fil-Qafas Komuni ta' Monitoraġġ u Evalwazzjoni.

69. Minbarra l-punti li saru mill-Qorti, id-degradazzjoni tal-ħamrija għandha wkoll l-aspetti transfruntiera bħala riżultat ta' użu indirett tal-art. It-telf ta' kapaċità lokali tfisser li s-servizz (il-produzzjoni tal-ikel, il-mitigazzjoni tal-klima) li ngħata mill-ħamrija minflok għandu jiġi kkumpensat permezz tal-użu ta' ħamrija x'imkien ieħor, normalment f'pajjiżi oħra. Eżempju ċar huwa tal-importazzjoni tal-ikel, l-għalf u l-fibra minn pajjiżi oħra li huma bbażati fuq ir-riżorsi tal-ħamrija tal-pajjiż produttur.

70. Il-Kummissjoni tirrapporta kull sena dwar il-progress għall-implimentazzjoni tal-SDGs fil-livell tal-UE, inkluża valutazzjoni tad-degradazzjoni tal-art (it-teħid tal-art u l-erożjoni tal-ħamrija). L-

[14] http://ec.europa.eu/environment/soil/pdf/Soil_inventory_report.pdf

Istati Membri jirrapportaw ukoll individwalment il-progress dwar l-implimentazzjoni tal-SDGs fil-livell nazzjonali.

Filwaqt li l-Istati Membri ma nkarigawx formalment lill-Kummissjoni l-kompitu li tikkoordina l-proċess tal-iżvilupp ta' approċċ komuni għan-newtralità fir-rigward tad-degradazzjoni tal-art u l-iżvilupp ta' indikaturi komuni, il-Kummissjoni ħadet l-inizjattiva li tibda mill-inqas xi skambji informali mal-Istati Membri u waslet biex tibda studju biex toffri appoġġ dwar dan.

71. L-elaborazzjoni ta' gwida u l-ġabra tal-aħjar prattiki biex jindirizzaw in-newtralità fir-rigward tad-degradazzjoni tal-art se tkun parti mill-proġett imsemmi hawn fuq li għandu jitnieda fl-2018 mill-Kummissjoni.

<u>KONKLUŻJONIJIET U RAKKOMANDAZZJONIJIET</u>

73. Il-Kummissjoni tirrikonoxxi li r-riskju tad-deżertifikazzjoni u d-degradazzjoni tal-art jistà jiġi indirizzat aħjar. Dan kien parti mill-għan tal-proposta tal-SFD li l-Kummissjoni ddeċidiet li tirtira fin-nuqqas ta' maġġoranza kwalifikata fil-Kunsill għal tmien snin. Fin-nuqqas ta' leġiżlazzjoni tal-UE dwar il-ħarsien tal-ħamrija u miżuri għall-prevenzjoni u r-restawr tal-ħamrija degradata, l-Istati Membri għandhom ir-responsabbiltà li jimplimentaw miżuri xierqa fil-livell nazzjonali. Il-proġett dwar l-implimentazzjoni ta' SDGs relatati mal-art u mal-ħamrija fl-UE se jipprovdu ħarsa ġenerali aġġornata tal-miżuri u l-azzjonijiet implimentati fil-livell tal-Istati Membri.

74. Il-Kummissjoni u l-Istati Membri jiġbru *data* rilevanti kemm għall-monitoraġġ tad-deżertifikazzjoni u d-degradazzjoni tal-art li huma diġà inkorporati f'indikaturi fil-livell tal-UE (SDGs, indikaturi agroambjentali) kif ukoll għal sistemi ta' monitoraġġ tal-UE dwar in-nixfa u l-kundizzjonijiet tal-għelejjel. Barra minn hekk, din id-*data* ġiet inkorporata fit-tielet verżjoni tal-Atlas Dinji ta' Deżertifikazzjoni ppubblikat fl-2018, li jipprovdi valutazzjoni inkluživa dwar id-deżertifikazzjoni u d-degradazzjoni tal-art fil-livell globali.

Rakkomandazzjoni 1 — Il-fehim tad-degradazzjoni u d-deżertifikazzjoni tal-art fl-UE

Il-Kummissjoni taċċetta din ir-rakkomandazzjoni.

Il-Kummissjoni fl-2018 u l-2019 beħsiebha tniedi azzjonijiet li jwieġbu għar-rakkomandazzjoni:

(a) it-titjib tal-indikaturi huwa parti mill-ħidma tal-Kummissjoni dwar indikaturi agroambjentali u indikaturi SDGs. F'dan il-kuntest, id-diskussjonijiet dwar u x-xogħol fuq l-istabbiliment ta' metodoloġija speċifika biex tivvaluta d-deżertifikazzjoni u d-degradazzjoni tal-art fl-UE se jibdew fil-kuntest tal-istudju tal-Kummissjoni, biex titnieda l-implimentazzjoni ta' SDGs relatati mal-ħamrija u mal-art fil-livell tal-UE. Madankollu, l-adozzjoni ta' din il-metodoloġija se tkun soġġetta għal deċiżjoni mill-Istati Membri.

(b) Mingħajr preġudizzju għal kwalunkwe ftehim mill-Istati Membri dwar metodoloġija proposta, il-Kummissjoni tista' tqis, soġġett għad-disponibbiltà ta' riżorsi adegwati, li taħdem fuq valutazzjoni speċifika tad-deżertifikazzjoni u d-degradazzjoni tal-art fil-livell tal-UE u l-preżentazzjoni tad-*data* f'kuntest aktar interattiv u faċli għall-utent, filwaqt li tibni fuq *data* eżistenti u l-approċċ żviluppat għall-Atlas Dinji ta' Deżertifikazzjoni tal-2018.

76. Il-Kummissjoni tfakkar li l-għan tal-Istrateġija Tematika tal-UE għall-Ħarsien tal-Ħamrija huwa li jindirizza l-ħarsien tal-ħamrija inkluża d-deżertifikazzjoni u forom oħra ta' degradazzjoni. Madankollu, fin-nuqqas ta' leġislazzjoni tal-UE dwar il-ħamrija (wara l-irtirar tal-proposta SFD mill-Kummissjoni fin-nuqqas ta' maġġoranza kwalifikata fil-Kunsill), il-ħarsien tal-ħamrija (li minnhom d-deżertifikazzjoni) u d-degradazzjoni tal-art huma indirizzati biss parzjalment fil-livell tal-UE permezz ta' diversi strumenti (il-PAK, l-Istrateġija tal-UE dwar l-adattament għat-tibdil fil-klima, il-politiki reġjonali u politikiu ambjentali oħra u r-riċerka).

Rakkomandazzjoni 2 — Valutazzjoni tal-ħtiġijiet biex jissaħħaħ il-qafas legali tal-UE għall-ħamrija

Il-Kummissjoni taċċetta din ir-rakkomandazzjoni.

F'konformità mal-impenn kontinwu tagħha dwar il-ħarsien tal-ħamrija u l-eżaminar ta' alternattivi dwar kif l-aħjar li dan jinkiseb, meta rtirat il-proposta tagħha għal Direttiva Qafas dwar il-Ħamrija, il-Kummissjoni waqqfet "Grupp ta' Esperti dwar il-Ħarsien tal-Ħamrija biex jirrifletti dwar kif kwistjonijiet tal-kwalità tal-ħamrija jistgħu jiġu indirizzati bl-użu ta' approċċ immirat u proporzjonat ibbażat fuq ir-riskju f'qafas legali vinkolanti". Ir-riflessjoni mhux se tkun limitata biss għall-ħtieġa li jissaħħaħ il-qafas legali tal-UE dwar il-ħamrija, iżda se timmira wkoll biex issib l-aktar azzjonijiet xierqa biex jikkumbattu d-deżertifikazzjoni u d-degradazzjoni tal-art fl-UE.

Il-ħidma tal-Grupp ta' Esperti dwar il-Ħamrija għadha għaddejja u r-riżultat ta' dan ix-xogħol se jiġi vvalutat mill-Kummissjoni fi żmien xieraq.

77. Il-fond għall-iżvilupp rurali jistabbilixxi l-kundizzjonijiet ta' eliġibbiltà li għandhom jiġu ssodisfati minn proġetti u investimenti u dawn jinkludu kundizzjonijiet biex jiġi żgurat il-karattru sostenibbli tal-proġetti. Filwaqt li analiżijiet speċifiċi tal-kostijiet b'paragrun mal-benefiċċji jistgħu ma jkunux meħtieġa f'livell ta' proġett, billi jiġu proposti allokazzjonijiet finanzjarji għal miżuri, ħtiġijiet u għanijiet konkreti, l-Istati Membri jwettqu l-analiżijiet ekonomiċi u ambjentali. Ara wkoll it-tweġiba tal-Kummissjoni għall-paragrafu 63.

78. Valutazzjoni tal-progress lejn l-ilħuq tal-impenn għan-newtralità fir-rigward tad-degradazzjoni tal-art sal-2030 se tkun parti mill-proġett li l-Kummissjoni waslet biex tibda (studju dwar il-progress tal-implimentazzjoni ta' SDGs relatati mal-ħamrija u mal-art fil-livell tal-UE b'focus partikolari fuq il-mira tan-newtralità fir-rigward tad-degradazzjoni tal-art). Dan il-proġett se janalizza wkoll l-approċċi fil-livell nazzjonali u l-konverġenzi possibbli fil-livell tal-UE.

Rakkomandazzjoni 3 — Il-kisba tan-newtralità fir-rigward tad-degradazzjoni tal-art fl-UE sal-2030

(A) Il-Kummissjoni taċċetta din ir-rakkomandazzjoni

Il-Kummissjoni tistenna li l-istudju li se jibda dalwaqt se jikkontribwixxi parzjalment biex jiddefinixxi l-azzjonijiet fil-livell tal-UE u tal-Istati Membri li se jġib miegħu n-newtralità fir-rigward tad-degradazzjoni tal-art sal-2030.

Madankollu se jkunu meħtieġa xogħol addizzjonali u aktar diskussjonijiet mal-Istati Membri, l-istituzzjonijiet l-oħra tal-UE u l-partijiet interessati. Din id-diskussjoni se tqis ukoll li l-Istati Membri huma responsabbli għall-implimentazzjoni tal-impenji tagħhom stess dwar miri tal-SDG.

Ta' min issemmi wkoll li l-indirizzar tad-deżertifikazzjoni fih innifsu mhuwiex l-għan primarju ta' bosta politiki tal-UE, bħall-politika ta' koeżjoni, u b'hekk, għal politiki bħal dawn m'hemm l-ebda bażi legali għal tali rekwiżiti ta' rappurtar dettaljat.

(b) Il-Kummissjoni taċċetta din ir-rakkomandazzjoni

Il-Kummissjoni biħsiebha tipprovdi gwida lill-Istati Membri biex tippermetti t-tixrid ta' prattiki tajba. Azzjonijiet għal dan l-għan se jkunu appoġġjat mill-istudju msemmi hawn fuq li se jiġi varat daqwaqt, u li huwa mistenni li jintemm sa nofs l-2020.

(c) Il-Kummissjoni taċċetta din ir-rakkomandazzjoni

Madankollu, jenħtieġ li jiġi nnutat li 13-il Stat Membru tal-UE biss iddikjaraw li huma affettwati minn deżertifikazzjoni skont il-UNCCD u għalhekk huma marbuta li jippreparaw pjanijiet ta' azzjoni nazzjonali dwar id-deżertifikazzjoni.

Barra minn hekk, il-programm tal-UNCCD li stabbilixxa l-mira tan-Newtralità fir-Rigward tad-Degradazzjoni tal-Art (LDN), huwa volontarju u sa issa Stat Membru wieħed biss (l-Italja) huwa involut f'dan il-proċess. Aktar Stati Membri jistgħu jiddeċiedu li jistabbilixxu pjanijiet ta' azzjoni nazzjonali biex jiksbu n-newtralità fir-rigward tad-degradazzjoni tal-art sal-2030 u għal dan jistgħu jitolbu appoġġ mill-Kummissjoni u/jew mill-programm ta' stabbiliment tal-UNCCD li stabbilixxa l-LDN). Għalhekk huwa diffiċli li jiġi antiċipat kemm-il Stat Membru se jkun lest li jagħmel dan u meta se jibda u jintemm dan il-proċess.

Avveniment	**Data**
Adozzjoni tal-APM / Bidu tal-awditu	15.11.2017
L-abbozz tar-rapport jintbagħat uffiċjalment lill-Kummissjoni (jew lil parti awditjata oħra)	27.9.2018
Adozzjoni tar-rapport finali wara l-proċedura kontradittorja	14.11.2018
Ir-risposti uffiċjali tal-Kummissjoni (jew ta' parti awditjata oħra) riċevuti bil-lingwi kollha	13.12.2018

PDF	ISBN 978-92-847-1516-9	1977-5741	doi:10.2865/657726	QJ-AB-18-031-MT-N
HTML	ISBN 978-92-847-1520-6	1977-5741	doi:10.2865/090819	QJ-AB-18-031-MT-Q

Id-deżertifikazzjoni hija forma ta’ degradazzjoni tal-art f’żoni nexfin. Hija theddida li qed tikber ġewwa l-UE. Il-perjodu twil ta’ temperaturi għoljin bi ftit xita li seħħ fis-sajf tal-2018 fakkarna fl-urġenza u fl-importanza ta’ din il-problema. Ix-xenarji dovuti għat-tibdil fil-klima jindikaw żieda fil-vulnerabbiltà għad-deżertifikazzjoni fl-UE matul dan is-seklu, b’żidiet fit-temperaturi u fin-nixfiet u inqas preċipitazzjoni fin-Nofsinhar tal-Ewropa. L-effetti tagħha se jkunu partikolarment serji fil-Portugall, Spanja, l-Italja, il-Greċja, Ċipru, il-Bulgarija u r-Rumanija.
Aħna sibna li r-riskju ta’ deżertifikazzjoni fl-UE ma kienx qed jiġi indirizzat b’mod effettiv u effiċjenti. Filwaqt li d-deżertifikazzjoni u d-degradazzjoni tal-art huma theddida li qed tikber, il-passi li qed jittieħdu għall-ġlieda kontra d-deżertifikazzjoni mhumiex koerenti biżżejjed. Ma teżistix viżjoni komuni fl-UE dwar kif se tinkiseb in-newtralità fir-rigward tad-degradazzjoni tal-art sal-2030. Aħna nirrakkomandaw li l-Kummissjoni timmira li tifhem aħjar il-fenomenu tad-degradazzjoni tal-art u d-deżertifikazzjoni fl-UE; tivvaluta l-ħtieġa li jissaħħaħ il-qafas legali tal-UE fir-rigward tal-ħamrija; u tintensifika l-azzjonijiet biex jiġi onorat l-impenn li sar mill-UE u mill-Istati Membri sabiex, sal-2030, tinkiseb in-newtralità fir-rigward tad-degradazzjoni tal-art ġewwa l-UE.

IL-QORTI EWROPEA TAL-AWDITURI

L-Uffiċċju tal-Pubblikazzjonijiet

IL-QORTI EWROPEA TAL-AWDITURI
12, rue Alcide De Gasperi
1615 Luxembourg
LUXEMBOURG

Tel. +352 4398-1

Mistoqsijiet: eca.europa.eu/mt/Pages/ContactForm.aspx
Sit web: eca.europa.eu
Twitter: @EUAuditors

©Unjoni Ewropea, 2018.

Għal kull użu jew riproduzzjoni ta’ ritratti jew materjal ieħor li ma jaqax taħt id-drittijiet tal-awtur tal-Unjoni Ewropea, irid jintalab il-permess direttament mingħand id-detenturi tad-drittijiet tal-awtur.